Bharucha, Dadabhai Sheriarji
Ervad
Parasikadharmadivisayaka-
samskritapustakasamgraha

COLLECTED SANSKRIT WRITINGS OF

THE PARSIS,

consisting of Old Translations of Avesta and Pahlavi Pâzend books as well as other original compositions

WITH

VARIOUS READINGS AND NOTES.

Collated, Corrected and Edited

BY

ERVAD SHERIARJI DADABHAI BHARUCHA

HON. FELLOW OF THE UNIVERSITY OF BOMBAY.

PART VI

Aogmadaêchâ, Shôdasa Shlokâs, Kustyâh Kâranam, Chândâ Prakâsha and a part of Yasna 65 (Ardvi Sûra Nyaesh)

PUBLISHED BY

THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET FUNDS AND PROPERTIES.

PRINTED BY RAMCHANDRA YESU SHEDGE, AT THE NIRNAYA-SAGAR PRESS,

26-28, KOLBHAT LANE,

BOMBAY.

1933. A. D.

COLLECTED SANSKRIT WRITINGS OF

THE PARSIS,

consisting of Old Translations of Avesta and Pahlavi Pâzend books as well as other original compositions

WITH

VARIOUS READINGS AND NOTES.

Collated, Corrected and Edited

BY

ERVAD SHERIARJI DADABHAI BHARUCHA

HON. FELLOW OF THE UNIVERSITY OF BOMBAY.

PART VI.

Aogmadaêchâ, Shôdasa Shlokâs, Kustyâh Kâranam, Chândâ Prakâsha and a part of Yasna 65 (Ardvi Sûra Nyaesh)

PUBLISHED BY

THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET FUNDS AND PROPERTIES.

PRINTED BY RAMCHANDRA YESU SHEDGE, AT THE NIRNAYA-SAGAR PRESS,

26-28, KOLBHAT LANE,

BOMBAY.

1933. A. D.

पारसीकधर्मादिविषयकसंस्कृतपुस्तकसंग्रहः

षष्ठखण्डः

(ओग्मदएचा, षोडश श्लोकाः, कुस्त्याः कारणम्,
चांदाप्रकाशः, अर्द्विसूरन्यायेशश्च)

स च

भरुचा इत्युपनामधारिणा एर्वद इति धर्मपदयुतेन
दादाभाईसुतेन शहिरियारजिना संशोध्य

मुम्बापुर्यां
निर्णयसागरमुद्रणालये मुद्रयित्वा प्रकटितः

सन १९३३.

FOREWORD

The Trustees of the Parsee Punchayet Funds and Properties had made arrangements to get the texts of the Sanskrit Writings of the Parsis prepared by the late Ervad Sheriarji Dadabhai Bharucha. Ervad Sheriarji had prepared all the texts and out of the seven parts into which he had divided them he had seen the first four through the press. He died after the Sanskrit text and notes of the fifth part had been printed. The work of seeing the Gujarati version through the press was kindly undertaken by one of the Trustees Mr. M. P. Khareghat I. C. S. (retired) who prepared a copy of the version in modern Nagari, saw it through the press, and added notes, a preface and appendix. This sixth part has also been seen through the press by Mr. Khareghat, who has had to make a fresh copy of the whole as parts were not clear enough for the press. He has also added a preface. The Trustees repeat their sense of sorrow for the loss of such a good scholar as Ervad Sheriarji, and their appreciation of the learning, labour and ability with which this work has been done by him.

FARDUNJI MANECKJI PAVRI

Bombay, 1st September 1932. JT. SECRETARY,

PARSEE PUNCHAYET.

Table of Contents.

Ervad Sheriarji's Preface.

In preparing this part sixth, the following manuscripts have been collated :—

Aogmadaêchâ.

1. M. L. H. L_2. See the description of this Ms. in Part second Number 9.

2. E. M. U. An old looking copy of Aogmadaêchâ with Sanskrit translation, consisting of 22 folios, belonging to Ervad Maneckji Rustamji Unwala. It has no colophon.

Sixteen Shlokas.

3. E. M. U_1. Vide Part I, No. 5.

4. E. M. U_{11}. Vide Part I, No. 21.

5. E. M. U_{21}. Loose fifteen folios belonging to Ervad Maneckji Unwala containing sixteen Shlokas with Gujerati translation. Colophon इदं आकों अध्यारस्य षोडश श्लोक समाप्ता लिखितं दस्तूर्माणकजी दस्तूरां दस्तूर साहेब नोशेरवानजी सोहराबजी तस्यार्थं समाप्त संपूर्णलिखित्वात् ॥ संवत् १८८० ना शाके १७४५ व्यतीते काले रोज ८ माह ६ समाप्त ॥

6. E. M. U_{22}. Three folios containing only sixteen Sanskrit Shlokas without translation. No colophon, no date.

7. H_3. A copy of an original Ms. of Shlokas with this colophon :—

इति पारसीकृतश्लोका सममर्थेन लिखितं लेखकः किंचिज्ज्ञः दस्तूर जमशेदजी जामास्पजी आशाजी । फरेदूनजी । अत्र नागमंडलनवसारिके लिखिता । या षोडश श्लोका आका अध्यारुकृत सममर्थेन संस्कृतेन संवत् १८२३ वर्षे शाके १६८९ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायनगते श्रीसूर्ये वर्षाऋतौ मासोत्तमभाद्रपदमासे धवलपक्षे षष्ठीतिथौ रविवासरे विशाषाधिष्टमे ऐन्द्रयोगे श्री रश्नरोजे श्री बेहमनमासे लिखितं समाप्ति अतः शुभं भवतु कल्याणमस्तु सततं सुखमस्तु सदा विजयोस्तु ॥ श्री ॥ श्री ॥ अदृष्टभावान्मतिविभ्रमाच्च यदर्थहीनं लिखितं मयात्र । तत् सर्वमार्यैः परिशोधनीयं कोपं न कुर्यात् खलु लेखकस्य ॥

This copy was made on the 30th January 1887 on Sunday.

Kustyâh Kâraṇam.

8. T. D. A manuscript from the library of the late Ervad Tahmuras Dinshawji Anklesaria.

9. M. L. H. L_2. Vide Part second, Number 9.

Chândâ Prakâsh.

10. K_{12}. A modern book belonging to Dustoor Kaikhushru Jâmâsdji Jâmâsp Asânâ. It is written on the subject of Kabisa or intercalation, originally in Sanskrit which is translated into Gujerati by Mobed Edal Navrosji bin Shâpurji Kâkâ Adhyârûnâ on Roj 6 Khordâd Mah 1 Farvardin A. Y. 1200, Samvat 1886 शाके १७५२ आशो वद् ६ वार गरेउ 7th October 1830. The writer of the book is said to be Chand Andhyârû, who flourished in India in the reign of King Muzaffar Samvat 1623 शाके १४८८ मागसर सुद १० वार शुकर, A. Y. 935 Mah 12 Sapandârmad Rôj Gâthâ 3 Sapentomad which was also the birth-day of Chândâ Andhyârû. There are in all pages 190. It is bound with विदुरनीति and डाइुस्लीनी वार्ता.

Mr. Khareghat's Preface

The whole of this book is the work of Ervad Sheriarji, but as several parts of the manuscript left by him were not clear enough for the press I have copied the whole and sent the copy to the press. In doing so I have taken care to adhere strictly to what Ervad Sheriarji had written. As his Preface is limited to a description of the manuscripts from which he has copied the various texts contained in this book, I venture to add here a few notes in the hope that they may be of use to the student.

Aogemadaêchâ.

This text has been dealt with by West in S. 30 of his Pahlavi Literature. Geiger published the Pazand text with its Sanskrit version, a German translation and glossary in 1878. Harlez published a translation of the Avesta quotations occurring in this text in his French translation of the Avesta[1] in 1881 (pp. 12-14), Ervad Mehrjibhai P. Madon published the Pazand text with his own Gujerati version based chiefly on Geiger's work in 1891. Darmesteter published the text of the Avesta quotations with a French translation of the whole text and notes in his Zend-Avesta vol. III, pp. 154-166. Darmesteter's English version of the text was published in the second edition of vol. IV of the Sacred Books of the East pp. 372-386. The Pahlavi text or more probably a Pahlavi version made some centuries ago of the original Pazand has been published by Ervad B. N. Dhabhar in the Dastur Darab Memorial volume (1925) pp. 117-130. The Pazand text has been published at pp. 348-357 of Ervad Antia's Pazend Texts 1909.

Darmesteter's English translation of the text is the one most accessible to Parsi students, and the following remarks with respect to it, suggested mostly by the Sanskrit and old Gujerati versions will not be out of place. The text is not a general sermon on death as Darmesteter's translation would lead one to believe. It is an oration to be delivered in connection with the death of some particular individual who is referred to in the Pazand text as Oi Anaoshi-ravân, and in the Sanskrit version as Ayam Anas'varâtmâ (usually in the genitive case as Asya Anas'varâtmanah). From Section 5 to Section 18[2] there is constant reference to this particular deceased individual on the occasion of a ceremony

---

1. The information about Harlez has been kindly communicated to me by Ervad B. M. Dhabhar. He further writes "Very recently Aga Poor-e Daud who thinks that this piece is very insteresting has given a short account and synopsis of it in one of his introductary essays in his Persian translation of the Khorda Avesta which is being printed".

2. The Sections are numbered slightly differently by Darmesteter and Sheriarji. Sheriarji's Sanskrit Section 1 corresponds to Darmesteters's Sections 1 and 2. Sheriarji's Nos. 2 to 27 to Darmestetr's Nos. 3 to 28 respectively, Sheriarji's No. 28 to Darmesteter's Nos. 29 & 30, and Sheriarji's Nos. 29 to 109 to Darmesteter's Nos. 31 to 111 respectively. In the Preface I have quoted Darmesteter's numbers only.

after whose death this sermon is meant to be preached. Anaoshi-ravân is a compound meaning literally "the immortal souled one", and it is commonly used for a deceased person. Darmesteter has himself translated it in several places e. g. in Sections 8 and 10 as "the blessed one" i. e. the deceased. But in other places e. g. in Sections 5 & 6 he has translated it as "the immortal soul" as if it referred to the soul in general, which is neither in accordance with the Sanskrit text nor the context. The proper translation of Section 5 would be "Who destroyed the body of this blessed one," and of Section 6 "May this blessed one have his share in Paradise," and similar corrections must be made in other Sections where the expression Anaoshi-ravân occurs.

The seventh Section would be more properly translated "And may there come again to you in a short time pleasure and comfort, so that the distress of the blessed one may be well dissipated". This is the substance of the Sanskrit translation where the conjunction Kû is translated "Yena" "by which", and the old Gujarati is still clearer using the words जेने करीने "by means of which". The whole Section is an exhortation to those left behind to cease mourning for the deceased, for mourning produces distress to him according to the Zoroastrian teaching (See Chapter XVI of the Ardâ virâf Nâma, as well as the 10th Karda of the Patet Pashemâni where Sinmoi "excessive mourning" is enumerated as a sin).

In Sections 13 to 18 it would be better to use the Benedictive in place of the Future. In the Sanskrit the Benedictive is used, and the Pazand is capable of the same interpretation, and that would be more consistent with the tenor of the whole passage, which is meant to be a prayer or a blessing for the soul of the deceased.

That the text is a sermon to be delivered at a particular ceremony also appears from Sections 106ff, where the persons who had gathered at the ceremony are addressed. This sermon was probably meant to be delivered at the Uthamna ceremony in the latter part of the third night after death, just before the dawn of the fourth day when the soul is judged at the Chinvat bridge and gets its reward or punishment. Sections 8 and 9 wish or pray for success to the soul at this trial and so the sermon must precede or be contemporaneous with it. The allusion to Myazd in Section 106 shows that the sermon could not have been delivered before that time for in none of the previous ceremonies Myazd is offered. For the first time flowers and perfumes are offered at this Uthamna ceremony, and the word Myazd seems to be used here in the sense of offering and not of banquet.

Kustyâh Kâraṇam.

The Pazand text called now Chîm-i Kustî has been described by West in S. 88 of his Pahlavi Literature under the name "A father instructing his son". The Pazand text and Sanskrit version have been edited by Ervad Tehmuras D. Anklesaria in 1913 with a Pahlavi translation made by himself, as an appendix

to his edition of the Dânák-u Mainyô-i Khard. As I did not know of any other publication of this text or its translation I consulted Ervad B. N. Dhabhar and I quote his reply:—"No text or translation of this piece was found by me in any library here, but when the late Dastur Darabji Sanjana presented several MSS. to the Cama Oriental Institute, I found, among these, a manuscript written by his ancestor Dastur Rustomji Behramji Sanjana, which gives besides other texts, the whole Chîm-i Kustik in Pazand, Pahlavi and Sanskrit, so that here we have a text in Pahlavi also long since regarded as lost of this Pazand piece. The Pahlavi is rather modern, still it is a translation older than that done by Ervad Tehmuras.

Dinkard Book 5 (Dastur Darabji's vol. X pp. 12-14) treats of the question 'putting on the Kusti' (Q. XVI). Although this is a very short text, I find several arguments common to both couched in similar phrases, so that the Pazand Chîm-i Kustik seems to be a much more amplified version of original texts, such as the one given in the Dinkard."

In addition to the passage of the Dinkard referred to in the above letter of Ervad Dhabhar I would also refer to the following passages bearing on the same subject:—(a) West's Translation of the Dâdistan-i Dinîk chapters XXXIX and XL S. B. E. vol. XVIII pp. 122-133 (b) Tehmuras and Sheriarji's Gujerati translation of the same passage as chapters 38 and 39 at pp. 100-113 published in 1926, (c) chapter 60 of the Saddar Bundehesh edited by Ervad B. M. Dhabhar 1909 (d) English translation of the same chapter at pp. 547-48 of the Persian Rivayats by Dhabhar 1932.

The Sixteen Shlokas.

Ervad Sheriarji has referred to five manuscripts Nos. 3 to 7 in his Preface as having been collated for the preparation of the text of the Sixteen Shlokas. He has also collated a sixth as his notes at pages 20 to 27 will show. He has called it P. S. being short for Pârsi Smṛiti. This manuscript was found in Kathiawad and brought to the notice of the Rajkot Gujerati Sâhitya Parishad in 1909 by Mr. B. E. Entee of Bhavnagar, and the Gujerati translation of the text as given in this manuscript is printed at pages 37 to 39 of this book.

An English translation of the text based principally on materials supplied by Dastur Hoshang of Poona was published in 1872 by Dr. Burgess in the Indian Antiquary (Vol. I, p. 214).

These Shlokas contain an account of the Parsi religion and customs, as it is supposed to have been given to the Hindu ruler Jâdi Rânâ, when the Parsi emigrants landed in India, and their composition is usually attributed to Ako Adhyâru supposed to have been a Parsi priest. There are several readings of the text differing in details but agreeing in the main. The late scholar Mr. Shapurji K. Hodivala had made a special study of these Shlokas. The text as prepared by him, his English translation of the same, Drummond's English

translation (also printed at pp. 40-43 of this book), and an old Gujrati translation were published with Mr. R. B. Paymaster's edition of the Kisse-i Sanjân in 1915. In 1918 the same with the Sanskrit commentary (which has also been printed in the foot-notes at pp. 20-22 of this book as contained in the manuscript H_3) with Mr. Hodivala's English translation of the commentary and notes were published in the Dastur Hoshang Memorial Volume pp. 70-94. He states there that in preparing his text he has relied chiefly on a manuscript lent to him by Dr. J. J. Modi making certain emendations of his own. His old Gujerati translation is one given in a manuscript of Samvat 1874 (A. D. 1817-18) in the handwriting of Ervad Jamshed Manek Rustom apparently the grandfather of Ervad Manekji R. Unvala the owner of the manuscript. In 1920 in his book "Parsis of Ancient India" he devoted the whole of Chapter 9 to a discussion of these Shlokas, expressed the opinion that they were older than the Kisse-i Sanjân written by Behman Kaikobad in A. D. 1599, and that Bahman had borrowed some of his statements from them. In my preface to that book (pp. IV-VIII) I ventured to express disagreement with the learned author for the reasons given there. I stated there "the contents of the Shlokas as will be presently seen, point to a Hindu rather than a Parsi as the author; at least if he was a Parsi, he seems to have lost touch to some extent with Parsi doctrine and sentiment. As to the age of the Shlokas one can make no definite assertion, save that they were known towards the end of the seventeenth centure A. D. It is possible that they were written some centuries before, but at present there appears no reliable ground for asserting so..........The resemblance between the works of Bahman and Ako seems no more than what would be due to the sameness of the subject, whereas the difference in treatment is so great as to leave little doubt that neither copied or attempted to copy the other in detail, even if he knew of the other's work". I hold to the same opinion still. The earliest known manuscript of the Slokas is E. M. U_1; it contains only the first two Shlokas and the date of its Colophon is Samvat 1750 (A. D. 1693-94).

In 1925 Mr. Hodivala contributed to the Dastur Darab Memorial volume pp. 131-141 a paper containing the incorrect Sanskrit text of the Shlokas published by Dastur Aspandiarji of Broach in 1826, a corrected text prepared by himself (Mr. Hodivala) from the same, an English translation thereof, and the Dastur's Gujerati translation which is also printed at p. 34 to 36 of this book.

Chândâ Prakâsha.

The only part of this text which appears to have been published before now is the first 18 Shlokas relating to the Kabisa (intercalary) month printed at pages 46 to 53 of this book. They have been published in the Dr. Modi Memorial volume 1930 pp. 22-34 by the late Mr. Shapurji K. Hodivala with the greater part of the Gujerati translation of Mobed Edalji Navroji. Mr. Hodivala has added a reading of the Shlokas as corrected by himself evidently in the light of the Gujerati translation, and an English version of these corrected Shlokas with notes.

According to Mobed Edalji he made his translation in 1830, and no manuscript seems to have yet come to light older than that accompanied by his translation. Edalji's edition of Chândâ's work may be divided into two parts. The first part printed at pages 46 to 53 of this book relates solely to the Kabisa (intercalary) month in the Parsi calendar; the second from pages 54 to 70 contains various matters relating to the Parsi, Hindu, and Mahomedan calendars, and especially calculations for finding the date of one of the calendars corresponding to a given date of either of the other two. Edalji calls Chândâ's work Ishṭa Karaṇa "the chosen treatise" and the Ahargaṇa[1] according to its epoch Ishṭa Karaṇa Ahargaṇa (See pages 55, and 65 to 67). Edalji's edition does not contain the whole of Chândâ's treatise, and on the other hand there is much in this edition which is certainly not Chândâ's work, and other matter the authorship of which is doubtful.

That Edalji has not given the whole of Chândâ's treatise is proved by at least two facts. Edalji states in his preface that the book has been composed by Chândâ in relation to a birthday of his (પોતાના જનમનો દહાડો પકડીને), which according to this preface fell on Friday 3rd Gatha Shehenshahi of the year 935 of Yazdegird. This date corresponds to 22nd November 1566 A. D. But there is no reference to it in any part of the Sanskrit text given by Edalji, or even in any part of his Gujerati translation and commentary. The second fact relates to the Ahargaṇa. At page 55 Edalji gives in Gujerati the method of calculating it according to Chândâ's treatise, and expressly states that Chândâ had given it in Sanskrit Shlokas. But nowhere do these Shlokas appear, and not only so, but nowhere is this Ahargaṇa mentioned in the Sanskrit text. The examples given at page 55, as well as at pages 65 to 67 are admittedly Edalji's own and do not belong to Chândâ's work.

That Edalji has incorporated in his edition work which is not Chândâ's is admitted by himself in his preface, where he states that he has added certain Shlokas from the Pârasî Prakâsha written in Shrâvan Shaka 1565 (A. D. 1643). Edalji has not stated which these Shlokas are either in his preface or where he quotes them, and until recently it would have been difficult to identify them as the Pârasî Prakâsha in question has not been printed. But we are now in

---

1. The Ahargana or Dinagaṇa, literally "collection of days" is an important requisite for astronomical and chronological calculations. It is the number of days between a fixed point of time (usually mean sunrise) on a fixed day called the epoch and the same time on any given day. Thus what Edalji calls the Yazadi Dinagaṇa is the interval in days between mean sunrise on the day of its epoch the first day of the first Shehenshahi month of the first year of Yazdegird Shehriar corresponding to 16th July 632 A. D. and mean sunrise on the given day. From the examples given by Edalji at page 55 and pages 65 to 67 it can be calculated that the epoch of Chândâ's treatise according to Edalji was Sunday the 7th day of the 4th Shehenshahi month of the year 937 of Yazdegird, corresponding to 29th February 1568 A. D., and Chaitra Shud 1 Shaka 1490.

a position to do so with the help of a paper[1] on the Ilahi Era of Akbar read by Mr. V. Y. Bendrey of Poona before the Bombay Historical Congress in December 1931, wherein he has quoted many verses from manuscripts of this Pârasî Prakâsha which is his chief authority for fixing the dates of the Era. From this it appears that the first verse at page 61 is the same as verse 10 of the Pârasî Prakāsha, the last four verses on the same page the same as verses 24 to 27 of the Pârasî Prakâsha, the first two on page 62 the same as verses 28 and 29, and the two verses at page 64 the same as verses 15 and 16 of the same book. It seems highly probable that the whole of the matter from page 61 to 65 has been taken from the same book. The intervening verses which give the Mahomedan names of the months, of the Zodiacal signs and solar months, and of the week days, seem not to have been cited by Mr. Bendrey as they did not concern his subject. The length of days and nights given at page 64 are only in Gujerati, and may be Edalji's own work or copied from the Pârasî Prakâsha; calculation shows that they have been reckoned for Latitude 22° North very nearly, i. e. for mid Gujerat or Kathiawad.

The two verses at the beginning of page 58 for finding the Ahargaṇa commencing on Thursday have been borrowed from the Karaṇa Kutûhala also called Brahmatulya of the famous Hindu astronomer Bhâskarāchârya. They are verses 2 and 3 of that book which has been published with a commentary by Pandit Sudhâkara Dvivedi at Benares in 1881. The epoch of this Ahargaṇa is Thursday 24th February 1183 A. D., corresponding to the 1st Gatha Shehenshahi of the year 551 of Yazdegird and Chaitra Shud 1 Shaka 1105. The following two verses at pages 58 and 59 which connect this Ahargaṇa with the Shehenshahi calendar may be Chândâ's own as they contain his name, and if so he may have borrowed Bhâskara's verses. It may also be noted that the data for the calculation of Chândâ's own Ahargaṇa as deduced from Edalji's example at page 55 are the same as Bhâskara's, viz. that 976 solar days are equal to 1006 lunar days and so give one Adhika month, and 703 lunar days are equal to 692 Sâvana days which thus include 11 Kshaya Tithis.

The last two verses at page 59 for finding the Ahargaṇa commencing on Friday are most probably borrowed from the treatise Karaṇa Prakâsha. That treatise has not been printed, but the statement of Edalji as well as the epoch of this Ahargaṇa deducible from the verses prove the fact. The epoch is Friday 12th March 1092 A. D. corresponding to the 25th day of the 12th Shehenshai month of the year 460 of Yazdegird, and Chaitra Shud 1 Shaka 1014. S. B. Dikshit's History of Indian Astronomy in Marathi 1898 pp. 240-243 shows that

---

1. The author was good enough to send a copy of this paper to Shamsul Ulemâ Dr. Sir Jivanji J. Modi, who has kindly lent it to me for reference. According to Mr. Bendrey the author of this Pârasî Prakâsha was Maljit son of Tiggal bhatta residing at Shristhal in Gujerat on whom the Emperor Shah Jehan had conferred the title of Vedângarâya, and the work appears to have been written about 1649 A. D. Edalji gives the Shaka year 1565 which corresponds to 1643 A. D.

the author of this work was Brahmadeva son of Chandra and the epoch of his work is that just mentioned. The next verse at page 60 connecting this Ahargaṇa with the Parsi Shehenshahi calendar may be Chândâ's own as it mentions his name.

The Sanskrit verses at pages 55 to 57 may be Chândâ's. It may be noted that in the verses at page 55 for finding the Hijri year from the Shaka the epoch chosen is the beginning of Shaka 1500 as the Hijri year 986 began about the same time, the first beginning on 8th March 1578 A. D., and the second on 10th March. The verses at page 68 describing the astrological aspects for the birth of great men may also be Chândâ's as they bear his name; they present a peculiar mixture of Sanskrit, Arabic and Persian terms. The verses at page 69 enumerating the objects to be seen immediately after looking at the new moon in each of the Parsi months may also be Chândâ's; they must be the composition of a Zoroastrian as they refer to the Zoroastrian prayers called Ashem and Ahunavar.

The first 18 Shlokas at pages 46 to 53 present a peculiar problem of their own, as although they mention the name of Chândâ several times there are reasons to doubt whether Chândâ composed them. Edalji wrote in 1830 when the Kabisa controversy was at its height among the Parsis of India, and his preface shows that he was actuated by a very strong partisan spirit on the Shehenshahi side, going so far as to promise heaven to those who agreed with him, and threaten hell to those who did not. This fact combined with the absence hitherto of any manuscript of Chândâ's work prior to Edalji's edition naturally gives rise to the doubt, whether these verses, which treat only of the Kabisa and fully support the views of the majority of the Shehenshahis of that time, were not composed at the time of the controversy and attributed to Chândâ, who may have composed a treatise on the calendar in the sixteenth century but not these verses. The contents of the verses enhance this doubt. They do not merely describe the incidents of the Kabisa as an ordinary treatise on the calendar would do, but they contain repeated appeals to religious authority in proof of the author's statements. Verse 1 states that the Kabisa is enjoined by the holy religion (Pâk Dîni) and the prophet Zoroaster, verse 2 that evidence of it is to be found in the Ijashni (Yasna) in the Zand langnage, verse 5 that former teachers had prescribed its method, verse 6 that it was so laid down in Zand and Pahlavi books and in the Ijashni and other Avesta prayers (Mâthra Vânî), verse 7 that the old teachers had taught this and he had heard it from the Guru pustakam (big book or teacher's book). Such langnage would be used during a controversy, and was used during the Kabisa controversy. But we have no record of any such controversy in the latter part of the sixteenth century when Chândâ is alleged to have lived.

Two other facts tend to support these doubts. In the third verse where Sheriarji has read the words Yad Atrâhî, Mr. Hodivala has read Yad Alâhi which reading I also find in a manuscript from the late Dastur Jamaspji's

library and which is also Edalji's reading in the Gujerati transliteration of the Sanskrit. Edalji has in his Gujerati translation taken it as Ilâhî, "belonging to God" and Mr. Hodivala has done the same in his translation, it being an adjective qualifying the New year's day. This recalls Akbar's Ilâhi calendar, and a writer in the nineteenth century may use such a term. But it seems very doubtful whether any one would have used it in 1568 A. D. years before Akbar introduced his calendar in 1585 A. D. and very probably before he even thought of it.

The second fact that creates doubt about the authorship of these verses is the use of the expression Sharaf-Âptâbe in the seventh verse in an erroneous sense.. It is used here in the sense of the tropical longitude[1] of the sun, that is reckoned from the vernal equinox, and that is how Edalji has translated it giving the exact Sanskrit equivalent Sâyana Sûrya. Mr. Hodivala evidently following Edalji has translated "on the day of the sun entering its altitude (i. e. on the day of the vernal equinox)". As a matter of fact the expression means the sidereal longitude of the sun. The Pârasî Prakâsha verse 12 and its commentary are quite clear on this point. The verse runs: शरफाप्ताबकालः स्यात् मेषार्काच्चायनादृते ॥, and the commentary is निरयनमेषार्कात् शरफाप्ताबप्रवृत्तिः स्थूला ॥. A person in the nineteenth century could make the mistake of using the expression in the wrong sense just as Edalji has done. But it seems unlikely that a scholar in the sixteenth century especially one who composed a treatise on the calendar and must have been familiar with its technical terms would have done so.

Of course all the above facts raise doubts but are not decisive. We may learn the truth in future if a manuscript of Chândâ's work anterior to Edalji's edition is found. But it is necessary to state that even if Chândâ wrote these verses in the sixteenth century, they do not prove the existence in ancient Persia of what he asserts. His repeated appeals to authority are all indefinite; no definite passage of any definite work is cited. There is no allusion to intercalation in the whole of the Ijashni (Yasna) the only work named in these verses,

---

1. The constellations composed of the fixed stars gradually move away from the equinoctial points, and the motion is called precession of the equinoxes in European astronomy and Ayana in Hindu. The Hindus usually reckon longitude from the beginning of the constellation Aries, and it is called by them Nirayaṇa as it takes no account of the precession. On the other hand western astronomers including the Arabs and Persians reckon logitude from the vernal equinox, calling that point the beginning of tho sign Aries, and as this logitude includes the precession the Hindus call it Sâyana. The signs and longitudes reckoned from the equinox are called tropical and reckoned from the beginning of the constellation Aries sidereal. Sharaf is the Arab and Persian term for what is called exaltation in European astrology, and Sharaf Āftâb is the exaltation of the sun which is usually reckoned to be in the 19th degree of the tropical sign Aries by the Western astronomers. It seems that as this point has been since some centuries near the beginning of the constellation Aries according to the Hindu reckoning of precession, the term Sharaf Âftâb has been equated to the Hindu Nirayaṇa Sûrya.

and the word Kabisa is an Arabic word. The fact is these verses are to a large extent a repetition of what Arab and Persian writers asserted centuries before the time of Chândâ with some variations. There is little doubt that most of these older accounts are based on a misunderstanding of the peculiar way in which in ancient Persia changes used to be made in the calendar which was in use both for mundane and religious purposes. Modern research has shown that this calendar was established in Persia under the Achaemenian kings, that its year has all along been the common one of 365 days only, so that the months have gradually receded through the seasons, that however the five intercalary days called Gathas which were originally at the end of the twelfth month used to be kept in the season of spring by shifting them from the end of one month to that of another at long intervals, that the last such change under Zoroastrian rule took place about 400 A. D. when the Gathas were put after the eighth month Âbân, and that they were again put after the twelfth month Aspandad only in the eleventh century. That this calendar wus used for all mundane purposes is now admitted by most scholars, and there are very good reasons for believing that it was also used for religious purposes.

The Ardvîsûr Nyâyesh.

This Nyâyesh which is also called Âbân Nyâyesh forms a part of the Khorda Avesta, and its translation should have been published in Part I of this Series. But as stated by Sheriarji in his Preface to that Part (p. V) he had not at that time found such a translation. He seems to have discovered it later, but as he has made no reference to it in his Preface to this Part it is not possible to say when he found it or in what manuscript. Evidently the translation printed in this Part is very incorrect and Sheriarji has left it in that condition. This incorrectness may be due both to the fault of the copyists as well as the ignorance of the translator himself. Probably this translator was not Neriosengh but some one who lived much later.

M. P. Khareghat.

ओगमदेचा ।

१. आयामि अंगीकरोमि संतोषयामि[1] ॥ आयामि अत्र पृथिव्याम् । अंगीकरोमि अन्यायं कष्टं च । संतोषयामि मृत्योः ॥ यत्[1] [यतः] इच्छं [इच्छितं ?] भूतेन पुरुषेण स्वाभिलाषः साध्यते[2] ॥

२. [3]सानंदस्तस्मिन् तनौ यद् इह वर्तितं[1] स्वीय-आत्मनः ॥ (कोऽर्थः ? येन इह स्वीय-आत्मनः कार्यं अनुष्ठितं तस्मिन् तनौ सहर्षोऽहम्) ॥

३. [4]निहतो विनाश्यो अपटालितो[1] भूयात् निकृष्टो गनामइनिओ यः अज्ञानो दुष्टज्ञानी[2] [दुर्ज्ञानी] प्रभूतमृत्युः ॥

४. यो विघटवान्[1] [विघातितवान् ?] कार्यं सुंदरं अस्य अनश्वरात्मनः ॥

५. तथा अस्य अनश्वरात्मनः उत्तमा स्वर्गसमृद्धिर्भूयात् ॥

६. तथा युष्माकं अंतः स्वल्पसमयात् स्वल्पानंदः [आनंदः] समाधानं च अन्वयस्य पुनः संप्राप्नुयात् । येन दुःखं अस्य अनश्वरात्मनः शुद्धतरं जीर्णं भूयात् ॥

७. सर्वे अंतः होषबामीया तृतीयदिवसे बामि चतुर्थे दिवसे श्रोश इति आदेशलक्षणः इति ईअज्दः मुक्ततत्परमनः[1] [मुक्तितत्परमनाः] तथा रश्नः सत्यः राम इति उत्तमानंदलक्षणः आस्ताद ईअज्दो विजयी सिहिर इति मैत्रीलक्षणः व्यापारमार्गवाही तथा वृद्धयो मुक्तात्मनां पितृभूताः तथा अपरे शून्यचारिणो ये स्वे कार्येण प्रतिकारार्थं[2] आत्मनः अस्य अनश्वरात्मनः समायांतु ॥

८. तथा आत्मानं अस्य अनश्वरात्मनः सह शुभैः सह ऋद्धिभिः सह उत्साहचेतसा[1] उपरि चिनुअदपुलनामसेतौ समुत्तारयंति ॥

९. परिज्ञायको भूयात् आत्मनो अनश्वरात्मनः ग्वह्मनअमिषास्पित ॥

१०. तथा असौ प्रतीहारः समीपं अहुरमज्द-अमिषास्पितानां उपमेयात् [उपनेयात्] तथा चोक्तम् ॥

११. उत्तिष्ठति वोहूमनो अमिषास्पितः स्थानात् सुवर्णनिर्म्मितात्[5] ॥

१२. तथा अनश्वरात्मनः हस्तं प्रतिगृह्णात्[1] ॥

॥१॥ १. EMU यतः ॥

॥२॥ १. Some MSS. वर्तेत or वार्तितः ॥

॥३॥ १. $MLHL_2$, JJM_1 अपिडालितो [अपीडाकृतो ?] EMU अपिटालितो ॥ २ JJM_1, $MLHL_2$ दुर्नाज्ञी [?] EMU दुर्ज्ञानी .

॥४॥ १. Thus all [विघातितवान् ?]

॥७॥ १. EMU मुक्तात्मनः २. JJM_1 $MLHL_2$ प्रत्यकरोत् थं.

॥८॥ १. EMU एकमनसा JJM सहोत्साहमेतसा [?] ॥

॥१२॥ १. $MLHL_2$, EMU, JJM, हस्ते प्रंप्रतिस्पृहात् [?] [हस्तं प्रतिस्पृशात् ? Compare Gujarati હાથ પંપાલવો or હાથે પસવારવું]

१३. एवं आनंदं कुर्यात् यथा अंतः पृथिव्यां [1]सर्वं तनोः आनंदतरं संभूतमस्ति (यथा अस्य च प्रभूततरं समृद्धितरं संप्राप्तं अभूत् ॥)

१४. तथा वृद्धयो मुक्तात्मनां पितृभूताः आत्मनो अस्य अनश्वरात्मनः अनश्वराणि खाद्यानि ददंतु [ददतु] इमानि यानि मइदिओजरमनामगहंवारसमयेतानि[2] [कृतानि] आसन् ॥ तथा च उक्तम् ॥

१५. "खाद्यानि अस्य ददंतां [ददतां] मइदीओजरमसमयस्य" दीप्तिमतो उदकमंति मधुमंति चोपति[1] [चोपवंति] गोलमंति[2] ॥

१६. यथा वा रौप्यनिर्मितानि यथा वा सुवर्णनिर्मितानि यथा वा केचित्[1] [कैश्चित्] वर्णानां ग्वह्मन अमिशास्पितो वस्त्राणि सुवर्णमयानि आसनं च सुवर्णमयं आत्मनोऽस्य अनश्वरात्मनः दद्यात् ॥

१७. तथा अंग्रोमइनिओश् देवाश्च आत्मनो अस्य अनश्वरात्मनः किंचिदपि कष्टं हानिं च मा शक्ताः भवंतु कर्तुम् । तथा चोक्तम् ॥

१८. पश्चात् शवीभूते[1] मुक्तात्मनः [मुक्तात्मनि] पुरुषे देवा दुर्गतिवंतो [० मंतो] दुष्टज्ञानिनः आत्मनस्तथा त्रस्यंति यथा मेषी वीरुसमन्विता वीरुरूपात्[2] [वृकसमन्विता वृकरूपात्] प्रत्रस्यति ॥

१९. केचित् सर्वे ये याताः [जाताः] संति तथा सर्वे ये जनिष्यंति तेषां सर्वेषामेवं[1] कार्यं उचितं कर्तुं यथा समये संप्राप्ते सति[2] अस्मात् भुवनात् गतस्य स्वर्गविभागेषु[3] गरोथमानप्रसादो भूयात् ॥

२०. तथा च कुत्रचित्[1] स्थाने प्रकटं अहुरमिज्दो जरथुस्त्रं प्रति उक्तवान् अहं अददम् [अददाम्] स्पितम जरथुस्त्र सर्वप्रकारं या तनोः[2] श्रुतिः सर्वप्रकारं या आत्मनः उत्तमा रक्षा[3] ॥

२१. यंतः [यः] इहलोके श्रुतशरीरो [रः] परलोके[2] सुरक्षित[3] आत्मा सह [सः] अंतश्च अंते मुक्तः परिज्ञायते[4] ॥

२२. यत् किल अस्माभिर्दृष्टो ज्ञातश्च स्वीयात्मनः कार्यकारी अभूत् अनेन शरीरेण तथा उपशमशीलः तथा अहुर्मज्दस्य ज्ञाता मानयिता च अभूत् आहर्मनस्य च निहंति [निहंता] ॥

॥१३॥ १. EMU सर्वस्य ॥

॥१४॥ १. All have पाद्यानि [प for ख] ॥ २. Thus all

॥१५॥ १. EMU चोपमंति ॥ २. EMU गौल्यमंति.

॥१६॥ १. JJM_1, EMU_1 $MLHL_2$ कियचित्.

॥१८॥ १. EMU शबीभूते [ब for व]; $MLHL_2$, JJM, सबीभूते. २. All वीरू i. e. Gujarati वरू.

॥१९॥ १. EMU सर्वेषां इच्छामः $MLHL_2$ सर्वेषां इच्छामेव JJM, इदमेव [सर्वेषामिष्टमेवं] ॥ २. $MLHL_2$ JJM, मतिः [?] ॥ ३. EMU विभागे ॥

॥२०॥ १. $MLHL_2$ कुत्रवित् JJM, कुलवल स्छाने [स्छ for स्थ] ॥ २. EMU यस्तनोः ३. MLHL, JJM, रक्ष्या ॥

॥२१॥ १. EMU यह [यतः] लोके स्तुतिशरीरो परलोकेन सुरक्षति । अंतश्चांते आत्मा मुक्तः परिज्ञायते ॥ २. EMU, $MLHL_2$, JJM, परलोकेच ॥ ३. $MLHL_2$ JJM, सुरक्षता ॥ ४. $MLHL_2$ JJM, परज्ञायते.

२३. तथा सर्वे ये समं अनेन उत्तमकार्यिणा अभूवन् इयं तेषां विभूतिः। अस्मात् वभूव यः लाभो ऽथ आनंदो अस्मात्। हानिः अशुभं तेषां नाभूत्॥ तथा चोक्तं आत्मतनं [आत्मा तनुं] प्रति वक्ति॥

२४. [3]एवं मदर्थं तनोर्थिनाशवंति [तनोर्विनाशे सति] चिंतय मनसः सुमतम्॥

२५. एवं मदर्थं तनोर्थिनाशवंति [तनोर्विनाशे सति] वद सूक्तम्॥

२६. एवं मदर्थं तनोर्थिनाशवंति [तनोर्विनाशे सति] हस्ताभ्याम् कुरु सुकृतं कर्म॥

२७. मा मां तनोः अर्थि नाशवंति [तनोर्विनाशे सति] अंग्रोमइनिओ नरकगुफां प्रवेशयति यां भवंति दुःखवतीं यां च देवीं [या भवति दुःखवती या च देवीया] (कोर्थः। तिमिरगणसंकुला या च अनालोका। एवं अनालोका यत् नो हस्तैः शक्यते[2] गृहीतुं। प्रकृतवान् अंग्रोमइनिओशः मूलभवनं तमसो अनंतनरकस्य)॥

२८. तथा च उक्तं प्रकटं अहुर्मिज्दो जरथुस्त्रं प्रति उक्तवान्। यत् मया दत्तं [दत्ताः] स्पितम जरथुस्त्र ताराः तथा चंद्रः तथा सूर्यः तथा वह्निः दीप्यमान ज्योतिः तथा श्वपक्षिगोपंचप्रकाराः। अमीषां सर्वेषां महत्तरः पुरुषो मुक्तः। योऽसौ मां प्रतिकरोति सत्यः पुण्यं स्तौति अंतः उत्तमदीनि [दीनौ]॥

२९. निःकारणार्थं ते इमे [तेषां?] दुश्चारं आजिक्षुधारूपं देवदत्तं ये न जानंति इमां ज्योतिं [इमत् ज्योतिः]॥

३०. तथा इदं साभिज्ञानं विस्मरंति मृत्योः॥

३१. तथा नो चिंतयंति इमां कालेन क्षयमाणां विघटनां तनोः॥

३२. सर्वं वारं [सर्ववारं] शून्याः संति मार्गैः क्षुधारूपस्य आजेः॥

३३. तथा द्विधाभावं कुर्वंति उपरि स्वामिहेतेर्भ्रांत्या [स्वामिहितेर्भ्रान्त्या] कोऽर्थः? न निश्चयं कुर्वंति॥

३४. तथा लक्ष्मीं अनुपकारिणीं कोपेन आवेष्टयंति तेजोमार्गे॥

३५. तथा गर्वमनसा मत्ताः संति युवावस्थायाम्॥

३६. [ते सर्वे] संपूर्णं पश्चात्तापयंति अवसाने दिवसे निदाने॥

३७. किल यदि उच्यमानं[1] आस्ते यत् सप्तद्वीपावत्यां [द्वीपवत्यां] पृथिव्यां शरीरं मरणानुरूपं तत् सर्वैः कैरपि चिंतनाय योग्यं[2] यत् तेन शरीरेण अहं अस्मि॥

३८. य एवं सुप्रबुद्धोऽस्ति स्वीयबुद्ध्या यत् मृत्युमंतः एते ये दत्ताः संति एते ये याताः संति सर्वेषां अपि संप्राप्नोति अस्तिगुहादयमो[9] गुप्तप्रचारी छद्मकः॥

॥२४॥२५॥२६॥॥२७॥ १. JJM, तनोर्थिनासवति EMU तनोर्थिना भवति॥

॥२७॥ २. MLHL$_2$ EMU, JJM, सज्यते [?]॥

॥२८॥ १. JJM$_1$, EMU, MLHL$_2$ दीनि EMU दीनेः॥

॥२९॥ १. MLHL$_2$ EMU जानयंति॥

॥३२॥ १. EMU कुधामस्य MSNS$_2$ कुधापपस्य [?]॥

॥३५॥ १. MLHL$_2$ EMU, JJM, युवावच्छायां [च्छ for स्थ]॥

॥३७॥ १. MLHL$_2$ JJM उत्थमानम् [?] २. MLHL$_2$, EMU. JJM, जोग्य [ज for य]॥

३९. [10]यथा अध्वनि गमनपराः संवलं इच्छंति मनुष्या गृह्णंति[1] ॥

४०. य एकभोजनगम्यो मार्गः तस्मिन् द्विभोजनार्थं संवलमिच्छंति[1] ॥

४१. यः द्विभोजनगम्यो मार्गः तस्मिन् त्रिभोजनार्थं संवलं इच्छंति ॥

४२. यः दशरात्रिगम्यो मार्गः तस्मिन् पंचदशरात्रार्थं संवलं इच्छंति ॥

४३. चिंतयंति यत् अनेन संवलेन जीवंतः संप्राप्नुमः मित्रान् उत्तमहितदायकान् सर्वान् पितॄन् भ्रातॄन् च ॥

४४. तथा तस्मिन् मार्गे संवलं न इच्छंति मनुष्याः यस्मिन् गमने उपायो नास्ति। (कोऽर्थः। नास्ति स कोऽपि उपायः येन तद्गमनं प्रतिस्खलति) ॥

४५. य एकेन श्वासेन विनिर्गतः स सदा सदा सउसिऊसं यावत् गतः ॥

४६. [11]किं मृत्युमान् मृत्युमंतस्तनुर्नास्ति। कथं अभिलपते किं अस्यात्मनः (कोऽर्थः। अस्यात्मनो नोऽ गतिर्भूयात्)। किं अस्य जातकानां (कोऽर्थः। अस्य जातका न म्रियंतु [म्रियंते]) किं वा अस्य चतुष्पदयूथानां प्रलयो भूयात्। य एवं सुप्रबुद्धोऽस्ति स्वीयबुद्ध्या यदहं मृत्युमानस्मि ॥

४७. अक्षमापरोऽस्ति यो न अस्य स्वीयात्मनः कृतो नो सहते कस्यचित् यः अपरे च तस्य सहितुं दृष्टं न शक्नुवंति ॥

४८. [1]सर्वेपि वने शून्ये संति ये न पृथिव्यां दीन्या प्रचरंति नो वर्तमानात् लाभयंति (कोऽर्थः। विद्यमानात् प्रति लाभं न कुर्वंति)। नोऽथ अतीतात् प्रीणयंति (कोऽर्थः। अतीतानां नामग्रहणेन दीनिप्रमाणं क्रियां न कुरुते) ॥

४९. [12]एकस्मिन् दिवसे तत् किमपि संप्राप्नोति स्पितम जरथुस्त्र अथ एकस्मिन् रात्रौ येन स्वामिना चतुष्पदभूसमूहं मुच्यते अथवा चतुष्पादसमूहेन स्वामी अथ तनुना लक्ष्मीं जीवं विमुच्यते [विमुंचति] अथवा लक्ष्मीं जीवेन इदं हितं तनुः ॥

५०. नो तत् पुण्यं यत् इदं विध्यमानानां महत्तरं उत्कृष्टतरं सुंदरतरं अमीषां मनुष्याणां विभक्तं भूयात् ॥

५१. [13]सर्वेषु अंतर्दिवसेषु चिंतयति जीवत् तनुः यदि तनुः [यदेतत्] सर्वं अंतरस्मिन् दिवसे[2] उपरि शक्नोति प्राप्नुयात्[3] दिवसमध्ये अहं भवामि सुसमृद्धः सुशक्तः सआतिकृतः [सुप्रतिकृतः] (कोऽर्थः। राजादिभिः मानितः) ॥

॥३९॥ १. $MLHL_2$ JJM Omit the last two words.

॥४०॥ १. $MLHL_2$ JJM omit this para.

॥४२॥ १. EMU पंचदशरात्र्यर्थं ॥

॥४३॥ १. $MLHL_2$ JJM omit this word.

॥४६॥ १. $MLHL_2$ EMU omit नो २. EMU अस्य जानका न मृयंते [म्रियंते] $MLHL_2$ EMU यातकानां [य for ज].

॥४७॥ १. $MLHL_2$, EMU, JJM कस्य विद्यः (द्+य).

॥४८॥ १. $MLHL_2$ JJM, omit this whole para.

॥४९॥ १. $MLHL_2$ JJM, EMU न.

॥५०॥ १. All except EMU have किभक्तं (!).

॥५१॥ १. EMU जीवंतनुः २. EMU विवसे (?) ३. EMU प्राप्नुवंति.

५२. सर्वेषु तद्दिवसेषु अपरे च अस्य वेजसा [वेगेन ?]वांछंति[2] अशुभं यत् अस्य द्वारं निबंधयंति[3] शिरः छेदयंति लक्ष्मीं च राजानो नयंति अंतर्दिवसे तत् जीवभवानुः [जीवत्तनुं] पक्षिणो भक्षयंति ये आकाशे शून्यचारिणः ॥

५३. अथ उपरि प्रवृत्तिः ईदृशी अस्यां विनाशसंकुलायां पृथिव्याम् ॥

५४. [14]दुष्टैर्ज्ञानैर्दुष्टाभिः बुद्धिभिः बहवो मनुष्या दुर्गतयो भवंति दुष्टज्ञानिनो ये मृताः संति अन्ये च ये मरिष्यंति तथा च ये जनिष्यंते ॥

५५. [15]अतः प्रत्युक्तवान् अहुर्मिज्दः प्रकृष्टं कृतो अस्तिगुहादयमो जीवमतां विघटनाकरः । यत् जीवमंतो इमं दृष्ट्वा एवं त्रस्यंति यथा पृथिवीचारिभिः द्रूजेन समं प्रतिद्वंद्वितुं न शक्नुवंति ॥

५६. यस्मात् च न कश्चित् शुद्धो भूयात् अमीषां जीवमतां मनुष्याणां । अतीताश्चनो शुद्धाः विद्यमानाश्चनो अन्ये च ये जनिष्यंति अपि नहि[1] ॥

५७.[16] नो आचार्याः आचार्याधिपतयः नो राजानः राजाधिपतयः नोलाभमकराः ये सर्वेषां उपकारकराः नो अलाभकराः ये सर्वदा अपकारिणः ॥

५८. नो[17] ते ये ऊर्ध्वादूर्ध्वचारिणः शून्यं आकाशमध्ये गता यथा कहोशो राजा यस्य एवंविधः प्राणः राजलक्ष्मीकृतो अभूत् सोऽपि अस्तिगुहादयमात् शुद्धो भवितुं न शक्तः ॥

५९. नो ते ये नीचान् नीचं धारिणः अगाधरूपेशाः [०रूपीयाः] पृथिव्याः मध्ये गुप्ता अभवन् यथा अफ्रासिओ तुरुष्कराजा येन अस्याः अगाधरूपिशाः [०रूपीयाः] पृथिव्याः मध्ये लोहधातुघटितं राजगृहं अकारि सहस्रपुरुषप्रमाणं अयं स्तंभः [शत स्तंभम्] ॥

६०. अंतरस्मिन् राजगृहे ताराचंद्रसूर्यादयः द्वितीयाः प्रवर्तयंते कृताः । ये किंचित् दीप्तिं कुर्वंति ॥

६१. तथा अंतः अस्मिन् राजगृहे आत्मनः यथेच्छानुरूपं सर्वं अकारि ॥

६२. यो जीवमतां अतिसुंदरं जीवितः ॥

६३. यस्य च एवंविधः प्राणः राक्षसीसारौद्रा [राक्षसीशिरोधरा] अभूत् सोऽपि अस्मात् अस्तिगुहादयमात् शुद्धो भवितुं न शक्तः ॥

६४. [18]नो खनयिता अस्याः पृथिव्याः सुविस्तारायाः सुपिंडायाः दूरदीर्घायाः यथा दहाको राजा ॥

६५. यो असौ पृथिवीमध्ये विवराणि[1] कृत्वा उदयाद् आरभ्य यावत् अस्तंगतः अक्षयित्वाभिलाषी परं तेन नो लब्धम् ॥

६६. यस्य एवंविधः प्राणः शक्तिकारी अभूत् सोऽपि अस्मात् अस्तिगुहादयमात् शुद्धो भवितुं न शक्तः ॥

॥५२॥ १. EMU, $MLHL_2$ अंतर्दिवसेषु २. EMU, $MLHL_2$ JJM अस्यासर्वांछति. ३. $MLHL_2$ JJM निविधेयंति [निबाधयंति or निषिधेयंति]

॥५६॥ १. $MLHL_2$ JJM अत्येव जे जनिष्यंते इव न हि [जे for ये].

॥६५॥ १. EMU विचराणि (?)

६७. [19]अन्ये भुवने अक्षयकारिणः सउसिउसपुरुषान् [०पुरुषा न शक्ताः] (कोऽर्थः यावत् सउसिउस पुरुषो नायाति तावत् कोऽपि अस्तिगुहादयमात् शुद्धो भवितुं न शक्नोति) ॥

६८. सर्वेषामपि संप्राप्नोति असौ अस्तिगुहादयमो गुप्तचारी छद्मकः ॥

६९. यो लंचोपचारं न गृह्णाति (कोऽर्थः शक्तिपूजादिकृतोपचारेण न गृह्यते) ॥

७०. उत्तमगुणं कार्यं अपि न करोति ॥

७१. अतिनिर्दयतया विनाशयति मनुष्यम् ॥

७२. अथ अस्मिन् श्रीमतीआम् [श्रीमतां] एतेन पथा गंतुं योग्यं अस्ति यः कदाचित् न गतः[1]

७३. तत् किमपि द्रष्टुं [दृष्टुं] योग्यमस्ति[1] यत् कदाचित् न दृष्टम् ॥

७४. उक्तिप्रतिवादेन समं तैः कैरपि ये [यैः] छद्मितुं शून्यकर्तुं न शक्यते ॥

७५. [20]परिक्रमणीयो भवति मार्गो असौ यं नदी निरुद्धयति अतिगभीरी आमूलतः प्रवाहमाना । स एको अनतिक्रमणीयो यः कालस्य अक्षमिणः (कोऽर्थः कालनिरुद्धः[1] यः मार्गः समयो वा स अतिक्रमितुं न शक्यते) ॥

७६. [21]परिक्रमणीयो भवति मार्गोऽसौ यं महाकायः सर्पो रक्षति गोस्थूलः[1] अश्वंगिलः वीरंगिलः वीरनिहंता अक्षमी । स एव एकः अनतिक्रमणीयो यः कालस्य अक्षमिणः ॥

७७. [22]परिक्रमणीयो भवति मार्गोऽसौ यं सिंहो रक्षति आकाशवर्णः श्वेतललाटः वीरनिहंता अक्षमी । स एव एकः अक्रमणीयः[1] यः कालस्य अक्षमिणः ॥

७८. [23]परिक्रमणीयो भवति मार्गोऽसौ यं मनुष्यश्चौरो रक्षति एकांगनिहंता अक्षमी एकांगेन वाटपातकः [वर्त्मपातकः] कमपि[1] जीवंतं [न] मुंचति[2] । स एव एकः अनतिक्रमणीयः यः कालस्य अक्षमिणः ॥

७९. [24]परिक्रमणीयो भवति मार्गोऽसौ यं तुरष्कसमूहो रक्षति चक्रशस्त्रधारी ऊर्ध्वविहितशस्त्रं[1] ऊर्ध्वीकरोति विघातकर्तुं च मनुष्याणाम् । स एव एकः अनतिक्रमणीयः यः कालस्य अक्षिणः [अक्षमिणः] । (कोऽर्थः कालेन रुद्धो यो मार्गः समयो वा स अतिक्रमितुम् न शक्यते) ॥

८०. [25]एवं असौ दुर्गतिमान् (पापात्मा) गौसमूहं लभते । एवं असौ दुर्गतिमान् (पापात्मा) अश्वसमूहं लभते । एवं असौ दुर्गतिमान् (पापात्मा) मेषीसमूहं लभते धान्यसंचयं च लभते । न लभते मनुष्यो दुर्गतिमान् (पापात्मा) अन्यायी संचयं पुण्यस्य ॥

॥६७॥ १. EMU अक्रियेकारिणः (?)

॥७२॥ १. EMU गतिः $MLHL_2$ कत्रि (?)

॥७३॥ १. EMU जोग्यमस्ति [ज for य].

॥७५॥ १. EMU कालेन रुद्धः

॥७६॥ १. EMU गोस्छुलः [स्छ for स्थ].

॥७७॥ १. EMU अनतिक्रमणीयः

॥७८॥ १. EMU एकांगो न मार्गभंजकाः किमपि २. EMU न मुचति.

॥७९॥ १. $MLHL_2$ उर्व्वीक्रचियश्विधं [?]

८१. पुण्यसंचयाभिलाषिनः [०णः] कुरु जरथुस्त्र नरान् वा नार्यों वा । यतो असौ पुण्यसंचयः संपूर्णशुद्धिकरोऽस्ति । तथा चोक्तम् ॥

८२. [26]पांशुर्भवंति गावः पांशुर्भवंति अश्वाः पांशुर्भवंति रौप्यसुवर्णानि पांशुर्भवंति नराः अतुलपराक्रमाः संग्रामनिर्वृत्ताः । सर्वं धूलौ संमिश्रीभवति इदं तनुः मनुष्याणाम् । तदेव एकं नोधूलौ संमिलति यत् मनुष्यो अंतः पृथिव्यां पुण्यं स्तौति अथवा पुण्यात्मनां उत्तमानां किंचित् ददाति ॥

८३. यदि किल कश्चित् मृत्योरेवं उपायः कृतोऽस्ति अथवा उपायः शक्तोऽस्ति कर्तुं तथा प्रथमं तावत् अमीषां पृथ्वीचारिणां गइओमर्दपुरुषो महाराजः अभूत् ॥

८४. योऽसौ त्रीन् वर्षसहस्रान् अस्यां पृथिव्यां अमरः अजरः क्षुधाहीनः तृषाहीनः क्लेशविनाशरहितः आसीत् ॥

८५. अस्यापि यदा मृत्युः संप्राप्तः तदा शरीरं अददत् [अददात्] समं स्वीयेन मृत्युना प्रतिद्वंद्वितुं न शक्तः ॥

८६. अथवा हओषिअंघः राजा अभूत् यः आद्यनीतिः[27] ॥

८७. यत् अमीषां सर्वासां गनामइनिओविनाशकसृष्टीनां त्रीन् द्वयं जघान ॥

८८. अस्यापि यदा मृत्युः संप्राप्तः तदा शरीरं अददत् [अददात्] । समं स्वीयेन मृत्युना प्रतिद्वंद्वितुं न शक्तः ॥

८९. अथवा तह्मूरफराजा अभूत् यः सर्वशास्त्रसंपूर्णः विवंघानानस्य पुत्रः ॥

९०. यो देवं देवतमं अंग्रोमइनिओ [०ओं] वाहनं कृतवान् । (कोऽर्थः अमुं महाघोरं आहर्मनं आत्मनो अधस्तात् कृतवान्) । सप्त अरलिवर्यः [०अक्षरलिपयः] अनेन अपाहृताः पृथिव्यां आनयत् [आनीताः] ॥

९१. अस्यापि यदा मृत्युः संप्रातः तदा शरीरं अददत् [अददात्] । समं स्वीयेन मृत्युना प्रतिद्वंद्वितुं न शक्तः ॥

९२. अथवा यमशेदराजा [जमशेद-राजा] अभूत् उत्तमसंचयः वीवंघानस्य पुत्रः । शेदी दीप्तिः उच्यते । (कोऽर्थः सूर्यानुरूप आसीत्) । उत्तमसंचयश्च एवं यत् संचयं मनुष्याणां चतुष्पदानां क्लेशहीनसुंदररूपं अकरोत् ॥

९३. यो षट्शतानि षोडशाधिकानि वर्षाणां षट्मासाः त्रयोदश दिवसाः अस्यां पृथिव्यां अमरत्वं अजरत्वं अकरोत् ॥ अथा [तथा] आजि क्षुधारूपं निआजि अतितृषारूपं अस्याः अहुर्मिज्दस्य सृष्टेः दूरीकृतवान् । (कोऽर्थः अनयोः पीडांमूलतो निहतवान्) ॥

९४. अस्यापि यदा मृत्युः संप्राप्तः तदा शरीरं अददत् [अददात्] । समं स्वीयने मृत्युना प्रतिद्वंद्वितुं न शक्तः ॥

९५. अथवा दाहको [दहाको] राजा अभूत् निकृष्टदीनिः । (कोऽर्थः आहर्मनदीनिमध्ये) । योऽसौ सार्धैकदिनहीनं सहस्रं वर्षाणां अस्याः पृथिव्यां दुष्टराज्यं प्रकृष्टं अकरोत् ॥

९६. तथा अतितरां राक्षसीविद्यां पापकर्मणां च अंतः पृथिव्याः प्रकटतायां समानयत् ॥

॥८३॥ १. All रिव. २. EMU अथवा उपायः युज्यते कर्तुम्.

॥८५॥ १. All here and in the following paras मृत्यु संप्राप्तं.

॥९०॥ १. EMU सप्तधा अक्षराणि. २. $MLHL_2$ ममानयत् EMU समानयत्.

९७. अस्यापि यदा मृत्युः संप्राप्तः तदा शरीरं अददत् [अददात्] । समं स्वीयेन मृत्युना प्रतिद्वंद्वितुं न शक्तः ॥

९८. अथवा फ्रेदून राजा अभूत् आथ्वीआनस्य पुत्रः ॥

९९. यौऽसौ अजिदहाकिं राजानं एवं महापापतमं हत्वा ववंध । माजंदरदेवं घोरांधकारमूर्तिं आनीय ववंध । प्रचुरतराः [०तराणि] मंत्रनिरंगाणि अंतः पृथिव्याः (सर्वासु भाषासु) प्रकटतायां समानयत् ॥

१००. अस्यापि यदा मृत्यु संप्रातं [मृत्युः संप्राप्तः] तदा शरीरं अददत् [अददात्] । समं स्वीयेन मृत्युना प्रतिद्वंद्वितुं न शक्तः ॥

१०१. पुनः त्रिधाप्रहरककारी तथास्मि[1] [भवामि] अस्य अहुर्मज्दस्य स्वामिनः (कोऽर्थः अहुर्मज्दस्य पुण्यकर्मविषये मनसा वचसा कर्मणा त्रयेणापि प्रयत्नं करोमि) ।

१०२. अथ त्रिधाप्रहरकं अंगीकरोमि यतः पशुं[1] समायातं अनिर्व्यूढभारं नो व्रजति[28] । भाग्यं च समायातं [......][29] न शक्नोति ॥

१०३. अस्य अनश्वरात्मनः स्वर्गसमृद्धिः भूयात् ॥

१०४. उत्तमाः[30] ये अस्यां सिअज्दायां आगताः संति अस्यां सिअजदायां विभागं गृह्णंतः संति तेषां सर्वेषु क्रमेषु सहस्रं द्विशताधिकं क्रमाणां उत्तमं सदोद्योतं[1] गरोथमानं स्वर्गं सर्वाः शुभश्रियः प्रतिकाराय समायातु ॥

१०५. अथ प्रकृष्टं[1] आगमेन[2] पुण्यं प्रवर्धमानं[3] भूयात् ॥

१०६. तथा व्यावृत्यगमने इदं पापं समूलतः प्रणश्यात्[1] ॥

१०७. अंते निर्वाणे पुण्यं शुभं प्रवृध्यात् ॥

१०८. आत्मनां गरोथमानस्वर्गः भूयात् ॥

१०९. मुक्तो भवामि ॥

॥९९॥ १. MLHL$_2$ जो [ज for य].

॥१०१॥ १. MLHL$_2$ तथामि EMU भवामि.

॥१०२॥ १. MLHL$_2$ ढोरं.

॥१०४॥ १. EMU स्वर्गं तेजोमयं EMU समस्तशुभं अतः परतमं.

॥१०५॥ १. MLHL$_2$ प्रकट. २. MLHL$_2$ आगमे. ३. MLHL$_2$ प्रवर्धयेत्.

॥१०६॥ १. EMU प्रभूतं स्यात्.

NOTES.

1. These three words are the text of the sermon. They are from Yasna Hâ 41 § 5; 7 § 24.

2. There is no text, either Avestic or Pazend for यतः...साध्यते.

3. This is a quotation from Yasna, Hâ 60 § 11; 71 § 29.

4. The first three words are the translation of the Avestic phrase "gatô hamiçtô mizhbereto" (yasna 8§6) where gatô" is an erroneuous reading for "jâtô".

5. This is an Avestic quotation from Vendidâd, Fargard 19§31.

6. Compare Hâdokht (or Westergaard, Yasht Fragment XXII § 18); Vîshtâsp Yasht (Westergaard, Yasht XXIV 53-65); Ardâ Virâf XVII; Mainyôi Khard II. 123-194 Dâdistân i Dînîk XXXI 14 etcetra.

7. Compare vendidâd XIX § 33; Âfrîn i Ardā-Fravash.

8. §§ 24, 25, 26, 27 and 28 are Avestic with these Pâzend versions. Whence they are quoted is not clear, They are, besides, very incorrect.

9. अस्तिगुहाद् (Pahlavî-Pâzenda "Açtivehâd" Avesta Açtovidhôtu) the demon of death.

10. There is an Avestic incorrect text "ameshîd parô avanhê içentem mashyâkâonhô" at the beginning of this para. Whence quoted is not known.

11. In the original text this para is partly Avesta and partly Pâzend, both very corrupt and unintelligible and so is the Sanskrit translation.

12. This para is the translation of the incorrect Avestic line, "Oim tatvâ zî tat ayare âjaçâite Çpitama Zarathushtra aevavâkshapa". Whence this quotation is not known.

13. This para is also the translation of another Avestic line, which runs as follows:—ayare âmithnâite juye tanush frayairê ayâ bayaiti hubadhô hupaitiçnato adha apar he aiā duzâthrem". Whence this para is not known.

14. This para has an Avestic text prefixed thus:—deush dâtayao fraîshta dravanto". Whence this quoted is not known.

15. There is an Avestic para prefixed thus:—"âat mraot ahurô mazdâo frâkershto açtuvidhôtus Ziranzhâo apariayô". Whence this quotation is not known.

16. This is the translation of an unknown incorrect Avestic passage,

which runs thus:—"noit aethratayô noit danuptayô noit çãçcushtâi noit açēushtâi". Whence this quotation?

17. This Avestic phrase is prefixed to this para, viz., "noit uçiãçtachô naedha nîshiãn". Whence this quotation.

18. An incorrect Avestic quotation prefixed to this para, runs thus:—nit frakinem anhâo Zemô yat pahana ayâo skarenayâo dûraipārayâo". Whence this quotation?

19. Again a quotation thus:—anê anheus frashucharethrâo.

20. Avestic quotation:—pairithwô bavaiti pañtâo tem...dânush apayaiti jafra fra bun tachiñtish: hâo dit aevô apairithwo yo vayaosh anamarazdik.

21. Avestic:—pairithwô bavaiti pañtâo yim âçish [âzhish] pâiti gâoçtarâo açpanhâdhô vîranhâdhô vîrja anamarezhdakô; hâo dit aevô apâirithavô yô vayaosh anamarzhdakahe.

22. Avestic:—pairithwô bavaiti pañtâo yim arash pâiti akhshaenô anamarzhdikô hao dit aevô apairithwô yô vayaosh anamarzhdakahe.

23. Avestic:—pairithwô bavaiti pañtâo yim mashyogadô pâiti aêva Janhana [a] marazhdikô hâo dit aêvô apairithwô yo vayaosh anamarzhdikahê.

24. Avestic:—pairithwô bavaiti pañtâo yim haênayâo chikhravaithyâo [chakhravaithyâo] vîâzdayâo; dit aêvô apairithwôyo vayaosh anamarzhdikahê.

25. Avestic:—yatha (uta) drvâo gaom içti uta dravâo açpem içti uta drvâo maishinem yavanhem içti.

26. Avestic:—pãçnush gavô pãçnush açpa pãçnush erezatem Zaranem pãçnush nar chiriô takhma.

27. आचनीति, translation of the Pâzend "Pâshdâd" Avestic "Paradhâta", Sr. पुरोहित.

28. पशुं [or ढोरं] समायातं अनिर्व्यूढभारं न व्रजति [correctly पशुः समायातः अनिर्व्यूढभारो न व्रजति] = "the beast that has arrived, will not go without disburdening itself". This is the Sanskrit version of the Pâzend "çtore [or shtore] âmad, jad-bâr nê shahod" which when rendered into Pahlavì would be "çtor i yâmtunt, jvîd-bâr lâ vazrunôd", meaning "the beast that has arrived will not go without its burden". Is the "beast" here for "death" and the "burden" for the "soul"? It seems that the Sanskrit version is not correct.

29. The translation of the Pâzend word "Çpokhtan" is missing in all the MSS.

30. From 104 to 109 is a Pâzend quotation from the Âfrîn i Dahmiân.

Old Gujerati Version of ओगमदेचा.

१. ....

२. ....

३. MLHL2 आहर्म्मन मारिउ थाउ । जे पापी अजाण मृत्यु दइ ॥ EMU हाननार । विनासना करनार निश्चि तालनार । हुउ । भुडु गनासिनो अज्ञानी । दुष्टज्ञानी । गना मोतनु करनार ॥

४. MLHL2 जीणि अविनश्वरजोनू [०रात्मानूं] शरीर पाडिऊं ॥ EMU जे घटारनार सुंदर कायानो । अविनाश आत्मा जेहेनी । तेहनी ॥

५. तेह अविनश्वररहि उत्तम स्वर्ग समृद्धि हु ॥ EMU तिमज अविनाश आत्मा जेहेनां । तिहिने मोटी स्वर्गनी समृद्धि हु ॥

६. अनइं तह्यरहिं आनंद हो जीणइं करी अविनश्वरनूं दुख जीर्ण थाई ॥ EMU तिमज तमारे दरेमीआं थोरे पामवे थोरे हर्षे समाधांन अनिवंगश फरिनि पामो जेने करिने अविनाश आत्मा जेना तेहनू दुख अतिशे शारु जूनो हु ॥

७. सवे चउथि दिनि श्रोश रस्न राम आस्ताद मिहिर मुक्तात्मानी वृद्धि सून्यचारी आत्मानी वृद्धिनइं कारणि आवु ॥

८. अनइं अविनश्वरनु आत्मा रुद्धि साथि चंद्रोर पुहुल सेतु उपरि ऊतारु ॥

९. ग्वह्मन एहनि जाणउ ॥

१०. अनि पोलीउ एहरहिं अमिशास्पिंत अहुर्म्मिज्द् आगलि लेउ ॥

११. ....

१२. तेह आत्मानु हाथि लेउ ॥

१३. एम आनंद करउ जिम पृथ्वी थिकि रूडानी घणी प्राप्ति थाइ ॥

१४. इमनि यानि मइदीओजरमनाम गहंवार समये तानि आसन तथा चोर्क्क । तु मुक्तात्मानी वृद्धि एहनि भक्षा तेहवां दइ जे मइदीओजरम नाम गहंवार हूतां ॥

१५. जीं पाद्य तेह मइदीओजरम समयनां चोपडां गुलिआं तीं दि ॥

१६. ग्वह्मन अमिशास्पिंत रुपानां अथ सूनांनां वस्त्र तथा सूनानूं आसन दिउ ॥

१७. अनइं आहर्मन देव एहनइं कष्ट म देउ ॥

१८. अनइ एह शब थिआ पूढि देव इम नासइं जिमं विरुथिकि छाली नासइ ॥

१९. जिकोइ जिणीइं तेहि इम काज करिवूं जिम स्वर्गमाहि गरोथ्माननु प्रसाद होइ ॥

२०. अनइं अहुर्म्मिज्दं एवार जरथुश्त प्रति शरीरतु आत्मानि स्तुति भली करिवी ॥

२१. जे इहलोकि भलिं शरीरि ते प्रलोक मुक्त कहीइ ॥

२२. जि आपणा आत्मानूं कार्य करइ ईणि शरीरि ते अहुर्म्मिज्दनइं मानइं आहर्मननइं मारइं ॥

२३. जे सवे एह साथि उत्तम कार्य करता तींहनइ लाभ आनंद हुइ अशुभ न होइ ॥

२४. इस्यूं मनइ सुमत चींतवि ॥

२५. इसूं जीभकरी रूडूं बोलिवूं ॥

२६. इम हाथिकरी रूडूं करिवुं ॥

२७. मुं जु मुउरहिं नरक गुफामाहि प्रवेश म थाउ जे गुफा अंधारी । हाथि करी कांइन जाणीइ । नरकतणूं जि मूल ॥

२८. ए वात अहुर्मिमज्दि जरथुश्त्ररहिं कही ॥ जु मइं । जरथुश्त्र तारा चंद्रमा सूर्य अग्नि त श्वान पंक्षीआ पंच प्रकारि गो सृजी अनइं ईमाहि उत्तम पुरुष सृजिउ । जे माहरी दीनि पतिगरइ । साचिं पुण्य स्तवइ ॥

२९. अनि क्षुधारूपी देव निरास करिवु ॥

३०. इं अहिनाण वीसरइं मृत्युनुं ॥

३१. अनइ एह शरीरनूं पडिवूं न चींतवइ ॥

३२. सदा भूष्या रहइ ॥

३३. अनइ स्वामी ऊपरि भ्रांति करी निश्चय न करिइ ॥

३४. लक्ष्मी अनुपकारिणीं कोपि करी वांधइं ॥

३५. अनइ जुवान रहिं गर्व होइ ॥

३६. निद्रापणिं संपूरुं तापवइं ॥

३७. इस्युं कहिउं जु साते द्वीपमाहि शरीर मरण पासिइ तींहज माहारुं शरीर ॥

३८. इस्युं सहू जाणइ जु ए सहू मृत्य पामसि जु अस्तिगुहाद् यम गुप्तचारी मरणाहरु [मारणाहरु] छइ ॥

३९. जिहांनइ एक भोजननुं शंवल होइ ते वीजा भोजननूं शंवल वांछइं ॥

४०. ....

४१. जींणइ मार्गिं वि भोजन जईइ तींणइ त्रिणि भोजननूं शंबल वांछइ ॥

४२. जींणइ मार्गइ दश दिवस भोजन मार्ग जईइ तिहां पनर दिवस भोजननूं शंबल वांछीइं ॥

४३. चींतवइं इम जु अह्मो इंणइं शंबलइं जीवता वलीनइ भाई माइ बाप पासिस्युं ॥

४४. तींणइ मार्गि शंबल न वांछीइं जींण मार्गि जावानु उपाय नथी ते कुणहूं उपाइ नथी जीणइ करि जातु रहइ ॥

४५. यु एक समु नीकलिउ ते शउशीउश लगइ गिउ ॥

४६. आत्मानइं कारणि किस्यु अभिलाष कीजइ जु पुत्रपौत्र मरइं पशु वृद्धि हु इस्यूं जे सूतु जागइ आप वुद्धि इम जाणइ जु मुऊरहिं मृत्य छइ ॥

४७. जे कोप करई तेहनूं कोप अनेरा न सहइं ॥

४८. ....

४९. एक दिवसि किस्यूं पासि स्पितमजरथुश्त्र एक राति किस्युं पामइ जु चतुःष्पद स्वामीरहिं मूकइ जीव दे रहिं मूकइ ॥

५०. जीं पुण्य छइ तीं न छांडइ जीं स्वामी दीधूं छइ ॥

५१. सविहूं दिवसि जीवतूं सरीर चींतवइ दिवसमाहि समृद्ध राजमान्य थाऊं ॥

५२. अनइ अनेरा इम वांछइ जिम एहनू मस्तक छेदिइं बार रूंधइ राजा लक्ष्मी लइ। एक दिवसमाहिं शरीर पक्षीआ भक्षि ॥

५३. ऊपरि प्रवृत्ति इशी पृथ्वी पाषइ ॥

५४. दुष्टबुद्धि मनुष्य ये मृत्यु करइं ते मरिसिं ॥

५५. अनइ अहुरर्म्मिज़्दि कहिउं जु अस्तिगुहाद् यम जीवतांरहिं विघटावि तेहनूं रूप देषी इम लोक नासइ जिम द्रुजिनूं रूप देषी ॥

५६. जेह कारणि कहिउं ईह मनुष्यमाहिं जे थ्या जे छइ जे जिणींसिं ते शुद्धा नथी ॥

५७. जे एवैद् आचार्य नहीं जे राजा नहीं जे लोभी नहीं जे उपकारी नहीं ॥

५८. ये ऊपरि चरिइं ते पुण नहीं जिम कहोश राजा मोटु हऊउ पण अस्तिगुहादयमथु शुद्ध न थिउ ॥

५९. अनइ ये पृथ्वीमाहि शुद्ध थ्वा जिम अफ्रासिओ तुरुक राजा तींणइ एह दुष्ट पृथ्वीमाहइ लोहधातु घटित राजाघर सहस्र पुरुस ऊंचूं स्तंभ सहित कीधुं ॥

६०. एह राजघरमाहि तारा चंद्र सूर्य वीजा प्रवर्त्ताव्यां ॥

६१. तेह घरमाहि उपकरण सवि कीधां ॥

६२. जीवमाहि ते राजा भलु जीव्यु ॥

६३. जे राजानु एहवूं प्राण ते पुण अस्तिगुहादयमथिकी शुद्ध न थ्यु ॥

६४. ए मोटी पृथ्वीमाहि दाहाक राजा हुउ ॥

६५. ये पृथ्वीमाहि विवर करी उदयथिकी अस्त लगिइ अक्षयपणूं वांछइ पुण न लाधूं ॥

६६. जे इस्युं शकतु ते पुण अस्तिगुहादयमथकु सुद्ध न थिउ ॥

६७. अनइ सउशिओश पुरुष लगइ अस्तिगुहादयमतु कुणहूं शुद्ध न थिउ ॥

६८. एउ अस्तिगुहाद् यम गुप्तचारी सविहूंनिं पुहुचइ ॥

६९. जे लांच लेइ कार्य न करइ ॥

७०. उत्तम कार्य न करइ ॥

७१. अतिनिर्दय कालरूप नदी प्रवाह रूधइ तेहनइं कुणहूं वुली न सकइ ॥

७२. ....

७३. ....

७४. ....

७५. मार्गि माह वृषभ व्याघ्र ओलंडाइ पुण काल न ओलंडाइ ॥

७६. सिंह श्वेत ललाट कृष्ण मारग रापतां जवाइ पुण काल रापतां नहीं जवाइ ॥

७७. Same as ७६

७८. वाटअं चोर पिराछी टलांइं पुण काल नहीं टलाइ ॥

७९. तींणिइ मार्गि जवाइ जीणइ तुरक सज थई रह्या हुइं पुण जींणइ काल रह्यु हुइ तीणइ न जवाइ ॥

८०. अनइ पापीउ गाइ घोडां गाडरां धान्य पामइ पुण पुण्य छइ ते न पामइ ॥

८१. जरथुश्त्र पुण्यसंचय वांछता लोक करइ जाणइ पुण्यथिकी सर्व आणिइऊं ॥

८२. गाइ घोडा सूनां रूपां सर्व धूलिमाहि मलइं पुण जे पुण्यवंतु उत्तमरहिं देइं तेहनूं शरीर धूलिमाहि न मिलइ ॥

८३. जु कुणहूं मरिवा टलवा उपाइ हुअतु तु ईणी पृथ्वी गईओमर्द राजा हूउ ॥

८४. जे त्रिणि वर्षसहस्र एह पृथ्वीमाहि अमर अजर क्षुधातृषारहित हऊउं ॥

८५. पुण तेहनू शीरीर मृत्युथिकी जीपी न गिऊं ॥

८६. अथवा हउशिंग राजा हऊउ ॥

८७. जेह आहर्मन गनामइनिओरहिं विणास करतु ॥

८८. पुण तेहनू शरीर मृत्युथिकी न टलिऊं ॥

८९. अनइ तह्मूर राजा हऊउ जे सस्त्र करी संपूरु वीवंघानु पुत्र ॥

९०. जीणइं इ आहर्मन पृथ्वी हेठि घाल्यु सात प्रकार अक्षरतणी सिद्धि ईणइं पामी जे दाटी हूती ते प्रकटी ॥

९१. एहनइं जिवारहं मृत्यु आव्युं तिवारहं न टलिउ ॥

९२. अथवा यमसेद राजा हऊउ ये सूर्य सरिखु पुण्यवंतु जीणइं मनुष्य चतुष्पद क्लेश हीन कीधां ॥

९३. जीणइं छसइं सोलोत्तर वरस छ मास त्रिणि दिवस पृथ्वीमाहि राज्य कीधूं क्षुधा तृषा सृष्टमाहिथकी दूरी कीधी अजर अमर कीधा ॥

९४. एहनइं जिवारहं मृत्यु आव्युं तिवारहं न टालिऊं ॥

९५. दाहक राजा हऊउ पापीउ जीणइं एह पृथ्वीमाहिं दुष्ट राज्य दुढ दिन ऊणूं सहस्र वरस राज्य कीधूं ॥

९६. तु राक्षसी विद्या पृथ्वीमाहि प्रकट कीधी ॥

९७. ईणइ पण मृत्यु टाली न सक्युं ॥

९८. फ्रेदून राजा आथ्विआनुं पुत्र ॥

९९. जीणइं दाहक राजा पापीउ मारीनि बांध्युं माजंद्र देव अंधार्मा बांध्युं सविहु भाषा नीरंग प्रकट कीधां ॥

१००. ईणइ पुण मृत्यु न टलाऊं ॥

१०१. पुण अहुर्स्मिज्दरहिं त्रिधाप्रहर मनिवचनि कर्मकरी करूं ॥

१०२. त्रिधाप्रहरक करुं जे माहारु भारुउ लिसि भाग्य हुसि ॥

१०३. एहनइं स्वर्ग समृद्धि हु ॥

१०४. उत्तम जे पृथ्वीमाहिं आगमच छइ ते सहस्र क्रम अनइं बिसइं क्रम गरोथ्मान करिइ ॥

१०५. अनइ प्रकट पुण्य वाधु ॥

१०६. तु पुण्यथिकी पाछिं वलिं मूंकिंथिकी पाप लागइ ॥

१०७. अनइ निर्व्वाणि पुण्य शुभ हु ॥

१०८. मुक्तात्मारहिं स्वर्ग गरोथ्मान शुभ हु ॥

१०९. ....

११०. इम उधारु स्वामी जिम आपणपानि अशीर्वाद देऊं भलिं मनइं करी ॥

[अथ कुस्त्याः कारणमर्थश्च उत्तमदीन्यादेशात्.]

(१) १. अपृच्छत् पुत्रो ज्ञानकामी । २. यन्मे प्रतिपादय हेतुं अवद्धकुस्तीप्रचरणस्य यत् गुरुतरेण पापेन कलयामः । ३. निजं च कुस्तीबंधनस्य यत्कारणं किं ॥

(२) ४. उवाच पिता ज्ञानैकमित्रः । ५. यत् जानीहि साधुनया विवेचयं¹ बुद्ध्या ॥

(३) ६. यतो दीनेः अंतर्ज्जगति मुख्यतया कार्ये द्वे । ७. एकं ज्ञाननिदर्शनं तस्य यत् ज्ञातुं शक्यते । ८. एकं च मार्गनिदर्शनं तस्य यत् ज्ञानेन ज्ञातुं न शक्यते प्रतिकर्त्तुं च युज्यते ॥

(४) ९. कारणं च यत् प्रवीणतरं सत्येन प्रतिकरणीयं प्रकाशनीयं च । १०. तच्च यच्चेत् वचसां सर्वेषां अविरोधि द्वाभ्यां प्रकाराभ्यां प्रतिपादय [प्रतिपाद्यं?] योऽस्ति ज्ञानस्य प्रतिकरणस्य च । ११. सा च या ज्ञानस्य सत्ता प्रकटा प्रसिद्धा च । १२. सा च या प्रतिकरणस्य इतिहेतोः असत्ता अप्रकटा यतः समं मूलेन ज्ञानस्य न [?] विरोधि । १३. न यथा अपरे येषां मूलं ज्ञानस्य ज्ञानेन सत्तया¹ चाप्रकटं । १४. तच्च यत् प्रतिकरणं समं मूलेन ज्ञानस्य विरोधि अपरिस्फुटहेतुर्जगतो हानिस्तस्मादस्ति । १५. यदहं उपरि समालिखं । १६. सदैव यत् मूलं दीनेः ज्ञानेन प्रवीणतरेण समारचितं । १७. तच्च यत् एतस्मात् प्रकटं यत् कारणं संपूर्णं न पश्यामः कथं प्रतिकरणेन मार्गस्य दिन्यादेशाय । १८. समं च तेन यतस्तत् यत् प्रतिकरणीयं यदंतः ननु प्रश्ने प्रकटं । १९. यदि चास्ति यत् दृश्यतरं संपूर्णज्ञाने निदर्शनेन¹ न² परिपूर्णं ततश्च अनुरूपत्वात् कार्यं तस्मात् कर्त्तुं एवं नियमः यथा सत्कार्यरक्षणं दीनेः ॥

(५) २०. तच्च यत् प्रतिकरणीयं अदृश्यं नीरंगं संयुक्तं तेन यत् ज्ञानीयं । २१. एवं यथांतःप्रतिघातमत्तायां युद्धं देवानां पापिनां दोषिणां येऽस्मद्दर्शनस्य अदृश्याः संति तेषां विघातोऽदृश्यनीरंगेण यथा? [यस्य] कारणम् अस्माकमप्रकटं ॥

(६) २२. यथा मांद्यं तनोः अस्ति यस्य कारणं अर्थश्च प्रकटः तस्यौषधं सर्वप्रकटमस्ति । २३. यत् अप्रकटं तस्यौषधं नीरंगं मन्त्रवाक्यं किंचित् यत् अप्रकटकारणं । २४. ततश्च ननु प्रश्नानां प्रत्युत्तरं किंचिदपि न गाढं प्रतिकरणीयं किंतु सर्वं हेतुनिदर्शनतया समं मूलेन ज्ञानस्य सत्यं । २५. यथा अंतर्ज्ञानिनां निर्मलतरं ॥

(७) २६. कारणं च कुस्त्याः¹ लक्षणमस्ति यत् समालिखामः ॥

(८) २७. कुस्ती मुख्यतया चिह्ननिदर्शनत्वेन¹ सीमा या मध्ये द्वयोः । २८. यत अंतर्वपुषि मनुष्यस्य यत् आकार्यते ज्ञानिभिर्भुवनं लघुतरं ॥

(९) २९. तच्च यत् उर्द्धपक्षे यथा रोचिष्मंतः¹ उर्द्धपदीया अभ्यागताः ॥

॥५॥ १. $MLHL_2$ विवेजय.

॥१३॥ १. $MLHL_2$ सत्तमा (?).

॥१७॥ १. $MLHL_2$ चिह्नानि.

॥१९॥ ॥१॥ TD. संपूर्णज्ञाननिदर्शनेन. २. $MLHL_2$ omits.

॥२१॥ ॥१॥ $MLHL_2$ यस्य.

॥२६॥ १. TD कुस्ती.

॥२७॥ १. TD निदर्शनत्वे.

॥२९॥ १. TD रोचिष्मंत.

(१०) ३०. निर्मलदर्शिनी लोचने । ३१. आलोकयितृ चैतन्यं । ३२. धात्री च स्मृतिः । विवेक्त्री च बुद्धिः । ३४. चिंतयित्री च चिंता । ३५. यथैषां गृहं मज्जा शिरसः । ३६. शिष्यावक्त्री जिह्वा । ३७. शिष्याश्रोत्रिणी च श्रोत्रे । ३८. गंधसंपर्किणी नासा ॥

(११) ३९. इति हेतोः प्रधानं शिरः । ४०. अंतश्च अदूरमासनं महत्तया उन्नततया धत्ते ॥

(१२) ४१. यथा निरीक्षणं च श्रवणं च आभाषणं च आमोदनं च । ४२. समग्रस्य च सुरूपत्वस्य उद्योतस्य ज्ञानस्य च स्थानं उच्चतया शिरसि स्वर्गस्थानेन रोचिष्मता प्रतिमं । ४३. एवं च वनस्पतीनां येषां सुरूपत्वेन अपांशुत्वेन च निर्भयत्वेन च प्रकाशत्वेन च फलस्य अपरस्य च स्पृहणीयस्य स्थानं उच्चैः पल्लवशाखासु ॥

(१३) ४४. तच्च यत् अधः पक्षे स्थानं पूरीषमूत्रयोर्नरकप्रतिमं ॥

(१४) ४५. तच्च यत् मध्ये उदरस्य भूसंभूतेः संमिश्रायाः विवेक्ता प्राणायं आकृष्टा धर्त्ता विहारयिता पोष्टा च ४६. तत्र च पृथ्वीप्रतिमं समलनिर्मलं ॥

(१५) ४७. द्वौ विभागौ निदर्शयितुं हेतोः धारणं कुस्त्या मध्येन ॥

(१६) ४८. प्रतिरूपतया च निदर्शयित्री प्रकाशयित्री उपरि स्वीये परिवर्त्तने साभिज्ञानं द्वित्वस्य ॥

(१७) ४९. अंतश्च आराधनायां स्वामिनां चिह्ननिदर्शनत्वेन बंदत्वस्य मध्ये तनोर्बंधनं कुस्त्याः ॥

(१८) ५०. प्रतिरूपं महत् साभिज्ञानं च बंदत्वस्य धत्ते मध्येन धारणं कुस्त्याः ॥

(१९) ५१. अनेकानां च तेन प्रत्ययः यत् साभिज्ञानमस्ति बंदत्वस्य ॥

(२०) ५२. यथा नमाजात् प्रकृतं यत् निदर्शनमस्ति नीचैरानयनेन शिरसः । ५३. स्वनाम्नश्च नमाजस्य यत् निदर्शनमस्ति । ५४. अंतश्च कृतेषु ज्ञानिनां विवेक्त्र्याः योतिषश्चिन्हं नामांकितं धत्ते ॥

(२१) ५५. कुस्ती जरथुस्त्रीयानां धारणं आचारस्य वेषस्य च अस्ति वर्णनिदर्शनतया । ५६. चिन्हं च दीनिलक्षणतया । ५७. यत् विवेक्ता अस्मि न अविवेक्ता । ५८. यतो मया । विक्तमास्ते यत् किंचित् [किं तत्] यत् उर्ध्वपदीयं रोचिष्मतामासनं । ५९. किं च तत् यत् अधः पदीयं तमस्विनामासनं । ६० किंच तत् यत् मध्ये मिश्रताया विभक्तिस्थानं ॥

(२२) ६१. द्वितीयं च इदं यत् यथा आराधना या दातुः सृष्टिभ्यो भक्त्या मानसिकया अर्चायाश्च आदेशचारिण्याः प्रकटकर्मतायाश्च आदेशचारिण्या निदर्शयित्री मध्येन धारणं बंधस्य । ६२. यत् यथाहं बंदोऽस्मि सर्वज्ञानिनो दातुः एवं बंधमानस्मि न अपेतबंधः ॥

(२३) ६३. यया मया बद्धा आस्ते कुस्ती मध्ये तनोः उरोगृहेण मनसः एवं मेनिबद्धं परिज्ञेयं मनः सर्वस्मात् पातकात् आदेशस्खलनाच्च दातुः । ६४. यत् मा प्रवर्ततां अपेतबंधतया मत्तः ऊहो मनसि मनसश्च वचसि वचसश्च कर्मणि ॥

॥४२॥ १. MLHL$_2$ रोचिष्मतां प्रतिमां.

॥४५॥ १. MLHL$_2$ विवेक्ता प्राणा यः.

॥५०॥ १. MLHL$_2$ बंददत्वस्य [?].

॥५३॥ १. MLHL$_2$ नमायस्य [य for ज].

॥५७॥ १. MLHL$_2$ अस्ति.

॥५८॥ १. MLHL$_2$ किं तत्. २. TD उर्द्धं पदीयं.

(२४) ६५. सदैव मनोचिन्हधारणं यत् वंदोऽस्मि नापेतवंधः ॥

(२५) ६६. स्वनाम च वंधत्वस्य बंधात् । ६७. यत् मे वंधः अन्यस्मै न स्वस्मै । ६८. नाम च स्वामिनः इदं यदस्य बंधः स्वस्मै नान्यस्मै । ६९ एवं च कुस्तीधारणं साभिज्ञानमस्ति वंदत्वस्य यदन्तः अन्यस्मिन् यः स्वयमस्ति स्वामी महाज्ञानी ॥

(२६) ७०. परमकारणं ज्ञानिभिर्जरथुस्त्रमुख्यैर्दीनेर्वेपः सुलक्षणतया बुद्धिशुद्धतया वर्णविबोधतया प्रकटीकृतः ॥

(२७) ७१. सर्वस्य कस्यचित् धर्त्तुं यूज्यते आदेशं । ७२. अधारणं तु अननुरूपतया महापातकतया आदेशस्खलनतया । ७३. यतः सीमा पापस्य तत् यत् अनुरूपस्य न करणं तच्च यत् अननुरूपस्य करणं ॥

(२८) ७४. तत् इतिहेतोः चेत् एकमपि क्रमं अपेतवंधः विना आदेशचारित्वेन प्रचरामि महापातकतरं । ७५. यतो मे स्वीयं वपुर्वंदत्वात् बहिर्भवेत् । ७६. मया वंधश्च मनसो वचसः कर्म्मणश्च त्यक्तो भवेत् ॥

(१) १. परिसमाप्तं[1] । २. प्रणामेन समाधानेन प्रमोदेन पार्थिवत्वेन च सर्वेषां उत्तमानां सदाचारिणां । ३. तस्मै च यदर्थं समालिखितं सुसिद्धिः सुवत्कृत्वं भूयात् । ४. पश्चात् वर्षशतैकात् सार्द्धात् अपत्यानां अपत्यानि पुत्रेभ्यो दीनीयेभ्य स्वीयेभ्यः संपादयिता भूयात् । ५. स्वामिनः कामेन ॥

(६) यस्य च सा या महागुणा न बुद्धिः तस्य च सा महागुणा एतस्मात् भवति । ७ बुद्धिश्च अपेतविद्या दुर्वला । ८ विद्या च अपेतबुद्धिः अजंगमा ॥

Yasna Ha LV paras 2–7 (3–24 Spiegel) याः अस्माकं संति गाथाः स्वामिभ्यः समुदीरणाश्च पालकाश्च (समुदीरणस्य) अदृश्यानि च खाद्यानि वस्त्राणि च । ४. या अस्माकं संति आत्माय [आत्मने] द्वितयं [द्वयं] खाद्यं व वस्त्रं च । ५. यतस्ता एव अस्माकं संति गाथाः । (किल निर्मलतराः) । स्वामिभ्यः समुदीरणाश्च पालकाश्च समुदीरणस्य अदृश्यानि च खाद्यानि । ६. ता एव अस्माकं संति आत्मने द्वितयं खाद्यं च वस्त्रं च । ७. ताभिर्वयं भवामः उत्तमप्रसादाः प्रभूतप्रसादाः पुण्यप्रसादाः । ८. पुरः समासन्ने भुवने । (किल सद्व्यापारतया पुण्यकार्यतया च) । पश्चात् यत् तनु संपूर्णं विपर्ययति ॥ ९. याः अस्माकं वलिष्ठतराः या अस्माकं विजयकराः १०. याः सुरूपत्वं याः आरोग्यत्वं ददाति [ददति] । ११. याः प्रचुरं ददाति [ददति] याः संतुष्टिं ददाति । १२. याः उत्तमाह यस्य शुभं करोमि मित्रो भवामि । १३. याः सुदाता या यत्पुण्यदा । १४. या प्रकृष्टं दक्षिणां या यत् शोभनं ददाति [ददति] ॥ १५. सर्वं उच्चैस्तरं प्राप्नुवन्ति यत् स्तुवन्ति इजिस्नि ये अमी (पंच गाथाः स्वीयं कुर्वंति) तस्मै [तेभ्यः] प्रकृष्टं ददाति स्वामि । १६. लाभाभिलाषो विजयकरः वृद्धिदः पृथ्वीविभूतेः ॥ १७. रक्षां यत् पुण्यं पृथ्वीविभूतेः अधिपतिपुण्यं यत् पृथिव्याविभूतेः । लाभं लाभमत्तमं । (किल यत् मनुष्याणां लाभं कुरुते) । १८. सर्वेषां मुक्तात्मनां पंक्तये ॥ सर्वं यत् मुक्तात्मानः गुर्वेनुज्ञाया । इजिस्निकृता आस्ते । एते स्वयं प्राप्नुवंते यत् इजिस्नि उपरि उच्चैस्तरं यत् भवति सुमतं च सूक्तं च सुकृतं च ॥

॥१॥ १. MLHL$_2$ कुस्ती समाप्तः.

॥६॥ १. MLHL$_2$ पश्चात् तनोः जीवस्य च वियोगकालात् ॥

पुण्यं उत्तमेन मनसा आराधये ॥ गाथा गुरुतरां गुर्वीं स्वामिनीं मुक्तात्मनीं आराधये ॥ २०. स्तुतौ इजिस्नि आराधये यत् देहि अतःपरं भूवनं प्रथमं । २१. संस्मरामि समाचरामि शिष्यापयामि क्षमयामि ददासि संप्राप्तिमिच्छामि उपरि अभिलापयामि नवं नवं । २२. प्रकृष्टं संस्मरामि (यत् एतत् ब्रवीमि) । प्रकृष्टं आराधयामि प्रकृष्टं अभिलापयामि यत् अतःपरं भुवनं देहि ॥ २३. विभंजनां स्तुतिं इजिस्नि आराधये । २४. स्तुतिं इजिस्नि आराधये । प्रकृष्टोक्ताः । (अविस्तायें उक्तौ अभ्यागताः तन्मध्ये) प्रकृष्टाय तेन । (किल यत् नामांकितं उच्यते तन्मध्ये) प्रकृष्टं च गाथायाः । (किल अविस्ता ये केवलं निजगाथायां तैश्च) प्रकृष्टं इजिस्नियां ॥

The above paras (२-७ ॥ ३-२४) are a quotation from Yasna, Hâ 55 paras 2–7. It is found in all manuscripts. What connection this quotation here has with the subject of "Kusti" is not clear.

Old Gujerati version of **कुस्त्याः कारणम्.** according to $MLHL_2$.

(१) १. पुत्र ज्ञानी वांछी पुछिऊ । २. मुउरहिं कहि कांई कुस्ती अणबांधी चालतां महापाप छि । ३. कुस्ती बांधइवानूं किसूं कारण छि ।

(२) ४. पिता ज्ञानी कहिउं । ५. जु बुद्धिकरी भलूं जाणि ॥

(३) ६. जु ए दीनइनां काज बि छिं । ७. एक ज्ञान जींणइं जाणी सकीइ । ८. बीजूं मार्गनूं देषिवूं जीं ज्ञानि परिगराइ ॥

(४) ९. भलूं कारण साचयं प्रतिगरवूं प्रकासिवूं । १०. जीं वचन सविहु अविरोधि विहूं प्रकारि । ११. साचइं ज्ञान प्रकट जाणीइ । १२. जे प्रतिगिरिवूं ते ज्ञानसूं अविरोधि । १३. अनेरां छतांनूं मूल ज्ञानइ करी । १४. जु पतिगिरिवूं ज्ञानसूं विरोधि होइ तु तेहनी हानि विस्वमाहिं थाइ । १५. जीं हूं उपरि लिखूं । १६. सदा दीननूं मूल ज्ञान करी कीधूं । १७. जेह कारणथिकी पतिग्रिवूं मार्गनू संपूरुं ज्ञान पाषिन होइ । १८. जीं पतिगिरिवू ती प्रश्नमाहि प्रकट छइ । १९. जीं दीसइ तीं ज्ञान करी संपूर्ण ते दीनि पुण ज्ञानि करी संपूर्ण कीजि ॥

(५) २०. जीं पतिगिरिवुं तीं नीरंगसाथि जीं जांणिवुं । २१. जे दीनिना विणसावणाहरु अदृश्य पापीआं आहर्मन तींहनरं अदृश्यं निरंगकरी घात कीजि ॥

(६) २२. जेहनइ रोग छइ अनइं गांडि द्रव्य छइ तेहनइं ओषध प्रकट छ । २३. जु तेहनइं नीरंग मंत्रवाक्य अप्रकट ओषध प्रकट छ । २४. तु प्रश्ननूं प्रत्युत्तर न पतिगिराइ जु ज्ञान न होइ. २५. जुं ज्ञानीरहिं निर्म्मल थाइ ॥

(७) २६. कुस्तीनूं कारण लिखिसूं ॥

(८) २७. कुस्तीनइं चिह्नि विहुं लोकि सीमछ । २८. जु ज्ञानीना देहरहिं सवह लूऊं ॥

(९) २९. ऊपरि ज्ञानवंतु छइ ॥

(१०) ३०. आंषि निर्म्मल देषइं । ३१. चैतन्य छइ । ३२. स्मृतिकरी हईइ धराइ । ३३ बुद्धिइं विवेक छइ । ३४. चिंता चिंतवइ । ३५. ईहनूं घर माथानु भेजु । ३६. जीभ सीषामण बोलइ । ३७ कान सीक्षा सांभलइ । ३८. नाक गंध लेइ ॥

(११) ३९. एह कारणथिकी मस्तक प्रधान । ४०. एह भणी वडइ आसिनइ मस्तक ।

(१२) ४१. जु देषिवूं सांभलिवूं वोलिवूं चींतिवूं मस्तक । ४२. सर्वं रूप ज्ञान मस्तिकि स्वर्ग्ग सिरिषू छइ । ४३. इम वनस्पतिनू रूप फलष्यनूं ठाम शाखा पल्लव ॥

(१३) ४४. अनइं हेठं च्छानक मूत्रपुरीषनुं नरक सरिखूं ।

(१४) ४५......................४६. तिहां पृथ्वी सरिषूं निर्म्मल पण समल पण ॥

(१५) ४७. मस्तक अनइ उदरनूं विभाग देषाडिवा कुस्ती धरीइ ॥

(१६) ४८. ईं बिहूं स्थानकनूं अहिनाण कुस्ती ॥

(१७) ४९. आराधना माहि चिह्नइं कारणिं कुस्ती बांधिवी ॥

(१८) ५०. स्वामिना वंदपणानूं कुस्ती अहिनाण ॥

(१९) ५१. सविहूंनि मनइ निश्चय बंदपणानु ॥

(२०) ५२. जिम नमाजथिकि वंदपणूं प्रकट शिर नामिवइं । ५३ नमाजनूं दर्शन छइ । ५३............... । ५४ ज्ञानी माहि आपणूं अहिनाण राषइ ॥

(२१) ५५ कुस्ती यरथुश्र भक्ति धरिवी । ५६. दीनिनूं अहिनाण । ५७ विवेक थाइ । ५८. जु मइं ऊपरि ज्ञानी ठाम कहिऊं । ५९. हेठि अज्ञानीनइं ठाम । ६०. विचि मिश्रनूं ठाम ॥

(२२) ६१. स्वामीनी आराधना भक्ति स्तुतिनूं अहिनाण कुस्ती । ६२. हूं दादारनु वंदु छूं ईणइं अहिनाणि जु कुस्ती करी बांध्यु छूं ॥

(२३) ६३. जु मइं हईइ कुस्ती बांधी ईणइं अहिनाणि हईऊं पापथिकी वांधूं । ६४. जु मुउरहिं मनि वचनि कर्म्मि मूंकिवानु विचार मु थाउ ॥

(२४) ६५. सदैव चिह्न जु हूं वंदु छउं ॥

(२५) ६६. बांधिवाथिकी वंदु छउं । ६७. जु मुझरहिं बंध अनेरानु माहारु न होइ । ६८. दादारनूं नाम ईं । ६९. ईं अहिनाण दादार स्वामी स्वयं आपणमिं धरइ ॥

(२६) ७०. ज्ञानी जरथुश्र मुख्यि दीनिनु वेष श्रुप्रकट (शुप्रकट) कीधी ॥

(२७) ७१. सहूं कोइनि आदेश धरु । ७२. नहीं धरइ ते पापी आदेशलोपणहरु । ७३. जुक्तूं न कीजइ अयुक्तूं कीइ [कीजइ] एउ पापनी सीमइ ॥

(२८) ७४. एह कारणतु एकू पग आदेश पाषि चालइ कुस्ती बंध पाषि चालइ महा पापी थाइ । ७५. जु माहरु शरीर बंधपणथिकी दूर न थाइ । ७६. मइं मन वचन कर्म्म तणूं छांह्यु थाइ ॥

(१) १, २. कुस्ती समाप्तः सविहूं उत्तमरहिं सदाचाररहिं प्रणाम समाधइ थाउ । ३. जेहनइं कारणइं लिख्यु ते वोलणहरु नीपजावणाहरु । ४. पछइं वरसनां सइं पुत्रपौत्ररहिं दीनि सांपडु । ५............६. जेहनइ बुद्धि न होइ तेहनइं बुद्धि थाइ । ७. बुद्धि विद्यापाषइ दुर्बल । ८. विद्या बुद्धिपाषइ दुर्वल ॥ समाप्तानि ॥

Yasna, Hâ LV, paras 2–7; 3–24 Spiegel:—

३ जे अह्वरहिं स्वामीथिकी गाथा छइं पालक अनइ अदृश्य भक्ष्य । ४. अह्वरहिं भोजन अनइ वस्त्र हु । ५. जु अह्वरहि तेहज गाथा पालक अनइ अदृश्य भक्ष्य देइं । ६ तेहज गाथा भोजन वस्त्र देइं । ७. तेह गाथा करी लोक मध्य उत्तम पुण्यवंतु लोक माहि थाउं । ८............पछइं शरीर छांड्यातु थी कीर्त्ति थाइ ॥

षोडश श्लोकाः

श्री अहुर्म्मज्दाय तथैव जरथुश्त्राय नमामि शिरसा[१] ॥ श्री सत्याचाराय नमः[२] ॥

[१]

सूर्यं ध्यायन्ति ये वै हुतवहमनिलं भूमिमाकाशमाद्यं
तोयं[2] ये पंचतत्वं त्रिभुवनसदनं न्यास[3]मंत्रै[1]स्त्रिसंध्यम्[2] ।
श्री होर्मज्दं महेशं[3a] वहुगुणगरिमाणं तमेकं कृपालुं[5]
गौरा धीराः सुवीरा वहुवल[4]निचयास्ते वयं पारसीकाः ॥ १ ॥

[२]

स्नाने[3] ध्याने[4] सुपाठे[5] हुतवह[1]हवने प्राश[2]नोत्स[3]र्गकाले[6]
शा[3a]स्त्रोक्तं मौनमार्गं निजगुरुविहितं धारयन्तीह ये वै ।
नानाधूपैः सुपुष्पैर्वरफल[4]निचयैः पूज[5]यन्त्यग्निमार्याः[7]
गौरा धीराः सुवीरा वहुवलनिचयास्ते वयं पारसी[६]काः ॥ २ ॥

---

१. H_3 adds शिवरामः स्पर्धीशं तं नत्वा गौरीश्वरं गुरुं। विधत्ते पारसीकानां श्लोकार्थस्य प्रकाशनं ॥१॥
२. This is added in EMU_{21}. P. S. makes here the heading पारसी स्मृति. स्रग्धराछंद.

[१] १. EMU_1 आद्यं. २. EMU_1 तोयोदं पंचतत्वं. २. (*a*) H_3 तोयोसम् (?); EMU_{22} तोयं सत्पंचतत्वं; P. S. तोयेशं पंचतत्वं. ३. EMU_1 न्याससंत्रैस्त्रिसंध्यं [न्यास=न्यायश]. ३. (*a*) H_3 सुरेशं; corrected by me. ४. EMU_{21}, EMU_{22} वहुवलनिलयाः ५. H_3 comments ये पुरुषाः न्यासमंत्रैस्त्रिसंध्याकाले त्रिभुवनसदनं त्रिभुवनगृहं सूर्यं ध्यायंति वै अथ चार्थि [अथ चार्थे] न्यासमंत्रिस्त्रिसंध्यं [न्यासमंत्रैस्त्रिसंध्यं] हुतवहं अग्निदेवं तथा अनिलं वायुं तथा भूमिं पृथ्वीं आद्यं आकाशं तथा तोयं जलं संपंचतत्वं सम्यक् पंचतत्वं ये ध्यायंति त्रिभुवनसदनं पंचतत्वस्यापिविशेषणं॥ श्री होर्म्मिज्दं श्रीहोर्म्मिज्दसंज्ञकं सुरेशं देवेशं आहुः। किंलक्षणं श्रीहोर्म्मिज्दं बहुगुणगरिमाणं वहवो अनेके च ते गुणाश्च बहुगुणा बहुगुणैर्गरिमा गुरुत्वं यस्यासौ बहुगुणगरिमा तं बहुगुणगरिमाणं चिदानंदरूपत्वादनेकगुणयुक्तमित्यर्थः, तमेतं पुरोदृश्यमाणं सकलव्यापकमित्यर्थः। पुनः किं लक्षणं कृपालुं करुणायुक्तमित्यर्थं एवंविधं श्रीहोर्म्मिज्दमीश्वरं आहुस्ते वयं पारसीकाः पारसीदेशे भवाः पारसीकाः किंलक्षणाः पारसीका गौरा गौरवर्णाः धीराः सुवीराः सुतरां वीराः योद्धारः अतिप्रकाशितपराक्रमा इत्यर्थः। दर्शितपराक्रमा वीरा संभावितपराक्रमा भटा इति वचनात् पुनः किंलक्षणा बहुबलानां प्रचुरबलानां निलया आश्रयाः एवंविधा ये ते वयमिति राज्ञा पृष्टे सति उक्तवंतः इति तात्पर्यः ॥१॥

[२] १. P. S. हुतवरहवने. २. EMU_1, H_3 प्राशने भक्षभोज्ये. ३. EMU_{21}, EMU_{22} प्राशने मलमौत्रे. ३. (*a*). EMU_1, EMU_{21}, H_3 EMU_{22} शास्त्रोक्तं सप्तमौन्यं विदधति नृवराः सर्वदा सर्वदानं, but the last word in EMU_{22} is सर्वदानाः. ४. EMU_1, EMU_{21}, H_3, and EMU_{22} वरफलबहुलैः. ५. EMU_1 पूजयन्तीह धेनां [धेनूं], P. S. धेनुं, EMU_{32} अग्निमार्यैं. ६. H_3 comments ये पुरुषाः स्नाने निमज्जने ध्याने परमात्मनश्चिंतने सुपाठे स्तोत्रादिसम्यक्पठने तथा हुतवहहवने वन्हिप्रचुरहोमे तथा प्राशने फलादिभक्षणे तथा भक्षभोज्ये अन्नादिभोजने शास्त्रोक्तं सप्तमौन्यं सप्तप्रकारकं [षट् प्रकारकम्] मौन्यं विदधति दधति ये नृवराः श्रेष्ठाः सर्वदा निरंतरं सर्वदानं सर्ववस्तुप्रदानं निदधते तथा ये नाना-

[३]

रम्यं वस्त्रं पवित्रं[१] कवचगुणमयं[8] कंचुकं ये धरंते[२]
[३]युक्तामुण्यां सुकुस्तीं[9] मृदुमुखसमितां[10] मे[४]खलां ये स्वकट्यां ।
[५]मू[६]र्द्धानं वस्त्रगुप्तं [६]पटयुगलतले[11] छादयंतीह नित्यं
गौरा धीराः सुवीरा बहुबलनिचयास्ते वयं पारसीकाः[७] ॥ ३ ॥

[४]

[१]यन्मांगल्ये विवाहे [२]कथितशुभदिने सो[३]त्सवं गीतवाद्यं
[४]श्रीखंडं[12] चंदनाद्यं वपुषि युवतयो धारयंतीह ये[५]षां ।
[६]स्वाचारा याः पवित्रा बहुगुणविधयो रम्यशास्त्रार्थयुक्ताः
गौरा धीराः सुवीरा बहुबलनिचयास्ते वयं पारसीकाः[७] ॥ ४ ॥

पुष्पैर्धूपैः नानाजाति अगुरुलोबानादिधूपैः तथा सुपुष्पैर्मालतिचंपकादिसमीचीनकुसुमैः तथा वरफलानां श्रेष्ठफलानां बहुलैः प्राचुर्यैः श्रेष्ठनानाफलैरित्यर्थः अग्निं पूजयंति ये आर्या गुणवंतः । गौरा धीराः सुवीरा बहुबलनिलयास्ते वयं पारसीकाः । सर्वत्र प्रश्नोत्तरं ॥२॥

[३] १. Thus EMU_1, EMU_{21}, EMU_{22} and H_3; P. S. रम्यं स्वांगे सुवस्त्रं २. P. S. ये धरन्ति, corrected by me into धरंते; EMU_{21}, H_3 नित्यमंगैः; EMU_{22} नित्यमंगे. ३. H_3 युक्तामूर्णासकुस्तीं, EMU_{21} युक्तामुर्णासुकुस्तिम् मृदुमुखसमतां, H_3 बंधनं चैव कट्यां, P. S. युक्तामुर्णां सुपुष्टामहिमुखसुमितां बंधनं च स्वकट्यां, EMU_{22} युक्तांसोर्णां सुकुस्तिं मृदुमुखसमितां बंधनं चैव कट्यां. ४. बंधनं चैव कट्यां corrected by me into मेखलां ये स्वकट्यां. ५. H_3 मूर्झकं वस्त्रगुप्तं [probebly मूर्धजान् वस्त्रगुप्तान्]. ६. EMU_{21}, EMU_{22}, H_3 पटयुगलतले रक्षणं कुर्वतो ये; P. S. पटयुगलतलैश्छादयंतीह नित्यं. ७. H_3 comments रम्यं रमणीयं वस्त्रं पवित्रं कवचगुणमयं सन्नाहगुणरूपकं न्युकं [कंचुकं] सदरासंज्ञकं अंगवस्त्रं ये पुरुषाः नित्यं निरंतरं अंगे दधति च परंग्रे कट्यां [च उपरि अंगे कंट्यां] कटिविशये [कटिविषये] युक्तां नियमयुक्तां उर्णासकुस्तीं उर्णारचितकुस्तीं दधते किंलक्षणां कुस्तीं मृदुमुखसमता बंधनां मृदुमुखसमतया कोमलमुखतुल्यतया बंधनं यस्याः सा तां मृदुमुखसमताबंधनां एवं शष्टेऽलंकारार्थां [?] ग्रपरं [अपरं] ये पुरुषाः पटयुगलतले वस्त्रयुग्मतले द्विपटनिर्म्मितटोपिकामध्ये इत्यर्थः वस्त्रगुप्तं पटावेष्टितं मूर्धानं मस्तकं रक्षणं रक्षां कुर्वतः ते वयं पारसीकाः ॥३॥

[४] १. P. S. यन्मांगल्यं. २. P. S. त्वथ शुभदिवसेपूत्सवं. ३. EMU_{21} सोछ्छवं. ४. H_3 श्रीषंडं [ष for ख]. P. S. श्रीगन्धाढ्यं सुगन्धं. ५. EMU_{21} जेषां [ज for य]. ६. P. S. आचारैः EMU_{22} स्वाचारा ये पवित्रा बहुगुणनिधयो रम्यशास्त्रार्थयुक्ताः H_3, EMU_{21} स्वाचारा यत् पवित्रा. ७. H_3 comments यत् मांगल्ये येषां मांगल्ये विवाहे पाणिग्रहणे कथितशुभदिने उक्तशुभदिवसे युवतयः स्त्रियः सोत्सवं उत्सवसहितं यथा भवति तथा गीतवाद्यं गीतयः गानानि च वाद्यानि तुर्यादीनि च गीतवाद्यां दकवप्रावः नि [?] धारयंति तथा युवतयः वपुषि गात्रे चंदनाद्यं कर्पूरादियुक्तं श्रीषंडं चंदनादिक्षोदं धारयंति च पर इहास्मिन् प्रदेशे येषां युवतयः स्वाचाराः स्वकीयाचारनिष्ठा विहितस्वकीयाचारपरा इत्यर्थः यत् यस्मान् पवित्राः स्वच्छाः बहुगुणनिधयोऽतिगुणवत्यः च परं रम्यशास्त्रार्थयुक्ताः रम्याः रमणीयाश्रिताः शास्त्रार्थयुक्ताश्च स्वशास्त्रविहितमार्गचारिण्य इत्यर्थः । ते वयं पारसीकाः ॥४॥

[५]

येषां गेहेषु[१] रम्यं मधुररसमयं [२]चान्नदानं हि नित्यं
[३]वापीकासारकूपैर्जलसुवितरणं[13] दानमेभिः प्रकारैः ।
[४]वस्त्राद्यं द्रव्यदानं [५]ददति गुणवतां[14] सर्वदा याचकानां
गौरा धीराः सुवीरा बहुबलनिचयास्ते वयं पारसी[६]काः ॥ ५ ॥

[६]

यादृग् हर्षो वि[१]षादः सुखमसुखमहो [२]ज्ञानमौर्ख्यं च यादृक्
धर्माधर्मौ च यादृक् वि[३]मलकुलक्षतौ [४]यादृगारोग्यरोगौ ।
[५]ऊर्ध्वाधःस्थौ च यादृग् [६]द्युतितिमिरमयौ [७]सृष्टिसंहारकारौ
[८]येषां मार्गे [15]मतौ द्वौ नरयुगलसमौ ते वयं पारसी[९]काः ॥ ६ ॥

---

[५] १. H_3, EMU_{21}, P. S. गेहे सुरम्यं. २. EMU_{21} चान्यदानादि नित्यं P. S. चान्नदानं च नित्यं. ३. P. S. कासारान्कूपवापीरिह धरणितले दानमेतत् प्रकारम्. EMU_{21} कासारैः कूपवापीजलप्रविचरणं दानमेभिःप्रकारैः H_3 कासारं कूपवापीजलप्रविचरणं दानमेभिःप्रकारैः. ४. P. S. H_3 वस्त्राध्यं. ५. P. S. द्विजवर गुणिभ्यः सर्वदा येऽर्पयन्ति ६. H_3 comments येषां गेहे गृहे नित्यं निरंतरं सुरम्यं अतिस्वच्छं मधुररसमयं माधुर्यरसप्रचुरं राजिकाः स्छले [स्थले] राजिकाप्रक्षेपः क्वचित् मरिच्यादिचूर्णप्रक्षेपः क्वचित् आम्लप्रक्षेपादिरसयुक्तमित्यर्थः एवंविधं अन्नदानं नित्यं निरंतरं वर्त्तते च परं येषां गेहे कासारं सरोवरं कूपवापीजलप्रविचरणं मच्छादिदानमेभिः प्रकारैः वर्त्तते च परं वस्त्राढ्यं वस्त्रपूर्णं द्रव्यदानं रूप्यादिद्रव्य-दानं गुणवतां गुणयुक्तानां याचकानां सर्वदा निरंतरं ददाति ॥ येषां दानं गुणव्यतिरेकेण नास्तीतिभावः एवंविधा ये ते वयं पारसीका इत्यर्थः ॥५॥

[६] १. EMU_{21} विखादः [ख for ष]. २. P. S. ज्ञानमज्ञानमेवं H_3 EMU_{21} ज्ञानं मौन्यं च यादृक्. ३. EMU_{21} विमलकुलखतौ [ख for क्ष] P. S. विफलफलकृतौ. ४. P. S. आमयारोग्यके च EMU_{21} H_3 यादृगारोग्यरोगौ. ५. EMU_{21}, H_3 उध्वांधस्तौ P. S. ऊध्वांधस्ताच्च. ६. P. S. द्युतितिमिरचये. ७. P. S.सृष्टिसंहारकालौ. ८. P. S. येषां मार्गेऽपि तद्वद् द्विकमपि विहितं ते वयं गौरधीराः EMU_{21} येषां मार्गे मते द्वौ नृविधिपुरुषौ ते वयं पारसीकाः H_3 येषामुक्तौ मते द्वौ नृविधिपुरुषौ ते वयं पारसीकाः. ९. H_3 comments येषां पुरुषाणां द्रव्यादिप्राप्तौ यादृक् यादृशः हर्षः उछाह [उत्साहः] तथा द्रव्यादिनाशे विषादः तादृशः येषां हर्षविषादौ समावित्यर्थः । येषां सुखं आत्मनि आनंदः असुखं दुःखं समं । अहो आश्चर्यें । येषां कांतादिविषयैः यादृशं सुखं विषयाभावेऽपि तादृक् दुःखं तुल्यमिति भावः । तथा येषां ज्ञानमौन्यं समं वाज्ञानानित्त मौन्यानि च [अज्ञानानीत मौन्यानि च] ज्ञानमौन्यं एकवद् भावः ज्ञाने नि [ज्ञानेऽपि] प्रचुराणि मौन्यानि बहुलानीत्यर्थः वा यादृक् ज्ञानानि तादृक् मौन्यानि तथा येषां धर्मा-धर्मौ यादृक् यादृशः धर्मः तादृशोऽधर्मस्तथा तेषां अधर्मकर्तृत्वमायाति अतः नकारस्या ऽध्याहारः । धर्मा-धर्मौ यादृक् नेत्यर्थः यादृक् धर्मस्तादृक् अधर्मो नास्तीति भावः तथा विमलकुलक्षतौ निर्मलकुलनिर्मितौ । आरोग्यरोगौ स्वस्ततागदौ यादृक् यादृशः आरोग्यस्तादृशो रोगोऽपि पीडापीडे तुल्ये इत्यर्थः तथा येषा-मूर्द्धं उपरि अधः अधोभागे यादृक् ऊर्द्धं तादृक् अधः स्वर्गमूतीभागौ [?] तौ तुल्यावितिभावः तथा द्युति-तिमिरमयौ कांत्यंधकाररूपौ तुल्यौ यादृक् द्युतिस्तादृक् अंधकारमयस्तौ तुल्यौ इत्यर्थः तथा येषां सृष्टिसं-हारकारौ उत्पत्तिसंहरणकारकौ समौ यादृक् सृष्टिकारकस्तादृक् संहारकारकस्तौ तुल्यावित्यर्थः । तथा येषां मते नृविधिपुरुषौ द्वौ समौ यादृक् पुरुषस्तादृक् विधिपुरुषस्तौ तुल्यावित्यर्थः ते वयं पारसीकाः ॥६॥

[७]

गोमूत्रै[१]र्मंत्रपूतैः शद्वनसमितै[16]स्त्रितयं[17] पानशुद्धिः
वाह्यांतः स्नानमुक्तं तदनु परिवृता मध्यदेशे च मुद्रा।
मुद्रां[२] त्यक्त्वा न निद्रा न च जपहवने साधुपूजादि कार्यं
येषां[३] मार्गो हि चेत्थं[18] सततमभिमतस्ते वयं पारसीकाः[४] ॥ ७ ॥

[८]

वेश्या[१]स्त्रीभिर्न [19]संगः पितृषु विपुलताश्राद्धमग्निश्च[20] सेव्यः[21]
नो[२] मासो यज्ञवर्ज्यः[22] प्रसवमधिशया[23] जातपुष्पा च नारी।
शुद्धं[३][24] वैवाह्यकार्यं भवति न च शुचिर्भर्तृहीना[25] पुरंध्री
[४]येषामाचार इत्थं प्रतिदिनमुदितस्ते वयं पारसीकाः[५] ॥ ८ ॥

---

[७] १. P. S. गोमूत्रं मंत्रपूतं ह्यतिशुचिनिहितं त्रिः पिबेत्माणशुध्यै EMU_{21} गोमंत्रैर्मंत्रपूतै सृदवनमितास्त्रिपथपानशुधा H_3 गोमूत्रैर्मंत्रपूतैः सरदवनमिता स्त्रीपयःपानशुद्धाः EMU_{22} गोमूत्रै मंत्रपूतैः सदवनसमितैस्त्रि पयः पानशुत्धाः [शदवनसमितैस्त्रितयं पानशुद्धिः is my correction]. २. P. S. यां त्यक्त्वा नैव निद्रा न च जपकरणं देवपूजादिकार्यं EMU_{21}, H_3 मुद्राबाह्यं न निद्रा जपनवमनरशस्वादुपूजादिकार्यं. ३. P. S. येषां धर्मे हि तत्वं सततमभयदं गौरधीरा वयं ते EMU_{21} एषां मार्गे हीत्थं सततमभिमतंस्ते वयं पारसीकाः H_3 येषां मार्ग्रे हि इच्छं सततमभयतं ते वयं पारसीकाः. ४. H_3 comments मंत्रपूतैः मंत्रपवित्रैः गोमूत्रैः धेनुमूत्रैः कृत्वा सरदवन रुतु [?] धर्मं इताः प्राप्ता स्त्रीय पयः पानशुद्धा दुग्धपानवत् पविता भवति यद्वा गोदुग्धपानकारणीयं एवं स्त्रीणां गोमूत्रैः बाह्यंतःस्नानमुक्तं। तदनु परिवृता एवं कृते पश्चात् पवित्रा च परं मध्यदेशे कटिप्रदेशे मुद्रा कूस्तीकं बंधनं। मुद्राबाह्यं निद्रा न कूस्तीबंधनं विना निद्रा न कार्या जपनवमनसा जपनिष्ठनूतनसित्तेन [चित्तेन ?] स्वादु रमणीयं पूजादिकार्यं कूस्तीं विना न लगति हि निश्चितं। येषां पुरुषाणां सततं सदा निरंतरं इच्छं एतादृशः मार्गः अभिमतः मान्यस्ते वयं पारसीकाः ॥७॥

[८] १. EMU_{22} संगं P. S. वैश्याभिर्नैव संगं पितृसमगुरवः श्राद्धकालेऽग्निचिन्ता. H_3 पितृषु शुचिमुखं श्राद्धमग्निश्च धेयो EMU_{21} अग्निश्च धेयो. २. EMU_{22} नो मासं यज्ञवर्ज्यं प्रसवमहिशया जातपुष्पा च नारी. H_3 नो मांसं यज्ञबाह्यं प्रसुतिमहीधराशय्यहो पुष्पनारी. P. S. नो मांसं यज्ञबाह्यं स्वपिति न हि धरायामहो पुष्पनारी EMU_{21} नो मांसं यज्ञबाह्यं प्रसुतिमहीधरा सज्यहा पुष्पनारी. ३. H_3 वैवाह्यं लग्नशुद्धिर्न हि भवति शुचिर्भर्तृहीना पुरंध्री P. S. वैवाह्या लग्नशुद्धिः क्वचिदपि न शुचिर्भर्तृहीना पुरंध्री. ४. EMU_{21} येषामाचारेषु प्रतिदिनमुदितास्ते वयं पारसीकाः P. S. and H_3 येषामाचार एवं. ५. H_3 comments येषां पुरुषाणां वेश्यास्त्रीभिः वारांगनाभिः सह संगः न भवति च परं पितृषु मातापितृषु विशये [विषये] शुचिमुखं निर्मलमुखं मातापितृसेवेत्यर्थः तथा श्राधं [श्राद्धं] च परं अग्निः धेयः वह्निसेवा च परं यज्ञबाह्यं यज्ञविना मांसं नो भक्षणीयं अन्यथा नो ग्राह्यमित्यर्थः। प्रसुतिमति प्रसवयुक्ता स्त्रीः तथा पुष्पनारी रजस्वला स्त्रीः धराशय्यहा पृथ्वीशायिनी भवति तथा लग्नशुद्धिः वैवाह्यं लग्नशुद्ध्या विवाहकर्मकरणमित्यर्थः तथा भर्तृहीना स्वामिरहिता पुरंध्री स्त्रीः शुचिर्न पवित्रा न येषामाचारे एते धर्म्माः प्रतिदिनं दिनं दिनं प्रति उदिता उक्ताः ते वयं पारसीकाः ॥८॥

[९]

चत्वारिंशद्दिनानि प्रचरति न वधूः पाककार्ये प्रसूता[5]
[1]मौनाढ्या[26] स्वल्पनिद्रा जप[2]विधिरहिता स्नानसूर्यार्चनेषु[27] ।
[3]नित्यं ध्यायंति चैवं मरुदनलधरातोयचन्द्रार्कयज्दान्[28]
[4]येषां वर्णो[29] हि चेत्थं सततमभिमतस्ते वयं पारसीकाः ॥ ९ ॥

[१०]

काष्ठैः षण्मासशुष्कै रगरुमलयजैः काष्ठकर्पूरधूपैः
होमः स्यात्पंचकालं[30] प्रतिदिनमुदितैरक्षरैर्मंत्रयुक्तैः ।
[1]वह्निं प्रच्छादयंतः सुवृतघनतरैर्मंदिरैश्चैव नित्यं
सत्यन्यायैकनिष्ठा न च युवतिरतास्ते वयं पारसीकाः[2] ॥ १० ॥

[११]

[1]ऊर्ण्यायामुद्धृतायामतिभवति फलं जाह्नवीस्नानतुल्यं
[2]योषाणां चैव पुंसां [31]धनगुनरचितां हेमवर्णां चरम्यां ।
[3]योग्याकारां विशालां गुरुजनवचनैर्मेखलां[4] धारयन्ते
शास्त्रोक्तां[5] श्रोणिदेशे हृदि कवचसमां[6] ते वयं पारसीकाः[7] ॥ ११ ॥

---

[९] १. H_3 मौन्याढ्या. EMU_{22} मौनाद्या P. S. मोनाढ्या स्वल्पनिद्रा जपविधिनिरता स्नानसूर्यार्चनेषु. २. H_3 जपनविधिरता. ३. P. S. ध्यायन्ते चैव नित्यं मरुदनलधरातोयचन्द्रार्कयज्ञं. ४. P.S. येषां वर्णो न हीनः सततमभयदस्ते वयं पारसीकाः H_3 EMU_{21} येषां वर्णे वदीर्णा सततमभियमास्ते वयं पारसीकाः. ५. H_3 comments येषां प्रसूता वधूः प्रसववती स्त्रीः चत्वारिंशद्दिनानि ४० दिनपर्यंतं पाककार्ये पचनक्रियायां न प्रचरति न प्रसरति च्यालिसदिनपर्यंतं पाकं न करोतीत्यर्थः तथा स्नानसूर्यार्चनेषु निमज्जनसूर्यपूजादिषु मौनाढ्या मौन्ययुक्ता स्वल्पनिद्रा अल्पनिद्रा जपनविधिरता जपतपविधियुक्ता नित्यं निरंतरं मरुत् वायुः अनलः अग्निः धरा पृथ्वी तोयः जलं चंद्रार्कयज्दाः चंद्रसूर्यपरमेश्वराः एतान् नित्यं निरंतरं ध्यायंते भजंते ये च पंचतत्वं भजंते चंद्रसूर्यौ दैवतं मन्यंते इत्यर्थः । येषां वर्णे जात्यां एवमभियमाः नियमाः अर्वदीर्णा [उदीर्णाः] उक्तास्ते वयं पारसीकाः ॥९॥

[१०] १. P- S. यत्न वह्निं ह्यवन्ति त्वथ घनयिचये नो युगान्तेऽपियायात् H_3 निर्वाणं नैव वह्निसूर्यावृतघनरुचिरैर्नो युगान्तेऽपि तेषां २. H_3 Comments. षट् मासपुष्कैः अगरुमलयजै अगरमलगिरेः काष्ठैः कृत्वा काष्ठकर्पूरधूपैः पंचकालम् प्रतिदिनं होमः स्यात् कैः कृत्वा मंत्रयुक्तैः उदितैः उच्चारितैः अक्षरैः । संमंत्रकं नानागरुकर्पूरादिवह्निहोमः स्यादित्यर्थः । तथा वह्निसूर्यवृतघनरुचिरै अग्नि सूर्यवृतनिबिडे छायां विषये युगांतेऽपि कल्पांतेऽपि निर्वाणं विरामः नो स्यात् । यद्वा यावत् सूर्यवह्निस्थितिस्तावत् पर्यंतमेतत् धर्मविनाशो नास्तीत्यर्थः । तथा सत्यं न्यायैकनिष्ठा न्यायमार्गस्थितिः न च युवतिरता स्त्रीकृतौ न्यायप्रवर्ताः यद्वा युवतीनां सत्यादिव्रतकारका इत्यर्थः । ते वयं पारसीकाः ॥ १० ॥

[११] EMU_{22} ऊर्णायां तूद्धृतायामति भवति फलं जाहन्वीस्नानतुल्यं P. S. ऊर्णारूपां सुवर्णां सुललितफलदां जान्हवीस्नानपुण्यां H_3 ऊर्णामय्यां धृतायामति भवति फलं जान्हवीस्नानतुल्यं २ EMU_{22} येषां नित्यं नराणां धनगुणरचितां हेमवर्णां च रम्यां, P.S. येषानां चैव पुंसां घनगुणरचितां हेमवर्णां च रम्याम् H_3 येषां नित्यं नराणां धनगुणरचितां हेमवर्णां च रम्यां. ३ H_3 and EMU_{22} धारयन्ति [Corrected by me into धारयन्ते] P.S. नागाकारां H_3 योगाकारां ४ H_3 मेषलां [ष For ख]. ५ EMU_{22} EMU_{21}

H_3 शास्त्रोक्तः ६ EMU_{22} ह्यपि कवचमिमां. P. S. ह्युरुतरजघने EMU_{21} उदकवचमीदंस्ते [?]. H_3 रुदकवचमिदं [हृदिकवचसमां is my correction]. ७. H_3 comments ऊर्णामय्यां उर्णसूत्ररचितां कूस्तीं धृतायां सत्यां येषां नराणां नित्यं निरंतरं जान्हवीस्नानतुल्यफलं अति भवति गंगास्नानतुल्यफलं भवतीत्यर्थः । किंविधां कूस्तीं घनगुणरचितां बहुसूत्रनिर्मितां पुनः किंविधां रम्यां मनोहरां तथा योगाकारं योगाकारसदृशं तथा विशालां विस्तीर्णां कैः कृत्वा शास्त्रोक्तैः शास्त्रविहितैः गुरुजनवचनैः गुरुवाक्यैः यज्ञोपवीतवदिति भावः: कस्मिन् श्रोणिदेशे कटिप्रदेशे इदं रुदकवचं कवचतुल्यं केणे [केडे] शदरा उपर धरवुं इति तात्पर्यं [तात्पर्यः] येषामेवं ते वयं पारसीकाः ॥ ११ ॥

[१२]

पानीयं व्योम चंद्रं हुतवहमनिलं भूमिमादित्यमेवं
श्री होर्मज्दं च दा[1]तारमचलममरं चेतसा चिं[2]तयंतः ।
नित्यं नि[3]त्यं च पूजां विदधति जयदं धर्मदं कामदं च
आ[4]हारे मौनभाजस्तनुशुचिकृतया ते वयं पारसीका[5]ः ॥ १२ ॥

[१२] १. P. S. प्रबुद्धं यविचलममरं चेतसा चिन्तनीयम्. २. H_3 EMU_{22} चिंतयंति. ३. P. S. यन्नामपाठं सततमभयदं धर्मदं ये स्मरन्ति EMU_{21} नित्यं नित्यं जन्यास्तपाठं विदधति जयदं धर्मकामदं च. H_3 नित्यं ये न्यासपाठं विदधति जयदं धर्म्मदं कामदं च. ४ EMU_{22} ह्याहारे P. S. आहारं मौनमाढ्यं स्वतनुशुचिकरं ते वयं पारसीकाः H_3 चेदाहारे मौन्यमादौ तनुशुचिकरणे ते वयं पारसीकाः ५. H_3 comments पानीयं जलं व्योम आकाशं चंद्रहुतवहं वन्हि अनिलं वायुं भूमिं पृथ्वीं आदित्यं सूर्यं ये पुरुषाः ध्यायंति च परं दातारं अभीष्टफलदं अचलं अविनाशं तथा अमरं देवरूपं एवंविधं श्रीहोर्म्मिज्दं ईश्वरं चेतसा मनसा नित्यं निरंतरं चिंतयंति ध्यायंति ये पुरुषाः जयदं जयदातारं धर्म्मदं कामदं मनोर्थदं एवंविधं न्यासपाठं विदधति करोति ये नराः आहारे भोजने च परं तनुं शुचिकरणे स्नाने आदौ प्रथमं मौन्यं विदधति ते वयं पारसीकाः ॥१२॥

[१३]

ये[1]षामेवांगना या ऋतुसमयदिनात् सप्तरात्राद् भवेयुः
पूताः सूताश्च मासात् प्रसवनदिवसात् शुद्धदेहास्तथैव ।
र[2]म्या श्चीरेण गौरा नवकनकनिभा वीर्यवंतो बलिष्ठाः
पू[3]तात्मानश्च नित्यं विकसितवदनास्ते वयं पारसीका[4]ः ॥ १३ ॥

[१३] १. P. S. येषामेवांगनाया ऋतुसमयदिने सप्तरात्राद्भवेद्वै शुद्धिः शुद्धाच्च मासात् प्रसवसमयके देहशुद्धिस्तथैव । रम्याचारेण युक्ता नवकनकनिभा वीर्यवत्यो बलिष्ठाः पूता ह्यत्यन्तमेता विकसितवदना गौरधीराः सुवीराः । H_3 येषामेवांगनायाः ऋतुसमयदिनाः सप्तरात्रे भवेयुः पूताः २. H_3 रम्याचारेण. ३. all पूतात्मानोऽपि. ४. H_3 comments येषां नृणां अंगनायाः स्त्रियः ऋतुसमयदिनात् ऋतुदर्शनसमारभ्य सप्तरात्रे सप्तरजन्यां स्त्रियः पूताः पवित्राः भवेयुः च परं प्रसूताः जनितापत्याः स्त्रियः प्रसवनसमयात् प्रसूतिसमयमारभ्य मासे १ मासे सति देहशुद्धाः भवेयुः शरीरशुद्धा भवेयुः तथैव रम्याचारेण रमणीयाचारेण गौराः गौरवर्णाः नवकनकनिभाः नूतनसुवर्णतुल्याः वीर्यवंतः कंदर्पप्रचुराः बलिष्ठाः बलयुक्ताः तथा पूतात्मानः पवित्राः तप्पा अप [तथाऽपि] नित्यं विकसितवदनाः प्रतिदिनं प्रफुल्लमुपा [प्रफुल्लमुखाः] हस्ताभ्यां मुखमार्जनं कुर्वाणा इत्यर्थः ये एतादृशास्ते वयं पारसीकाः ॥१३॥

[१४]

प्रा[1]यश्चित्तं पवित्रं विदधति दुरितक्षालनार्थं च दोषे
गोमूत्रं स्नानपूर्वं परिमितदिवसैः शुद्धिश्च तत्कृतां स्यात् ।
नि[2]त्यं नित्यं गुरूणां सुवचनकरणं कल्मषक्षालनार्थं
येषामाचार एवं प्रतिदिनमुदितस्ते वयं पारसीका[3]ः ॥ १४ ॥

[१४] १. P. S. जात्या नित्यं पवित्राः पशुमपि सहसा हन्ति चेत् पंचगव्यैः H_3 प्रायश्चित्तात् पवित्रं पशुप्रकृतिभवामपंचगव्यं [?] २. EMU_{22} शुद्धिरेवं कृतां स्यात्. P. S. H_3 गोमूत्रस्नानपूर्वां घनतरदिवसैः शुद्धिरेवं मनोज्ञाम्. ३. P. S. नित्यं ह्येवं गुरूणां सुवचनकरणं कल्मषक्षालनार्थे. H_3 comments पशुप्रकृतिभवे [पशुप्रकृतिभवाः] धेनुवृषभादिजाते प्रायश्चित्ते सति पंचगव्यं गोमूत्रादि पवित्रं शुद्धं संमतं मान्यं गोपशुघातादिपापे समुत्पन्ने गोमूत्रादि शुद्धिकरणमुक्तमित्यर्थः । गोमूत्रं स्नानपूर्वं उक्तं बहुदिने पूर्वे गोमूत्रस्नानं कर्तव्यमित्यर्थः । च परं नित्यं नित्यं निरंतरं निरंतरं गुरूणां उपदेशकानां सुवचनकरणं समीचीनवचनकरणं किमर्थं कल्मषक्षालनार्थं पातकक्षालनार्थं येषां घनतरदिवसैः बहुदिनैः एवंकृते आचारे सति मनोज्ञा सुंदरा शुद्धिः पवित्रता उक्ता येषां आचारे एवं धर्मा उदिता उक्ताः निरंतरं ते वयं पारसीकाः ॥ १४ ॥

[१५]

[१]पूर्वाचार्यप्रबद्धैर्विरचितरुचिरैर्मोक्षमार्गप्रदात्री
[२]संस्कारैः संस्थितानां विरचितविधिना कथ्यते व्योमदा या[32] ।
सर्वेषां च त्रयाणां [३]दहनवसुमतीभास्कराणां च पूजा
[४]शुद्धे रम्या च [५]तस्याः [६]प्रगदितमहिमास्ते वयं पारसीकाः[७] ॥ १५ ॥

[१५] १. P. S. पूर्वाचार्यप्रबद्धैर्विपचितरुचिरैर्मोक्षमार्गप्रदातृ. H_3 पूर्वाचार्यप्रबंधै विरचितरुचिरै मोक्षमार्गप्रदाता. २ P. S. संस्कारैस्तत्कवीनां विरचितविधिना कथ्यते व्योमदश्च H_3 संस्कारैः संस्थितानां विकसितविधिना कथ्यते व्योमदार्वं. ३ H_3 दहनवसुमतिरर्घ्यपुष्पाक्षतानां ४. P. S. पुष्पाद्यैः संप्रदिष्टाः प्रमुदितमनसा ते वयं पारसीकाः ५ H_3 एते [तस्याः is my correction]. ६ H_3 प्रगदितमहिताः ७ This Shloka is not given in EMU_{22}. H_3 comments येषां सर्वेषां पूर्वाचार्यप्रबंधैः प्राचीनाचार्यप्रबंधवाक्यैर्विकसितविधिना प्रकटितमार्गेण दार्वं उदारं व्योम आकाशः मोक्षमार्गप्रदाता मुक्तिमार्गदाता कथ्यते । किंलक्षणैः प्रबंधैः विरचितरुचिरैः रचनामनोज्ञैः किंविधानां येषां संस्कारे नानाविधाने संस्थितानां च परं दहनवसुमतीवह्निपृथ्वीत्रयाणां अर्घपुष्पाक्षतानां शुद्धेः रम्या मनोहरा कथिता । एवं ये प्रगदिता प्रकाशितज्ञानास्ते वयं पारसीकाः ॥ १५ ॥

[१६][१]

श्रीहोर्म्मज्दः सुखं वर्धयतु जयदाता पुत्रपौत्रादिवृद्ध्यै
दाता श्री आतशोऽयं स भवतु भवतां पापनाशाय नित्यं ।
श्रीसूर्यः सानुकूलो बहुतरफलदो न्यासजाप्याय पंच
ते सर्वे पारसीकाः स्वशुभविजयिनो यांतु मान्यं च नित्यं ॥ १६ ॥

[१६] १. There is a difference of opinion as to the authorship of the last sixteenth Shloka. EMU_{22}, EMU_{21} and H_3 attribute it whole to the Râjâ to whom Âkô Adhyâru addressed the aforesaid fifteen Shlokas, P. S. assigns the first two lines of this Shloka to Âko Adhyâru as a blessing upon the Râjâ, after hearing which the last two lines are pronounced by the Râjâ, permitting the Parsees to settle in his dominion. We give the text of each manuscript *verbatim* as follows :—

EMU_{22}

श्री होर्मज्दो मुखं दर्शयतु विजयकृत् पुत्रपौत्रस्य वृद्धिं
दाता श्री आतशोऽयं स भवतु भवतां पापनाशाय नित्यं ।
श्रीसूर्यश्चापि भूयाद् बहुतरफलदो.....................
ते सर्वे पारसीकाः सूर्य इव हि विजयतां भवेत् श्रीश्च नित्यं ॥ १६ ॥

P. S.

श्री होर्मज्देज्यमुख्य सकलविजयकृत् पुत्रपौत्रेषु वृद्धि–
दाता वः पातु सोऽयं बहुधनसुखकृत् नाशयेत्पातकं च ।
આ આશીર્વાદ સાંભળી રાજાએ કહેલ અડધો શ્લોક.
ये यूयं पारसीकाः सततविजयिनः श्रीजयैश्वर्यवन्तः
आगच्छन्तु प्रकामं बहुबलनिलयाः प्राप्नुवन्तु प्रवृद्धिम् ॥ १६ ॥

EMU_{21}

श्रीहोर्म्मिज्दमुखं सदा विजयकृत् पुत्रपौत्राश्च वर्धि
दाता श्री आतशोऽयं स भवतो [भवतु] भवतां पापनाशाय नित्यं ।
श्रीसूर्यशानकुलो बहुतरफलदो न्यासजाप्या पंच ते
सर्वे पारसीका सचसरविजयनो [?] ईआंतु मानयं च नित्यं ॥ १६ ॥

H_3

श्रीहोर्म्मिज्दमुखं सदा विजयकृत् पुत्रपौत्रादि वृध्यै
दाता श्री आतशोऽयं स भवतु भवतां पापनाशाय नित्यं ।
श्री सूर्यः सानुकूलो बहुतरफलदो न्यासजाप्याय पंच
ते सर्वे पारसीकाः स्वसुरविजयिनो यांतु मान्यं च नित्यं ॥ १६ ॥

H_3 comments हे सर्वे पारसीकाः भवतां युष्माकं श्री होर्म्मिज्दमुखं श्री परमेश्वरवक्त्रं पुत्रपौत्रादि-वृध्ये पुत्रपौत्रादिवृध्यर्थं भवतु । किंविधं मुखं सदा निरंतरं विजयकृत् जयकारि च परं सोऽयं आतशः वह्निदेवः भवतां पापनाशाय पातकक्षालनार्थं भवतु । च परं सानुकूलः प्रसन्नः श्रीसूर्यः भवतां न्यास-जाप्याय भवतु । किंविध सूर्यः बहुतरफलदः प्रचुरफलदः तथा दाता सर्वप्रदः । ते प्रसिद्धाः पदार्थाः पंच भूम्यादयः भवतां नित्यं मान्यं माननीयतां यांतु गच्छंतु । यद्वा मान्यकुर्वंतु । किंविधा पारसीकाः असुर-विजयिनः दुष्टानां जयं कुर्वाणाः ते सर्वे भवतां विजयलक्ष्मीं ददतु इत्यर्थः ॥ १६ ॥

Colophon of H_3

इति पारसीकृतश्लोकाः सममर्थेन लिखिता लेखकः किंचिज्ज्ञः दस्तूर जमशेदजी जामास्पजी आशाजी। फरेदूनजी । अंतः नागमंडलनवसारिके लिखिताऽयां [?] शोडपश्लोका [षोडश श्लोकाः] आकाऽध्यारु-कृत सममर्थेन संस्कृतेन संवत् १८२३ वर्षे शाके १६८९ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायनगते श्रीसूर्ये वर्षाऋतौ मासोत्तमभाद्रपदमासे धवलपक्ष षष्ठी तिथौ रविवासरे विशाषाविष्तमे [?] ऐंद्रयोगे श्री रश्नरोजे श्री बेहमनमासे लिखितं समाप्तिकृतं शुभं भवतु कल्याणमस्तु सततं सुखं ममास्तु सदा विज-योऽस्तु ॥ श्री ॥ श्री ॥

अदृष्टभावान्मतिविभ्रमाच्च
यदर्थहीनं लिखितं मयात्र ।
तत् सर्वमार्यैः परिशोधनीयं
कोपं न कुर्यात् खलु लेखकस्य ॥ श्री ॥

तारीख ३० माहे ज्यानेवारी सन १८८० इसवी रोज आदीतवार ते दिवसी लीहिलें असे.

NOTES.

(1)

1. न्यास, contracted form of Pâzend, "Nyayesh" (prayer), compare Persian "Namâz".

2. त्रिसंध्यम्, at the three "Sandhyás" i. e. three "Gahs", (1) Hâvan (sunrise), (2) Rapithwan (noon), and (3) Uzaiyeîrina (afternoon). Compare the त्रिकालसंध्या of the Hindus.

(2)

3. स्नाने, at the time of bathing.

4. ध्याने, at the time of reciting sacred texts with closed lips.

[This probably alludes to what the Parsees know as બાજમાં ભણવું.]

5. सुपाठे at the time of audible recitation of holy texts, in which the utterance of other words is not allowed.

6. प्राशन = eating. उत्सर्ग = evacuating the urine and excreta; i. e. answering the call of nature.

7. This refers both to the usual offering to the fire as well as to the Afringân ceremony. It is also noteworthy to see the Parsis called here as Âryâs.

(3)

8. कवचगुणमयं, having the quality of a mail, i. e. serving the purpose of protecting the wearer from the harms of evil spirits ?

9. सुकुस्तीं, the sacred cincture of the Parsees.

10. How this adjective appropriately qualifies the sacred cincture is not clear. I propose to rectify it into मुखपठितपट्टां, "which is wound round the waist with the audible recitation of sacred words".

11. The covering of the head of the Parsees must consist of two folds of cloth.

(4)

12. श्रीखंड, Sandalwood, Gujerati સુખડ. As the text श्रीखंडं चंदनाद्यं seems a tautology, I propose to rectify it into श्रीचिन्हं पुष्पहारैः

(5)

13. जलसुवितरणं or जलसुविचरणं, pavements of stony steps for water-bearers on the river-sides, seã-sides, and such other places for their convenience.

14. गुणवतां, to the fit, deserving, and meritorious persons.

(6)

15. This Shloka is interesting as it alludes to the Zoroastrian doctrine of dualism, which maintains that the origin of Good and Evil in the universe is through two independent sources, Hormazd and Ahriman. Everything good physical, mental, visible and invisible proceeds from Hormazd, while everything evil, physical, mental, visible and invisible, is caused by Ahriman. The comment given in H_3 is rather misconceived; for the commentator seems to understand here that the Parsees are enjoined to practise the virtue of keeping equanimity by not being overjoyed at the time of prosperity nor being dismayed and depressed on occasions of adversity, but endure them without murmuring. Though this is a very commendable rule of life, yet the doctrine referred to here is somewhat different. It teaches to promote the cause of good, taking the side of Hormazd, and to combat against everything evil and thus to defeat Ahriman.

(7)

16. शद्, also (but) wrongly सद् = any edible vegetable product, as fruits [सद् in the text is corrected by me into शद्], वन = water. शद्वनसमित = combined with fruit or vegetable juice and water. This refers to the custom of ceremonial ablution wherein the leaves of pomegranate tree are chewed and spitted out after drinking the "Gomez" or the consecrated bull's urine. The urine is also rubbed on the body, the whole ablution ending with the bath of consecrated water.

17. त्रितय = triad, viz (1) the custom of drinking and rubbing on the body the consecrated bull's urine along with the chewing of the pomgranate leaves, (2) sacred recitations, (3) ablution with water.

18. Better येषां धर्मस्य मार्गः

(8)

19. No intercourse whatever with profligate women.

20. Great ceremonies for the Manes on the days of their anniversaries and such other appointed times.

21. To give offerings to sacred fires, such as sandalwood, frankincense etcetara.

22. This sentence is interesting; for it may be interpreted in various ways according to different readings and corrections. (1) नो मांसं यज्ञवर्ज्यं = no flesh (eaten) which is not consecrated by sacred rite. (2) Flesh is not (eaten) on any occasion, except that of sacred ceremonies (3) गोमांसं यज्ञवर्ज्यं = bovine flesh excluded from sacred ceremonies. (4) According to my rectification, which is in the text, "there is no month in which sacred ceremony is excluded; i. e. one or another religious act or ceremony must be performed every month.

23. The text is corrected by me, according to which its meaning is "child-birth must be (given) on a couch". प्रसवं should be taken adverbially and अधिशय construed both with a woman in labour as well as a woman in menstruation शय = couch.

24. Matrimonial work must be performed faultlessly.

25. भर्तृहीना. A widow or a woman separated from or divorced by her husband. न शुचिः = not auspicious; i. e. remaining away from taking part in all auspicious occasions. This refers to a superstitious idea among the Parsis which is expresssd in Gujarathi as રાંડી-કે છાંડીના અપશકુન.

(9)

26. मौनाढ्या, keeping herself very quiet.

27. स्नानसूर्यार्चनेषु. Better स्नानसूर्यार्चनाभ्याम् and to be construed with रहिता. That is neither bathing nor worshipping the sun (i. e. not reciting the Khorshed Nyayêsh).

28. यज्दान, the Yazatas, commonly spoken of as angels presiding over these creations.

29. वर्ण, religious. observances.

(10)

30. पंचकालं, the five Gâhs or the five prayer-times of the whole day of twenty-four hours.

(11)

31. It is a Parsi belief that by performing the Padyâb ceremony, in which after washing the face, hands and feet they untie and tie the woolen (Kusti) along with the recitation of certain sacred texts, both men as well as women obtain an amount of religious merit which (figuratively speaking) surpasses that (Hindoo religious merit) which the Hindoo believes to get by a sacred plunge into the Ganges.

(15)

32. व्योमदा या. This is my correction.

Old Gujerati Version of
षोडश श्लोकाः

According to EMU_{21}.

(१)

सूर्यनु धेआंन धरवू ज [जे] पूरश निशचे અગનીને વાઇઉને જમીનને આકાશને પાણીને પાણીના શાહેબ શાથે હેવાં પાંચ તતવને માનિએચ ઈઆને આફ્તાબ આસમાન જમીન તલારે ગરદેશ ફરેચ નીઆએશનૂ ભણવૂ તે દન ૧ માં વાર ૩ સૂરજનું ધેઆન ધરૂચ ઈઆને નમાજ કરૂચ શ્રીહોરમજદ તમામ ફેરશતાઓનો શાહેબ તે કેહેવો છે ઘહણાં હુનરે કરીને મોહોટો છે તેહેની મીશાલનો બીજો કોઈ નહી અને શરવે ઉપર ઘહણી મેહરબાનીનો કરનાર હેવા ધરમે કરી અમે ગોરા અને ધીરા શારા પરાકરમી ઘણાં જોરાવર તેહેવા હમો પારસી છેઇએ, પારશ જેવારથી [જે પારથી ?] આવેઆ તેણે કરી પારસી કેહવાએઆ.

(२)

શનાન કરતાં અને રૂડૂ ભણતાં અગ્નીનૂ હવન કરતાં ઊછાલ નાશતો કરતાં ભાંણે બેશીને જમતાં જાહડે પીશાબ કરતાં શાહસ્તરને અરથે શાત વાતે (?) મોહડ [મોહોડે] બોલવૂ નહી મોહોટા લોકો હમેશાં હેવું રાખછે [રાખે છે] હમેશેહે શરવે વસ્તૂનૂ દાંન કરેછે. નાના પ્રકારનાં ધૂપ કરીએ છેઇએ અને આફરગાંન કરીએ છેઇએ રૂડાં ફૂલે કરી અને ઘહણાં શારાં ઊચા ફલે કરી ઈઆને ઘહણો શારૂ ઊચો મેવો તેણે કરીને મોહટા અકલમંદ બૂજોરગ આતશની પૂજા કરેછે તેણે કરી ગોરા [અને ધીરા...]

(३)

શારાં વસ્તર પવીતર કાંચરીને આકારનો શીવેલો શદરો તે હમેશે હમારા તંનમાં પેહેરેલો રેહેચ ઊનની કુશતી કમરે નાભે શમાંન નરમ બાંધીએચ માથા ઊપર ગોપત વશતર બેવડુ પાગડીની હેઠ રાખીએચ તેણે કરીને અમો ગોરા.........

(४)

જેહેવારે વીવાહને દન શારા રૂડા દને ઓછવ ગીત રંગરાગ કરવો ખુશબોદાર ચંદન ઓરતો પોતાની જાતે રાખે હેવો હમારૂ આચાર જે પાક ને (અને) ઘણું ઘુણોવીધી છે અમારાં સુંદર શાશતરને અરથે છે તે માફક કહીએ છેઇએ, તેણે કરી અમો ગોરા......

(५)

અમારા જે પુરૂશનાં ઘર શારાં સુંદર રાખે ઘરમાં જનશાજનસી તરેહનાં અનાજ રાખે તેહેનૂં દાન બખશેશ હમેશે કરે કૂવા તથા વાવનાં પાણી લાવીને વાપરવાં અને દાંન કરવૂ વસ્તરનૂ દરવ પૈશાનૂ દાંન કરવૂ જે કોઈ હોનરમંદ દાંના તેહેને હમેશે આપે અને જે કોઈ માંગે તેહેને આપે, તેણે કરી અમો ગોરા......

(६)

જે પુરસને દરવેની પરાપતીએ કરી હરખ ખુશાલ થાએ એજર આદમીને ગમી પેદા થાએ તે મીશાલ શાદી ગમી એ બેહૂ જોડાં કીધાં જેમ હોરમજદ તમાંમ ખૂપીનો ધણી છે ને આહરેમન બદીની વસ્તનો પેદા કરનાર જાણવો સૂખ ને અસૂખ ગનેઆંન અને નહીગનેઆંન ધરમ અને અધરમ નેકબૂનીઆદ અને ખદબૂનીઆદ રોગ અને નહી રોગ ઊચૂ અને નીચૂ ઉચૂ તે બેહેશત અને નીચૂ તે દોજખ રૂશની અને અંધાર રૂશન તે બેહેશત અને અંધારૂ તે દોજખ

જેહાનમાં પેદા થાવૂ અને મરવૂ હેવો હમારૂ બેએમતી મારગ છે જેહેવો પુરશ તેહેવી વીધી શરવેનાં જોડાં ધરમમાંહા કહાં છે [કહ્યાં છે] તે હમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૭)

ગાએનૂ મૂતર તેહને મતરે [મંતરે] કરી પવીતર કરવૂ ઈઆને નેરંગદીન કરે તે નેરંગેદીનને વાર ૩ પીએ તેહવારે શુધ પાક થાએ તેહમાં શનાન ૨ બેએ કહીઆં છે જેહવારે નેરંગેદીન પીએ તેહવાર તેને અંદરથી પાક થાએ અને જાત ઊપર ચોપડે તેવારે દીલ પાક થાએ એ રવેશનાં ૨ મારગ કેહેછે સનાંન કરે તેહેવારે કુશતી છોડી સુદરા શરો [શદરો] બાહર કાહડે ગોશલથી ફારેગ થાએઆ પછી સુદરા શદરો પેહેરી એપછે કુસ્તી બાંધીએ સુદરા સદરો કુસ્તી વનાં નીદરા નહી થાએ સુદરા શદરો કુસ્તીવનાં પુજા નહી થાએ જે કાંઈ જપ શંધેઆ કરવૂ તે સુદરા વનાં નહી થાએ હમેશે હેવા મારગને બેશક કરી જાણીએ તેહેવા હમો પારશી છેઇએ.

(૮)

વેશા અશતરી સાથે શંગ નહી કરવો, પોતાની પરણેલી તે પાક, પોતાના માએ બાપની પુજા પરશતે [પરશતેશ] કરવી, હમાં [હેમાં] હેવી ખશલત છે, તથા શારાધ [श्राद्ध] જે મુઆનાં દાહડા આવેચ તેહેવારે અગનીની શેવા કરીએ તે જગન કીધા પછી જગન કીધા વનાં માશનો ભખશ નહી કરવો અને વરી બીજી કાંઈ વશતુ ગરે હેવી લેવી નહીં જગન કીધા વનાં, તથા રતુવંતી અશતરી જાહાં શુધી પતર [પવિતર] નહી થાએ·તાંહાં લગી જમીન શેવે ઈઆને જમીન ઊપર શૂએ, અને વેવાહ લગન કીધા વનાં તે અશતરી પાશે જાવૂ નહી. તાંહાં લગી અમુને અપવીતર જેહેવારે લગન થાએ તેહેવારે પવીતર, તેહેવી અશતરીને પુરંધરી કેહે છે હેવો હમારૂ આચાર હમેશે કરવુ તે કેહેછે, હેવા હમો પારશી છેઇએ.

(૯)

શોવાવડી અશતરી દીન ૪૦ લગી વેગલી રેહે રાંધશાલમાં [રાંધનશાલામાં] પકાવામાં કેથી જાએ નહી ચેઅલીશ [ચેઆલીશ] દીન પુરા થાએઆપછી શરવે કાંમ કરે એટલા દીન લગી મૂન ધરે થોડૂ બોલે નીદરા થોડી કરે સૂરજને શાએ નહી આવે ફરશતાઓની પુજા નહી થાએ વાઇઊને અગનીને ભૂમીને જલને ચંદરને સૂરજને હોરમજદને ઈજદને તેહેને અમો માનીએઅ, એહેવો અમારો વરણ કેહેઓ છે તેહેવા અમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૧૦)

લાકડાં માશ ૬ નાં સુકાં મરીઆગલાં [?] જેહેવાં અગર લોબાંન કપુરની ખુશબો શાથે બાલીએચ પાંચ વખત તે અગનીનો હોમ કરીએચ ભણતર ભણતાં મંતરને જોગતે તે લોબાંનાદી ખુશબો અગની માંહાં હોમીએચ અગનીને એરવેશે ગૃંબજમાં રાખીએચ જે સૂરજનો શાએઓ નહી પડે અને જાહાં લગી આતશ સૂરજ કાએમ છે આકેબત દુનીઆં ફના થાએ પણ અમારૂ ધરમ જાવાનો નહી એહેવો હમારો શાચો નેઆ શાશતર છે અમારી ઓરતોને ભી શાશતરનૂ ગનેઆંન રાખેછે એહેવા અમો પારશી લોકો છેઇએ,

(૧૧)

ઊનનાં સૂતરની વણેલી કુસ્તી રાખીએચ, તેહેનુ ઘહણુ ફલ છે ગંગાના શરખૂ શનાંન બરાબ [બરાબર] છે હમેશાં આદમીઓને, કુસ્તીને ઘહણે તારે કરી બનાવી છે, અમારા ગુરૂનાં વચને કરી મેહખલ કટી કરીએચ, અનિ [અને] નવજોત કરીએચ, અમારા શાશતરના કહ [કહા] માફક શદરો પેરીએચ અને કુસ્તી કમરને નાંભે બાંધીએ છેઇએ, તે અમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૧૨)

પાણીને આકાશને ચંદરમાને અગનીને વાઇઊને ભૂમીને સૂરજને હેવાને માનીએચ શ્રીહોરમજદ પેદાનો કરનાર ચલે નહી એવા અમરગ છે તેવા ઇશિવરને માનીએચ હમેશે નીઆએશ કરીએચ ધરમને આપેચ જે મકસુદ હોએ તે તે પાસે માંગીએચ માંગી મોરાદ પોંહચાડે જેહેવારે ભોજન કરવા બેશીએચ તેહવારે મૌન ધરીએચ શામાટે [શા માટે] પોતાનું શરીર પવીતર કરવાને વાસ્તે તેવા અમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૧૩)

જે અમારી અસ્તરીને રતુ પરવેશ થાએ તેહેવારે દીન ૭ શાત લગે વેગલી બેશે તેવા [તેવાર] પછે પવીતર થાએ અને જેહેવારે બચુ જણે તેવારે માશ એકે ૧ તથા ૨ શરીર પવીતર થાએ, એહેવો સુંદર નેક મારગ આચારે કરી ગોરા સુંના શરીખી અમારી દેહે વીરજવંત અને બલીશટ અમારો આતમા પાક અને હમેશે મોહો હશતુ અને મોહોટાં મોહોડાં તે હમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૧૪)

જે પારશીને પરાએશચીત પાપ થાએ તેને પંચ ગવેઅનું શનાન કરે તે મધે ગાએનાં મૂતરનૂ શનાન પરથમ કરાવે તેણે કરી તેહેની દેહે શુધ થાએ, હમેશે હમારા ગરૂનો રૂડો વચનનાં કહાથી ચાલવું, શા માટે જે પાપ ફેડવાને અરથે, હવો [હેવો] આચાર હમેશે કહેઓચ તે માફક ચાલીએચ તેહવા અમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૧૫)

અમારા પેહેલાનાં જે આચારીઓ તેણાએ જે શાશતર બાંધેઆ ને તે મધે જે વાત રચના લખીચ તે માફક ચાલીએ તો શવરગ ઇઆને બેહેશતનો મારગ પામીએ તે શાશતર મધે શરવે બેહેશત જાવાનો મારગ જાહેર કરી કહેઓચ તે શાશમાં [શાશતરમાં] ઘણી રૂડી મનોહર શારી વાત કહી છે, કેહેવી જે આકાશ મારગે પોહુચીએ તે શાશતમાં [શાશતરમાં] તરણ પરકારની વાણી દુર કરવી, બાલવી, દુશમતે, દુજૂ હૂખતે, દુજૂ હૂરશતે, એહેવા અમો પારશી લોકો છેઇએ.

(૧૬)

શરવે પાશીઓની [પારશીઓની] ઊપર રાજા દુઆ કરેચ, અરે શરવે પારશીઓ, હોરમજદ આદ મુખ છે, તે તમોને ફરજંદાન ફરજંદની વરેધી કરે, તે હોરમજદ તમોને ફતેહે આપે, અને જેએ કરે, વલી આતશ અમર તમોને જે કરો, તમારાં પાપ છે તે નાશ થાઓ, હમેશે પવીતર રેહેઓ, વાલી શ્રીસૂરજ તમોને હમેશે પરશન ખુશવકત રેહો, નીઆએશનો જપ સુરજનો હમેશે કરો, તે સૂરજ તમુને જે માંગો તેનું ફલ આપો, હવે તમોને જેહે જગો જોઇએ માહરા શેહેરમાં તેહેવી જગો જાસો લેસો, તમોને આબરૂ ઇજત માન ઘણુ હોજો, અરે પારશીઓ, તમોને કોઈ અગનેઆંની લોક તમારી નજર શામુ જોએ તેહેને મારૂ અને તે ઉપર ફતેહ પામો, અને તમોને લખમી ઘણી થાઓ.

Colophon of EMU_{21}.

इदं आको अध्यारस्य षोडशऽसलोकं समाप्तं, लीखीतं दसतूर माणकजि दस्तूरां दस्तूर साहेब नुशेर्वानजी सोहोराबजी तस्यार्थं समाप्तं संपूर्ण लिखित्वात् ॥ स्वंत् १८८० ना शाके १७४५ व्यतिते काले रोज ८ माह ६ समाप्तं ॥

Translation of the sixteen Shlokas given in કદીમ તારીખ પારશીઓની કસર by the late દશતુર અશાપંદીઆરજી કામદીનજી of Broach, published at Surat in A. D. 1826 (pp. 129-146).

૧ પહેલા અશલોકનો અરથ *

શુરજનુ ધેઆંન ધરનારા * તથા અગનીની પુજાના કરનારા * તથા ભોમી તથા આકાશ * તથા પાંણીને માંનનારા * અને નીઆએશનુ મંનતર જે છે તે દાડામાં તરંણ વખત ભંણનારા * અને પાંચે ફરેશતાથી આશમાન તથા જમીન તથા પાતાલ છે * અને શરી હોરમજદ જે શરવે ફરેશતાવોનો શરદાર છે * તે ઘણો ગુણે ભરેલો * અને જગતનો પાલનાર તેહેનુ ધઆંન ધરનારા * અમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૨ બીજા અશલોકનો અરથ *

નાહાતી વેલા * તથા પરમેશવરની ભગતી કરતા ધઆંન રાખીને ભણવું કરે છે * તથા આતશની નીઆએશ કરતાં * તથા જંમતાં તથા પીશાબ કરતાં * શાશતરની રૂએ ગરૂના હુકમ પરમાંણે * એ શાતે જગો ઉપર લાજ ધરે * અને શુખડ લોબાંણ તથા અગરની ખુશબોએ કરીને * તથા ઘણાં પુને કરીને તથા શારાં ફુલે કરીને ગાએની પુજા કરે છે * તે અમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા * તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૩ તરીજા અશલોકનો અરથ *

જે પોતાને અંગે બખતર * ઇઆને શદરો પેહેરે * અને કંમરે શારી ઊનની * પવીતર કુશતી * શાંપનાં મોડાં જેવી બાંધે છે * અને માથું બેવડી ટોપીથી ઢાંપે છે * તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૪ ચોથા અશલોકનો અરથ *

જેના ઘરમાં લગંણને શારે દાડે ગીત ગાવાં * તથા તાશાં નગારાં વાગે છે * અને જેનુ કામ શરવ પવીતર છે * અને જેની અશતરીઓ * અંગે શુખર તથા દરએક તરેહની ખુશબો લગાડે છે * અને જેનાં શાશતરની રીતનાં ગુણ ઘણાં છે * તે અમો ગોરા તથા ધીરા * તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૫ પાંચમા અશલોકનો અરથ *

જેના ઘરથી અંનની શખાવત થાએ છે * અને તલાવ તથા કુઆ તથા વાવ બંધાવે છે * અને વશતર તથા દરવ બહુ ગુણવાલા બરાંમંણને આપે છે * તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા * તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૬ છઠા અશલોકનો અરથ *

જેહેવો હરખ ને કલેશ * જેહેવું દુખ ને શુખ * જેહેવું ગનેઆન ને અગનેઆંન * જેહેવો ધરંમ અને અધરંમ * જેહેવો આરોગ ને રોગ * જેહેવું આકાશ ને પરથવી * જેહેવું અજવાલું ને અંધારું * જેહેવી શરશતી ને મરકી * તેહેવાં અંમો પુરશ ને નારી * તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા * તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૭ શાતમાં અશલોકનો અરથ *

જેના મારગમાંહાં ગો મુતરે કરીને મંતર ભણીને નાહાવું કહું છે * અને કેડે કુશતી રાખવી * અને કુશતીવના ઊંઘવું નહીં અને જપ ન કરવો * અને કુશતીવના શાહેબની શેવા ન કરવી * અને જેહેના મારગમાંહાં મરે તેહેની ફરી પેદાઓશ નહિ * એ તતવ છે તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૮ આઠમા અશલોકનો અરથ *

૭ મહીનાનાં શુકાં અગરનાં * તથા મરીઆગના તથા શુખરનાં લાકડાંનો * તથા કપુરનો ધુપ પાંચ વેરા કરે * અને પાંચ વેરા મંતરના અખશર ભણીને હોમે * અને અગની શુરજને ન દેખે * અને વરશાદના દાડામાં અગનીને જાલવે * અને જે શાચા નેઆવના ચાલનારા * અને પારશી અશતરીને તજનારા * તે અમો ગોરા તથા ધીરા * તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૯ નવમા અશલોકનો અરથ *

જેહેની અશતરીઓ રતુકાલને વીશે * ઇઆને દશતાંન બેઠેલી ઓરતો ૭ શાત દીવસે પવિતર થાએ * અને જે રૂરા આચારે શારી જુગતે * પવીતર રેહે અને ગોરા તથા શારા દેખઇતા * અને મોહોટા પરાકરમી હોશીઆર અને ઘણા પવીતર * અને હમેશાં ખુશ રેહેનારા * અમો પારશી છઇએ *

૧૦ દશમા અશલોકનો અરથ *

જે વેશેઆનો સંગ ન કરે * અને જે પરમાંણે બુજરગો થાઈ ગઆ તે પરંમાણે પવીતર રેહે * અને શરાધ કાલે ઇઆને ડોશલાંના દાડા અગનીનુ ધઆંન ધરે * અને જગંનવના માશ જેને કાંમ નહીં આવે * ઇઆને ગંહંબાર તથા જશંન તથા ફરવરદીઆંન શેવાએ * ગોશત કામમાં નહીં આવે * અને દશતાંન બેઠેલી અશતરી ભોમી ઊપર વગર બીછાંને શુવે નહીં * અને વેવામાંહાં લગંણનો શારો દીવશ જુવે * અને વેવામાહાં અપવીતર કાંમ નહીં આવે * એહેવો જેનો આચાર છે * તે અમો બલવંત પારશી છઇએ *

૧૧ અગીઆરમા અશલોકનો અરથ *

જેની અશતરી જણેઆ પછે ૪૦ ચાલીશ દીવશ શુધી રશોઇના કાંમમાંહાં નહીં આવે * અને કોઈ શાંભલે તે પરમાણે બોલે નહી * અને ઘણીવાર ઉંઘે નહીં * અને દીન ૪૦ ચાલીશ પછે નાહીને શુરજની પુજા કરે * અને નીતે પવંન તથા અગની તથા ભોમી તથા પાણી તથા ચંદર તથા શુરજ તથા જશંન તથા ગંહંબાર * એ શરવેને માને છે * અને જેની વરંન પરમેશવરના હુકંમથી આખરશુધી જારી રેહે * તે અમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૧૨ બારમા અશલોકનો અરથ *

જે નીતે પાણી તથા આકાશ તથા ચંદર તથા અગની તથા પવંન તથા ભોમી તથ શુરજ તથા હોરમજદ જે મોહોટો * અને દાતાર અને કાએમ વગર મોતનો * તેહેનુ મંનથી ધઆંન કરે છે * અને જે ફતેહનો આપનારો અને ધરમનો વધારનાર * તેહેની નીઆએશનું ભણવું કરનાર * અને જંમતી વેલા તથા નાહાતી વખત બાજ ધરે છે * તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૧૩ તેરમા અશલોકનો અરથ *

જે પોતાની કંમરે ઊનની શારી બેશ * અને શારાં ફલને આપે તેહેવી * અને ઘણા પવીતર કરે * અને ઘેટાનાં નીમાલા ઘણા તાર વતે કરીને મોહોટી કુશતી * ગુરૂનાં વચંનથી તથા શાશતરની રીતે કંમરે બાંધે છે * તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઊ *

૧૪ ચઊદમા અશલોકનો અરથ *

જે જાતે પવીતર છે * અને કોઈ વખત પશુ વગેરે મારેઆ માંહાં આવે તારે ગઊ મુતરે કરીને * અશનાન કરતાં * ઘણે દીવશે પવીતર થાએ છે. * એહેવો જેહેનો આચાર છે * અને હમેશે ખુશ રેહેછે * તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૧૫ પંદરમા અશલોકનો અરથ *

જે પેહેલાંના વડાવા લોકોએ શારા બેશ કરેલા મુખશના મારગ ઈઆને ફરીથી પેદા નહીં થાએ એહેવા મારગ છે તે રીતે કરીને ચાલે તો ફરી પેદા નહીં થાએ અને બુજરગોની રીતે આતશ તથા જમીન તથા શુરજનું ધઆંન ધરતાં અગની ઊપર ખુશબોઓ કરી તથા ફુલે કરીને પોતાની ખુશીથી શાશતર પરમાંણે પુજા કરે છે તે અંમો ગોરા તથા ધીરા તથા શુરા તથા બલવંત પારશી છઇએ *

૧૬ શોલમા અશલોકનો અરથ *

શી હોરમજદ ફરેશતાવોનો શાહેબ કેહેવો છે કે શરવે કાંમ કરે * તેહેનું નાંમ લીધાથી શરવે મુરાદ બર આવે * અને શી આતશ ફરજંદાન ફરજંદને વધારે * અને ઘણું ધન આપે * અને જેને કોઈ દીવશ પાપ નહીં લાગે * અને નશો પલીદી બાલેઆથી આતશ * અપવીતર થતો નથી * અને જે હમેશેહ લખશમી તથા જશ તથા શુખ તથા ખુશી તથા ફતેહ * શરવે વશતુને આપે તે અમો પારશી છઉં *

Translation of the sixteen Shlokas by શાસ્ત્રી કૃષ્ણશંકર of Bhavnagar, from old papers discovered in the house of પ્રાણશંકર વીઠલજી ભટ્ટ the Shastri of કુંડલા પાઠશાલા and sent to Ervad J. J. Mody by B. A. Entee, 18=9=1909.

પહેલા શ્લોકનો અર્થ.

હે રાજન્! ત્રણે લોકનું ઉત્પત્તિ સ્થાનક એવા સૂર્યદેવનું, તથા અગ્નિ, પવન, ભૂમી, આકાશ, અને જલ એ પંચતત્વોનું જેઓ પ્રાતઃકાળમાં, મધ્યાન્હકાળમાં અને સાયંકાળમાં ન્યાયયુકત મંત્રોથી ધ્યાન કરે છે, તેમજ અનેક ગુણોએ કરીને મોટા તેથી કરી સર્વ દેવોના ઇશ પરમ કૃપાળુ અને પ્રસિદ્ધ એવા "શ્રીહોર્મજદ" નામના દેવનું મુખ્યત્વે કરીને જેઓ ધ્યાન કરે છે, તેવા ગૌરવર્ણવાળા, ધૈર્યગુણવાળા અનેક પ્રકારના બલના નિવાસસ્થાનરૂપ અને તેથી કરીનેજ વીર પુરૂષના ગુણોથી ભરપૂર અમો પારસીઓ છીએ.

બીજા શ્લોકનો અર્થ.

જેઓ સ્નાન કરતી વખતે, ધ્યાન કરતી વખતે, સ્તોત્રનો પાઠ કરતી વખતે, શાસ્ત્રમા કહેલું હોવાથી તથા ગુરૂઓનો ઊપદેશ હોવાથી મૌનવ્રત (નહિં બોલવું) ધારણ કરે છે. અને અનેક ઊત્તમ પ્રકારના ધુપ, પુષ્પ, અને ફલોથી ગાયની પૂજા કરે છે તેવા ૦ ઈત્યાદી ૦

ત્રીજા શ્લોકનો અર્થ.

જેઓ પોતાના શરીર ઊપર બકતરના ગુણવાળું ઉત્તમ વસ્ત્રથી બનાવેલું, મનોહર પેહરણ વિગેરે કંચુકને પહેરી રાખે છે. અને પોતાની કેડ ઊપર ઉનના જાડા દોરાઓથી બનાવેલી અને સર્પની ફેનના આકારવાળી બંધની ધારણ કરે છે અને ચિત્ર વિચિત્ર વસ્ત્રોથી બનાવેલી ટોપીઓથી પોતાના માથાને કાયમ ઢાંકી રાખે છે. તેવા ૦ ઈત્યાદી ૦

ચોથા શ્લોકનો અર્થ.

આ પૃથ્વીતલ ઉપર જેઓની સ્ત્રીઓ વિવાહ સમયમાં અથવા બીજા શુભ દીવસોમાં મંગલને અર્થે ગીત અને વાદય વિગેરેના ઉત્સવો કરે છે, અને પોતાના શરીરમાં સુખડ વિગેરે સુગંધી પદાર્થોને ધારણ કરે છે. વળી જે સ્ત્રીઓ આચારથી ઘણી પવિત્ર તેમજ અનેક ગુણોના ભંડારરૂપ છે અને શાસ્ત્રોના અર્થો જાણવાવાલીઓ છે. તેવા ૦ ઈત્યાદી ૦

પાંચ શ્લોકનો અર્થ.

હે રાજન્! જેઓના ઘરમાં અન્ન દાનને લાયક પાત્રોને, અનેક પ્રકારના મધુર રસોથી ભરપૂર અને દેખવામાં સુંદર એવા અનાજનું દાન હમેશાં અપાયા કરે છે. વલી જેઓ આ પૃથ્વીતલમાં તલાવ, કૂપ, વાવો, વિગેરે જલાશયો પરોપકારાર્થે કરાવે છે, તેમજ ઉત્તમ પ્રકારના ગુણવાન બ્રાહ્મણોને ઉત્તમ વસ્ત્રો સાથે ઘણું દ્રવ્ય જેઓ કાયમ આપ્યા કરે છે. તેવા ૦ ઈત્યાદી ૦

છઠ્ઠા શ્લોકનો અર્થ.

જેવી રીતે બીજાઓને ધર્મ માર્ગમાં હર્ષ અને ખેદ સુખ અને દુઃખ જ્ઞાન અને અજ્ઞાન, ધર્મ અને અધર્મ, પાપને પુન્યથી થએલા આમય (રોગ), અને આરોગ્ય (રોગ રહિતપણું)

ઊપર અને નીચે તેજ અને અંધારૂં સૃષ્ટિકાલ અને સંહારકાલ વિગેરે દ્વંદ્વ (જોડલાં) કહેલા છે તેવા ૦ ઈત્યાદી ૦

સાતમા શ્લોકનો અર્થ.

જેઓના ધર્મમાં અત્યંત પવિત્ર પાત્રમાં રાખેલું, અને અનેક મંત્રોથી પવિત્ર થયેલું ગૌમુત્ર પોતાના પ્રાણની શુદ્ધિ માટે પીવામા આવે છે. અને તેવીજ રીતના ગૌમુત્ર પાનનેજ બહારનું અને અંદરનું સ્નાન કહેલું છે; અને જેઓને કટી ભાગમાં ફરતી કસ્તી ધારણ કરવામાં આવે છે, જે કટી મેખલાનો ત્યાગ કરીને નિદ્રા કે મંત્ર જપ કે દેવપૂજન વિગેરે કોઈ પણ જાતની ધર્મક્રિયા થઈ શકતી નથી તેમજ જેના ધર્મમાં કાયમ અભય સુખ આપનાર મોક્ષ તત્વ રહેલું છે તેવા ૦ ઈત્યાદી ૦

આઠમા શ્લોકનો અર્થ.

હે રાજન્! જેમના શાસ્ત્રમાં છ માસ સુધી સુકાએલા અગર તથા ચંદનના કાષ્ટથી તથા ઊત્તમ જાતના કર્પૂર તથા સુગંધવાળા ધુપના પદાર્થોથી યોગ્ય એવા મંત્રાત્મક અક્ષરોએ કરીને હમેશાં પાંચ વખત, અગ્નિદેવને પ્રસન્ન કરવા માટે હોમ કરવા કહેલો છે તથા યુગના અંતમાં પણ જઈ ન શકે તેવી રીતે રાખના મોટા ઢગલામાં અગ્નિ દેવનુ રક્ષણ કરવા જેઓ યત્ન કરે છે. વળી પોતાની યુવતી સ્ત્રીઓમાં જેઓ બહુ આસ્કત રહેતા નથી, અને કાયમ ન્યાય પ્રમાણે વર્તવાવાળા અમો પારસીઓ છીએ.

નવમા શ્લોકનો અર્થ.

હે નરવર જાદવરાણા ! જે અમારા પારસીઓના ધર્મમાં સ્ત્રીઓને ઋતુ સમયના દીવસોમાં સાત રાત્રી વિત્યા બાદ સ્ત્રીની શુદ્ધિ ગણવામાં આવે છે. અને પ્રસવ સમયમાં એક મહીનો વિત્યા પછી દેહની શુદ્ધિ ગણાય છે. હે રાજન્! એવો સુંદર અને પવિત્ર આચાર પાળવાથી અમારી સ્ત્રીઓ, ધમેલા સુવર્ણની સરખી કાન્તિવાળી, પરાક્રમી, બલવાળી, અને ધૈર્ય ગુણને ધારણ કરનારી, તથા શુરવીરતાથી ભરપુર હોય છે.

દશમા શ્લોકનો અર્થ.

હે ભૂપાલ મૌલે ! અમારા પારસી બંધુઓને વેશ્યાઓ સાથે સંગ હોતો નથી. અને જેષ્ઠ ભાઈ વિગેરે વડીલોને અમો પિતાતુલ્ય ગણીએ છીએ તેમજ અમારા શાસ્ત્રને અનુસારે શ્રાદ્ધની સમાપ્તિમાં તેનો અંગભૂત હોમ કરવામાં આવે છે. તથા યજ્ઞ સિવાય માંસ ભક્ષણની આજ્ઞા અમારા શાસ્ત્રમાં નથી તથા સ્ત્રી રજસ્વલા હોય ત્યારે પૃથ્વીપર સૂતી નથી. હે નરદેવ ! પારસીઓમાં વિવાહ કરતી વખત લગ્ન શુદ્ધિ એવી ચોકશીથી જોવાય છે કે જેથી કરી પરણેલી સ્ત્રી મોટી ભાગ્યશાળી અને પુત્ર પોત્રાદિના સુખવાલી થાય છે અને તેને વિધવાપણાંનું દુઃખ ભોગવવાનો વખત આવતો નથી. હે રાજન્! એવી રીતે જેનો શુદ્ધ આચાર હમેશાં આબાદીમાં આવેલો છે તે અમો પારસીઓ છીએ.

અગીયારમા શ્લોકનો અર્થ.

હે ભૂપાલ ! અમારી પારસી કોમમાં જ્યારે સ્ત્રી બાલકને જન્મ આપે છે ત્યારે તે સ્ત્રી ચાલીશ દિવસ સુધી પાકક્રિયા કરવામાં કામ લાગતી નથી અને નીદ્રા ઓછી કરે છે તથા સ્નાન કરતી વખતે અને સૂર્યદેવનું પૂજન કરતી વખતે મૌન વ્રત ધારણ કરીને પવન, અગ્નિ, પૃથ્વી, જલ, ચંદ્ર અને સૂર્યને યજ્ઞરૂપે ધ્યાન કરીને મંત્રના જપમાં તત્પર થાય છે એવી રીતે જેઓને ધર્મ અત્યુત્તમ અને મોક્ષ સુખને આપનાર છે તે અમો પારસી છીએ.

બારમા શ્લોકનો અર્થ.

હે રાજેંદ્ર! જેઓ અવિચલ એવા "શ્રી હોરમજદ" નામના દેવને જળ, આકાશ, ચંદ્ર, અગ્નિ, પવન, પૃથ્વી, અને સૂર્યરૂપે પોતાના મનમાં ચિન્તવન કરે છે તથા ધર્મને આપનાર અને નિરંતર અભય (મોક્ષ) ને આપવાવાળા દેવના નામનો પાઠ નિરંતર કરે છે. અને જેઓ પોતાના શરીરની શુદ્ધિ કરે તેવો આહાર કરતી વખતે મૌન ધારણ કરે છે તે અમે પારસી છીએ.

તેરમા શ્લોકનો અર્થ.

હે રાજન્! જે પારસીઓ ગુરૂજનોનો ઉપદેશ હોવાથી શાસ્ત્રોમાં કહેલી ઘેટાની [પુરૂષ જાતિ] ઊનના જાડા દોરાથી બનાવેલી સુંદર અને સર્પના આકારવાળી, વિશાળ સુવર્ણના સમાન વર્ણવાળી, તથા ગંગાજીના સ્થળમાં સ્નાન કરવાથી જે પુન્ય થાય તેવા પુન્યને આપનારી, અને તેથી કરીને ઉત્તમોત્તમ ફળ આપવાવાળી મેખલા કેડની પાછતનો નીચેનો ભાગ અને કેડની આગલનો નીચેનો ભાગ જેને પેડુ કહેછે ઊપર લટકતી રીતે ધારણ કરેછે તે અમો પારસી છીએ.

ચઊદમા શ્લોકનો અર્થ.

પારસીઓ જાતિથીજ કાયમ શુદ્ધ હોય છે માટે તેઓમાથી કોઈપિણ વિચાર્યા વીના એટલે કે યજ્ઞ ક્રિયા સિવાય પશુને મારે તો તેના પાપ ધોવા માટે ગુરૂ જનોના કહેવા પ્રમાણે ઘણા દિવસો સુધી ગૌમુત્રથી સ્નાન પૂર્વક પંચગવ્યોથી શુદ્ધિ કરવામાં આવેછે. એ પ્રમાણે જેઓનો આચાર હમેશા ઉદયમાં આવ્યો છે. તે પારસીઓ અમો છીએ.

પન્નરમા શ્લોકનો અર્થ.

હે માનવેન્દ્ર! પૂર્વના આચાર્યોએ રચેલા અને રચના સારી હોવાથી સુંદર એવા મોક્ષ માર્ગને આપનાર તથા સંસ્કારોના જાણનાર પંડિત જનોએ રચેલી ક્રિયાઓ વડે જેઓનો ધર્મ મોક્ષ આપનાર કહેવાય છે. તથા જેઓના ધર્મની અંદર ભક્તિ રસથી લીપટાએલા મનની સાથે ઉત્તમ જાતિના અનેક પુષ્પાદિક ઉપહારોથી અગ્નિ, પૃથ્વી, અને સૂર્ય, એ ત્રણ દેવોની પૂજા કરવામાં આવેછે તે પારસીઓ અમો છીએ.

સોળમા શ્લોકનો અર્થ.

હે ભૂપાલ મણે! સમગ્ર પ્રકારના વિજયને આપનાર અને અનેક પ્રકારનું ધન તથા સુખને કરનાર તેમજ પુત્ર તથા પૌત્રની વૃદ્ધિ આપનાર સર્વ પૂજ્ય દેવોમાં મુખ્ય એવા અમારા પ્રસિદ્ધ "હોર્મજદ" નામના દેવ તમારૂં રક્ષણ કરો તથા તમારા પાપનો નાશ કરો.

આવો આશિર્વાદ સાંભલી રાજા અર્ધો શ્લોક કહેછે તેનો અર્થ.

હે પારસી લોકો નિરંતર વિજયશાળી, લક્ષ્મી વિજયના ઐશ્વર્યવાળા, અનેક પ્રકારના બલ વિશિષ્ટ, તમો અમારા દેશમાં આવો અને પુષ્કલ વૃદ્ધિ પામો.

Extracts from Illustrations of the gramatical part of the Guzeratee, Mahratta and English languages by Dr. Robert Drummond, Bombay, folio 1808, republished in the મુંબઈ સમાચાર of 12=7=1905 and 18=7=1905.

૧૬ શ્લોક.

મુંબઈ સમાચાર તા૦ ૧૨ મી જુલાઈ ૧૯૦૫.

(1) Who are they that thrice a day adore the sun and elemental five (fire, æther, wind, earth, and water) which exist eternal in the three worlds, and who worship the Divine Hormuz ar King of Angels, full of justice, power and mercy? They are we the fair, the fearless, valiant and athletic Parsees.

(2) The Parsees observe silence in seven situations, viz, bathing, contemplating the Divinity, reading the Divine Scripture, making wholy offering, eating victuals, secreting the contents of the alimentary canal, item vesicae urinae. The affluent amongst them are liberal to their fellow creatures in need. In sacrifices to the cow, Parsees make scented woods to smoke, and offer flowers diffusing fragrance.

(3) The Parsees always wear a fine jacket of muslin, (Suddra) in the place of a coat of mail, and instead of the mouth of a serpent, a woolen tape (Coostee) tied round the loins, and a small cap of two folds of cloth covering the crown of the head.

(4) On occasions of marriage and feasts Parsees rejoice with song, and the sound of instruments. Their wives then anoint them with the paste of Sandal, and sweet scented oils; nor does

મુંબઈ સમાચાર તા૦ ૧૬ મી જુલાઈ ૧૯૦૫.

(૧) ત્રણે દુનીઆમાં હમેશાં બરકરારી ધ
વતા આફતાબ અને પાંચ તત્વો (અગ્ની હવા મન
ધરતી અને પદાર્થ) ની દીવસમાં ત્રણ વાર આર
ધના કરનાર અને ફરેશતાઓના શાહ ન્યાયી બ
વંત અને રહેમ દીલ પાક અહુરમઝદની સીતાય
કરનાર તે કોણ છે? તે અમો નેક, દલેર, બહાદુ
અને પહેલવાન પારસીઓ છઈએ.

(૨) નહાતી વેળા, અહુરમઝદમાં ચીત લગ
ડતી વેળા, પાક હદયો ચડાવતી વેળા, અને હાજ
તથા પેશાબ કરતી વેળા પારસીઓ ચુપકીદી એ
ત્યાર કરે છે. તવંગર પારસીઓ મુશકેલીને વખ
પોતાના ગરીબ હમદીનોને મદદ આપે છે. ગ
માતા આગળ પારસીઓ સુખડનો ધુંવો કરે છે અ
તેને સુગંધી પુષ્પોની માળા ચહડાવે છે.

(૩) પારસીઓ લોખંડના ડગલા (બખતર
ને બદલે નાજુક મલમલનો સુદરેહ પહેરે છે, અ
સાંપના વીંટને બદલે કમરે ઊનની કસતી લપેટે
અને માથે બે પડની ટોપી ઘાલે છે.

(૪) લગ્ન અને સાદી સાજવારીને પ્રસંગે પા
સીઓ ગીતો ગાઈ અને ઢોલ બજાડી પોતાની ખુશ
લી પ્રદરશીત કરે છે. તેમની સ્ત્રીઓ તે વેળા
તેમને ચંદનનો લેપ અને સુગંધી તેલો ચોપડે

mirth make them exceed, or forget the excellent ordinances of their law.

પણ પોતાની ખુશહાલીને તેઓ હદબાહેર લઈ જતા નથી અને કાયદાના તરીકાનો ભંગ કરતા નથી.

(5) They entertain guests with plenty of food, and that which is pleasing to the taste. They excavate for the public convenience pools and wells; they give to deserving objects gratis cloth and other articles, which they stand in need of.

(૫) તેઓ પરોણાઓને પેટ પુરતાં સ્વાદીષ્ટ પકવાનો જમાડે છે. પ્રજાના ભલાંને ખાતર તેઓ કુવા તળાવો ખોદાવે છે. અને મુફલેસ હાજતમંદોને કપડાં સપડાં અને બીજું જોઇતું કરતું પુરૂં પાડે છે.

(6) The Parsee women, as much as their men, are presumed capable, and permitted to contemplate the causes and effects of joy and grief, pleasure and pain, wisdom and folly, virtue and vice, health and disease, which mortals experience, and to admire altitude and profundity, light and darkness, creation and chaos, and all the works of the Almighty.

(૬) ગમી ને ખુશહાલી, સુખ અને દુખ, ડહાપણ અને મુર્ખાઈ, નીતી અને અનીતી, તંદુરસ્તી અને બીમારી વગેરે જે કાંઈ આપણ ખાકી ઇનશાનને સેહવવું પડે છે તેના કારણો અને પરીણામો વિષે ગોર કરવાને પારસી ઓરતોને તેમના મરદોના જેટલીજ લાયક સમજવામાં આવે છે. અને તેજ મીશાલ ઉંચાઈ ને નીચાઈ, રોશની ને અંધકાર, હસ્તી ને નીસ્તી, તે દાદારનાં બધાં કામો વખાણવાને પણ તેઓ મરદોના જેવોજ દરજ્જો ધરાવે છે.

(7) With Gômootra (vacae urina) affusion on the body, and by inward prayers, Parsees, having purified at early dawn, attend to their necessities and avocations; without the tape tied round their loins, they must not sleep, nor pray, nor make offerings nor sacrifice.

(૭) સવારમાં ઊઠતાંને વાર પારસીઓ તરો લે છે અને બામદાદની બંદગીથી પોતાનું તન પાક કરવા બાદ તેઓ પોતાને કામે અને ધંધે ધાપે લાગી જાય છે; કમરે કસતી બાંધવા વીના તેઓ ઊંઘી કે બંદગી કરી શકતા નથી. તેમજ બીજાં કશાં ક્રીયા કામો પણ કરી શકતા નથી.

(8) With fuel, six months dried of the wood of Mallaya (sandal) and with the flame of camphor, Parsees perform Homa five times a day. Where the sun shines or rain falls fires must not be lighted. They abjure hypocritical invocations to heaven, and affections fixing on another's wife.

(૮) મલાઈ મુલકનાં લાકડાં (સુખડ) ની છ માસની સુકી કાઠી અને કપુરનાં બળતાં વડે પારસીઓ દીવસમાં પાંચ વાર હોમની ક્રીયા કરે છે. સુરજનું તડકું પડતું હોય તેવી જગ્યાઓમાં તેઓ આતશ રોશન કરતા નથી. તેઓ ઢોંગી બંદગી કરી પોતાના પેદા કરનારને છેતરતા નથી, તેમજ પારકી સ્ત્રીઓ ઊપર બદ નજર કરતા નથી.

(9) The wives of Parsees are held pure in the seventh night from the commencement of the menstrual flux and on the fortieth day from child birth.

(૯) પારસી બાનુઓ માસીક માંદગી વેળાએ સાત દીવસ અને સુવાવડ વેળાએ ચાળીસ દીવસ દુર બેસે છે.

(10) The Parsees hold it immoral and impure, to cohabit with women not their own; they keep holy anniversaries of their ancestors. They do not use flesh, but in sacrifices; their females,

(૧૦) પોતાની કોમની નહીં એવી સ્ત્રીઓ સાથનો વ્યવહાર તેઓ અનીતીમાન ભરેલો ગણે છે, અને પોતાના વડવાઓના મરણના વાર્સીક દીવસો પવીત્ર બંદગી સહીત યાદ કરે છે. ભોગ ચડાવવા સીવાય તેઓ માંસનો ઊપયોગ કરતા નથી. તેમની

lately delivered or those flowering are not allowed to move about and defile terrestrial element, nor offend with their view the more sublime; at nuptials, contracted in happy hour, no widows are admitted to be present.

સુવાવડી અને દુર બેઠેલી સ્ત્રીઓને છુટથી ફેરહર કરી નાપાકી કરવા કે પવીત્ર ચીજો જોવા દેવામાં આવતી નથી. શુભ મહુરત જોઇને તેઓ લગ્ન ક્રીયા કરે છે, જે વેળા વીધવાઓને હાજર રહેવા દીધામાં આવતી નથી.

(11) Till a Parsee woman, who has brought forth a child, shall have passed forty days, she cannot cook victuals. She should keep silence, nor sleep much but bathe often, pray and think of the sun. She ought to admire the existing five elements also and the moon.

(૧૧) સુવાવડ પછી ચાળીસ દીવસની મુદત પુરી કરવા આગમચ તેમની સ્ત્રીઓ રાંધી શકતી નથી, સુવાવાડી હાલતમાં તેઓએ શાન્ત રહેવું જોઇએ, પણ ઘણું ઊંઘવું જોઇએ નહીં. તેઓએ વારંવાર નહાવું જોઇએ અને બંદગી તથા સુર્ય એ બાબતમાં પોતાનું ચીત પરોવવું જોઇએ. એ ઉપરાંત પાંચ હયાત તત્વો અને મહાતાબની પણ તેણીએ ખુબી ગાવી જોઇએ.

(12) Parsees venerate water, air aether, earth, fire, the sun, moon and Hormuz, as all bountiful, not transient, but immortal, and ever attending to life's necessary wants, and fulfilling lawful desires. They should read or repeat duly, every day their prescribed prayers, for attainment of trumph, grace and glory. In eating they should be silent. And their persons ought always to be pure.

(૧૨) પારસીઓ હવા, પાણી, ધરતી, આતશ, આફતાબ, મહાતાબ, અને અહુરમઝદને સેજદો કરેછે, તેઓ તેમને બક્ષેસના ઉતારનાર અને અમર જીંદગી ગુજારનારાં ગણે છે; અને તેમની બરકતથી જીંદગીની સઘળી હાજતો અને વ્યાજબી ખાહેશો બર આવતી અને પાર પડતી માને છે. ફતેહ, કીર્તી અને મહેરબાની મેળવવા સારૂ તેઓએ દરરોજ ફરજ્યાદ બંદગી કરવી જોઇએ અને જમતી વખતે બાજ ધરવી જોઇએ. પોતાના તન બદનની પાકીજગી તેઓએ હમેશાં જાળવવી જોઇએ.

(13) The advantages of wearing a Coostee or string of woolen round the waist are many, and equal to ablution in the Ganges. It is directed to be preserved whole and clean, and form a part of their dress, as well as the Suddra or fine shirt, and shift of both sexes. Their design is discanted upon, at large, in the nineteenth number of Zertusht's twentyone volumes.

(૧૩) કમરે કસતી લપેટવાના ફાયદા ઘણા છે. અને ગંગા નદીમાં સ્નાન કરવા જેટલું તેનું પુન્ય લાગે છે. તે આખી અને સ્વચ્છ બાંધવી જોઇએ, અને તે સાથે મરદો તેમજ સ્ત્રીઓએ સદરો પહેરેલો રાખવો જોઇએ. જરથોસ્તની એકવીસ કેતાબો માહેની ઓગણીસમીમાં તે કેમ બનાવવી તેની વીગતે સમજણ આપવામાં આવી છે.

(14) The Parsees solicit absolution of sin, after heartily repenting thereof, and by besmearing the body with the five products of the cow, (milk, curd, butter, Mooter and Gober) one after another and washing off each with water.

(૧૪) પારસીઓ ખરા દીલથી પસ્તાવો કરીને ગાયની પાંચ પેદાશો (દહીં, દુધ, માખણ, મુત્ર, અને ગોબર) એક પછી એક શરીરે ચોપડી અને પાણી વડે ધોઈ કહાડી પાપની મુક્તિ માગે છે.

(15) The sage inspired, who instituted these religious observances, for the conduct of mankind, predicted eternal bliss

(૧૫) જે પેગંબર સાહેબે હોરમઝદી બશારતથી માણસ જાતનાં ભલાંમાટે આ ધાર્મીક ફરમાનો આપ્યાં હતાં તેમને એવી આગાહી કીધી છે કે

to those who walked in the way of them. And it is believed, that their supporters have found habitations in heaven. To their blessed memories, devout Parsees strew sandal and pulse upon the land.

(16) Raja's reply—"Be joy to those who walk faithfully in the way of Hormuz; be increase of their generations; may their prayers obtain them remission of sins, and the smile of the sun; may, likewise, abundance of wealth, and the measure of their desires flow from the liberality of Lakshmee; and lastly let the beauties of person and of mind which now adorn, continue to distinguish them amongst nations to the end of time." (Illustrations of the grammatical parts of the Guzeratee, Mahratti, and English languages by Dr. Robert Drummond, Bombay, folio 1808).

જેઓ તે બજા લાવશે, તે હમેશગીનું સુખ મેળવશે, અને એમ માનવામાં આવે છે કે તે ફરમાન બજા લાવનારાઓ બેહશત મુકામ થયા છે. તેઓની પવીત્ર યાદમાં પરહેજગાર પારસીઓ ધરતી ઊપર સુખડ અને દાળ પાંથરે છે.

(૧૬) રાજાનો જવાબ—હોરમઝદની રાહે રાસ્તીથી ચાલનારાઓ સદા ખુશહાલ રહેજો; તેમનાં વંશની વૃદ્ધી થજો; બંદગીથી તેમનાં પાપ કપાજો; આફતાબની મહેરથી તેમની દોલત જ્યાદા થજો; લક્ષ્મીની બરકતથી તેમની મુરાદો બર આવજો; અને શેવટે જે મન અને તનની ખુબસુરતી માટે તેઓ આજે પ્રખ્યાત છે તે આખેરી જમાના સુધી સઘળી પ્રજાઓમાં તેમને મશહુરાત અપાવતાં રહેજો! (ગુજરાતી, મરાઠી, અને ઇંગ્રેજી ભાષાના વ્યાકરણની સમજણ—ડૉકતર રોબર્ટ દ્રમન્દ, ૧૮૦૮ ની આવૃતી મુંબઇમાં છાપેલી).

ચાંદા પરકાશ.

શ્રીપાક દાદાર અજમતનો શાહેબ હર દો જેહાણનો પેદા કરનાર રોશણ જલકાટ નૂરનો ભહરેલો બૂજોરગ પૂરાંનો અને તમાંમ આલંમને રોજી રેજકનો આપનાર શરવે આલંમને દાંનાઈ અકલનો બખશનાર ॥ નેક બદ રાશતી ગેરરાશતીનો જાણનાર મોટી હેકમતનો ખાવંદ કે જેહેની શતા શેફતનો પાર નથી તેથી મૂખતેશર કરીને તે શાહેબ ગેબદાંની મદદ માંગીને એ કેતાબ ચાંદા પરકાશ નામની શરૂ કરૂ છેઊ.

હવે હજારાં હજાર દરૂદ શલામ પાક રાશત પેગંબર દીન માજદીઅસનીનાં જરાથુશત શાહેબ ઊપર હોજો જે તેને તમાંમ આલંમને ખુદાઈ રાહા દેખાડી ને ખુરશેદી નૂર ભહરેલી રાહાનાં સૂમાર ઉપર દીનનાં કામ ચલાવાને વાશતે અવશતાનાં પહડવામાં દીનની ગવાહી આપીને રોજ માહાં આફતાબી ચાલ ઈઆને હરવરશની કશર જમે કરીને લેવાની રાહા દેખાડી હેવા પાક પેગંબર ઉપર બેસૂમાર આફરીન હોજો જે કોઈ એ નેક રાહા કબીશાની દેલથી બેશક જાણશે તે ગુરથમાંન મોકાંમ પાંમશે અગર કોઈ એ વાત ઉપર દેલમાં શક રાખશે તે શખશ શ્રી પાક ઈઅજંદાનો તથા પેગંમબરનો ચોર થાશે ને આખર દોજખ ભોગવશે.

શ્રી પાક ઈઅજદાંની મદદથી દીન જરતોશતીના હોકમ મૂજબ એ બેહેતર દીનમાં કબીશો કરવો રવા છે તેથી એ કેતાબ દુરૂશત કરીને આજ મબારક રોજ ૬ ખુરદાદ માહા ૧ ફરૂઅરદીન શને ૧૨૦૦ શેહેનશાહા ઈઅજદજ્જૂરદી તથા શંવત ૧૮૮૬ શાકે ૧૭૫૨ આશો વદ ૫ વાર ગરેઉ તારીખ ૭ અખતોબર શને ૧૮૩૦ અંગરેજી એ દીને તમાંમ કીધી છે. જરથુશતી ફીરકાનાં ફાએદાને વાશતે ઈઆદગારી રેહેવાને કાજે એ કેતાબ ચાંદા પરકાશ નામની કબીશો કરવાની રાહા રશંમ શાથે તથા તેહેનાં ગણીત હેશાબ સૂમાર કીધેલા શાથે શંશકરત જૂબાંનમાં છે તે મધેથી શરવે માએની ગુજરાતીમાં કંમતરીન મોબેદ એદલ નોરોજજી બીન શાપુરજી કાકા અંધેઆરૂનાંએ તમાંમ તઈઆર કીધી છે. જે કંમતરીને ઘણી મેહેનત લેઈને શંશકરત જૂબાંથી ગુજરાતીમાં ખોલાશો કીધો છે. તે તે શાહેબો પોતાની પાક નઈઅતે શાચી મનશની શાથે વાંચીને વાકેફ થાશે તેવારે તેહુનુ દેલ શાફ થાશે જે દેલનો શક ગોબાર દૂર થાશે તેવારે મુકરર કબીશો આગલા બુજરગો કરી ગીઆ છે તે રવા જાણશે તથા હવે પછે કબીશો કરવો પણ ફરજ છે તે જાણેઆમાં આવશે. તેથી તે શાહેબોને બાફરજંદાન ફરજંદ બેહૂ જેહાંણની ખૂશાલી નફો હાશેલ થાશે વાશતે જે દીનદાર શાહેબે એ નેક કેતાબ મધે ઘણીએક મેહેનત તથા ખરચ કરીને એ કેતાબ છપાવી છે તે દીનદાર લોકોનાં કામમાં આવશે.

શ્રી પાક દાદારની મદદથી દીનદાર રાશત ગોફતાર દીન માજદીઅશનીના શાહેબોને રોશન જાહેર કરૂં છેઉ જે આએ કેતાબ હીનદોસતાંણના પાદશાહા મુદાફરની [મુઝફરની] પાદશાહીના વખતમાં શશકરત વાણીમાં અવશતાની ઈજીશને નાંમની કેતાબની ગવાહી સૂધાં શંવત ૧૫૨૩ શકે ૧૪૮૮ ના માગસર શુદ ૧૦ વાર શુકરે શને ૯૩૫ ઈઅજદજ્જૂરદ શેહેરી-આર શેહેનશાહી માહા ૧૨ શ્પંદારમદ રોજ ગેહે ગાથા ૩ શપંતોમદ એ દીને શ્રી નામદાર ચાંદા અધેઆરૂએ પોતાના જનંમનો દાહાડો પકડીને એ કેતાબ બનાવેલી છે. ને તમાંમ આફ-તાબી ચાલ ઉપર કબીશો કરવાની શરવે હકીકતના શલોકો બાંધીને કીધી છે. તે કેતાબ હાલ કમતરીન પાશે મોજૂદ છે તથા તેહેવીજ કેતાબ હાલ સી મુમબઈ મધે નેકનાંમ દીનદોશત દીન આગાહા દશતુરજી શાહેબ શ્રી એદલજી દારાબજી બી. [બીન] શરે દશતુર [સર દસતુર] જંમશેદજી પાસે છે તે અગર જેહેને ખાહેશ હોએ તે તજવીજ કરે. હવે અરજ કરૂ છેઉ જે એ કેતાબ ગુજરાતી બનાવાનો શબબ એ છે જે ગુરથમાંણ મોકાંમી પસુમોખાંની

દશતુર અશપંદીઆરજી વલદે દશતુર કામદીનજી શ્રી ભરૂચનાં રેહેવાસીએ કેતાબ ૧ કબીશાની બાબત રોશન કરવાને શને ૧૧૯૫ શેહેનશાહી ઈઅજદજુરદી તા૦ શંવત ૧૮૮૨ નાં શાલમાં ફારશી જીબ્નેથી ગુજરાતી હરફે બનાવી છે તથા તેવાર પછે કેતાબ ૧ ખુરે વેહીજક નાંમની અવશતાના પદોથી પેહેલવી પાજનની શરેહમાથી કબીશો કરવો શાબેત પોહોચાડવાને કાજે હકીકતો ચૂટી કાહાડીને શ્રી મમબઈ મધે શને ૧૧૯૭ શેહેનશાહી ઈઅજદજુરદી શને ૧૮૨૮ ઈશવી તથા શંવત ૧૮૮૪ નાં શાલમાં નેકનાંમ એલમો દાનેશ મોબેદ એદલજી દારાબજી શંજાણાંએ ગુજરાતી તરજમો કીધો છે તે કેતાબથી દીનદાર લોકોનાં દેલ શાફ થાએઆંને એકીન લાવેઆ જે કબીશો દીનમાં જાએજ છે. પણ શરવે જરથુશતી ફીરકાને માલુમ નથી જે તે કબીશાનો માશ આવતો તે વારે શી રવેશે કરીઆ [કિરીઆ=ક્રિયા] મારગ કરીને આગલા બુજરગો કબીશો કરતા એ વાતની જરૂર હતી તે શબબે એ કેતાબ કમતરીને ગુજરાતીમાં જાહેર કીધી છે. એ કેતાબની કદર ગુજરાતી કીધાનીનો જાણનાર જે કોઈ કે એલમનો ભરેલો ગણીતનો કરનાર હશે ઈઆ કોઈ દીનદાર શાહેબ મોટી અકલનો ધણી દરાજ હલકાં મગજનો રાખનાર હશે તે શાહેબ એ કેતાબનાં બેઆનને પીછાંનશે.

હવે દીનદાર શાહેબે એ કેતાબ મધેનાં જે ચાંદા અંધેઆરૂનાં કીધેલા શલોક છે તેહેને તથા પારસી પરકાશનાં કેટલાએક શલોક લખેઆ છે તેહેને ઘહણી વખત ઉશતાદની નજદીક વાચશો ને તે શલોક મુજબ જૂબાં તેજ રાખીને ખુશ આવાજે પહડશો તેવારે ફરી ફરી વાંચવાનો ઘણો શોક થાશે ને પોતાનાં જીવથી એમ શમજશે જે ગોએઆ જાણે હરખે કરીને ભલી દીનનો કબીશો કીધો હેવી ખુશાલી હાશલ થશે.

બીજું એ જે જે કોઈ શેહેનશાહી ફીરકાના શાહેબો મધેથી ઈઆ એ ફીરકાની દીનનાં દુશમનો મધેથી કોઈ શખશ પોતાની ખાંમ અકલે બદ ગુમાંણ રાખીને એમ કેહેશે જે હમારી નજરમાં એ વાત માંકુલ આવતી નથી તો તેહેની ગવાહી એ જે શંવત ૧૬૯૯ શાકે ૧૫૬૫ના શરાવણ માશ મધે પારશી પરકાશ નાંમની કેતાબ બનાવેલી છે તે મધે શાફ જાહેર ખોલાશો કીધો છે જે મેખનો શાએન સૂરજ થાએ તે દીનથી પારશી લોકોનો દાહાડો મોકરર છે. હેવી રીતે તે કેતાબમાં ગવાહી આપી છે વાશતે તે પૂશતકતો ઘણાં બહરામણોને તાંહાં છે તથા કમતરીન પાશે છે તેથી પોતાની નીશાં કરે ને પોતાનાં દમાગથી બદ ગૂમાંન કાડી નાંખે ને દેલને શાફ કરે એ મીશાલે જેહેને ખાહેશ હોએ તે પોતાની નીશાં કરીને કબીશા ઉપર એકીન લાવીને પોતાની મોરાદે પોહોચે ને પોતાનાં દેલની ચેરાગ રોશણ કરે.

બીજુ કમતરીનની મોરાદ એ છે જે જે કોઈ એલમનાં જાણનારા દીનદાર શાહેબો માહારે ઉપર મેહેરબાન થાઈને એ કેતાબ મધે જે જગો ભૂલચૂક હોએ તે રાશતી રાહે શફાઈની કલમે શમારજો.

બીજુ એ જે નેકનાંમ દીનદાર એલમનાં રાખનાર દશતૂરો વગેરે જોતીશી આશમાંની આફતાબી વગેરે શેતારાઓની રાહા ગણીતનો સુમાર જાણનારા શાહેબોને માલુમ થાએ જે એ કેતાબ ચાંદા પરકાશ નાંમની કબીશાનાં રાહા રશંમની દીનનાં હોકમ મૂજબની છે તે બાબત કમતરીન અરજ કરૂ છેઉં જે એ કેતાબ મોતાલે કરી ઈઆને વાંચી ખાતર જમે કરી રાશતી રાહે એ કેતાબ અજાણાં લોકોને સમજાવજો તેથી તમાંમ જરથોસતી ફેરકાના દેલ શાફ થાએ.

ચાંદા પરકાશ.

૦ એ કેતાબનુ શાંકલીઉ છે.

૨૨. પાને શલોક ૧૮ કબીશો કરવાની હકીકતનાં છે.

૭૬. પાને મેખનો શાએન સૂરજ નવો દાહડો કાડવાનો છે.
૮૨. પાને પારશીના દાહડા ઉપરથી હીનદી દાહડો વરતવો.
૯૦. હીનદી શાકે ઉપર મૂશલમાની દાહડો વતવો [વર્તવો]
૯૫. પાને પારશી શને ઉપર મુશલમાની દાહડો કાડવો.
૯૯. પાને કબીશાના આંક કાડવા હર શનેહે ઉપરથી.
૧૦૧. આક્રીના કબીશાનો શલોક લખેઓ છે.
૧૦૫. પાને પારશી શનેમાથી કબીશો કાડવાની વીગત.
૧૦૭. હીનદી શંવત શાક ઉપરથી પારશીના શને રોજ માહા કાડવાની વીગત.
૧૧૩. પાને બરહમતુલનાં હરગણમાથી રોજ માહા કાહાડવાનો શલોક છે.
૧૧૫. પાને પારશી શને ઉપરથી હરગણ કરવાનો શલોક છે.
૧૧૮. પાને બરહમતુલનાં હરગણમાથી વાર કાડવાની વીગત.
૧૧૯. કરણ પરકાશના શુકરવારો હરગણ લખેઆ છે.
૧૨૫. પાને સૂકરવારા હરગણા મધેથી પારશી રોજ માહા કાડવાનો લખેઓ છે.
૧૨૭. પાને પારશી રોજ માહા ઉપર સૂકરવારો હરગણ કરવો.
૧૨૯. પાને સુકરવારા હરગણ મધેથી વાર કાડવાની વીગત.
૧૩૦. પાને આફતાબી ચાલનાં બુરજોનાં નાંમ તથા કોઠા છે.
૧૩૩. પાને આફતાબી રોજનાં નાંમ લખેઆં છે.
૧૩૭. પાને શરવે જશણ ઇઆને પરજાનો શલોક તથા કોઠા છે.
૧૪૧. પાને વાર ૭ નાં નાંમ છે તથા તેહેના કોઠા છે.
૧૪૩. પાને મુશલમાંણી હીજરી માશનાં નાંમ છે.
૧૪૯. પાને રપીથવણ એશે તે દીનથી દાહડો વધે છે તેહેના દીનમાન હર મહીનેના છે.
૧૬૦. પાને કેટલાએક વરશની પતેતીનો દાહડો વાર ઇઅજદી તા. હીનદી તા૦ મુશલમાંણી રોજ માહા શને શાથે શંવત ૧૬૪૭ થી તે આવતા શંવત ૨૬૦૬ લગી વરતેલો છે હર દાહડો ૧૨૦ એકશોવીશ વરશનો વરતેલો છે.
૧૭૩. પાને પેગંબર શાહેબનો તાલેનાંમુ તા૦ તેહેનું ફલ છે.
૧૮૬. પાને હર મહીને ચાંદરાતને દીને રૂડા સુકંન જોવાના છે.

કબીશો કરવાની કરીઆ મારગ ઇઆંને રાહા દેખાડી છે. તેહેના શલોક શંસરૂકરત તા૦ ગુજરાતી હરફેલખેઆ છે તથા તેહેની માએની ગુજરાતીમાં લખી છે.

શલોક ૧ પેહેલો.

श्री दादार अहुर्म्मिज्दाय नमः ५॥ नामेन महाज्ञानि करोमि विधि कविशा सक्यते पाकदिन्या । प्रोक्ता जरथुश्त्र एवं प्रगटीत महिमा पंचगाहेषु गाथा ॥ मुक्तात्मानं पवित्रं दशदिनसहितं गहंबारं षु उत्तमं तस्मात्कार्यं कविसायां सुवचनं शोधनं रोजमाहे ॥ १ ॥ नामेन माहागनानी करोमि वीधी કવીશા સકેઅતે પાક દીનેઆ ॥ પરોકતા જરથુશતર એવં પરગટીતા મહીમા પંચ ગાહેસુ ગાથા ॥ મુકતાતમાંન પવીતર દશ દીન સહીતં ગહંબારં સુ ઉત્તમમ ॥ તસમાત કારીએમ કવીશાએઆંમ સુવચનં શોધનં રોજ માહે ॥ ૧ ॥

એ શલોક ૧ પેહેલાની માએની.

શ્રી દાદાર અહુર મજદને નાંમે કરૂંચ હું વીગત કવીશાની પાક દીનને જાણીને. કહીઉ છે જરથોશત પેગબર શાહેબે એ પરગટ જાહેર મહીમા ઇઆંને શોભા તે હરરોજ પાંહાંચે ગેહેને વીશે તથા ગાથાને વીશે તથા પાક મુકતાતમાના દશ દાહડાને વીશે તથા ઉત્તમ ગહં-

બારોને વીસે હેવા જે મોટાં દીનનાં કામોને વાશતે કવીશા કરવા રૂડા વચને કરીને ઇઆને અવશતાનાં હોકમે કરીને રોજ માહાનું શોધવું કીધું છે.

શલોક ૨ બીજો.

शाक्षि आभ्यां ईषशनौ पुस्तकं जंदसध्ये । यन्नाम्ना अनया दिन्या उक्तमास्ते । यदहं ध्रुवं विवेदे करोमि वचकं । सुक्षमं प्रकार गणितं स्मृतं च चांदा ॥ २ ॥

શખશી આભેઆંમ ઇજિશનૌ પૂશતકં જંદ મધે । એત નાંમના અનએઆ દીનેઆ ઉકત માશતે ॥ એદહં ધરૂવં વીવેદ કરોમી વચકં । સુખશમમ પરકાર ગણીતં સમરતંચ ચાંદા ॥ ૨ ॥

એ શલોક ૨ બીજાની માએની.

શાહેદી આપૂ છેઉ જંદ ઇજિશનેનાં પૂશતક મધે કે જેહેનું નામ એ દીનમાં મશહુર છે તે કોણ હેવો જે જરથુશતને નીશચે ઇઆને મુકરર જાણીને કરૂ છુ. તે [નેં] કહુછુ રૂડે પરકારનુ જે ગણીત ઇઆંને એ દાહડો વાર કાડવાનો વરતારો કરવો તે કહીઉ ચાંદાએ.

શલોક ૩ તરીજો.

मेषेर्के सायने सूर्ये ता दिने विजनिरोपणं । प्रवरद्यादि नुतन माशा सुदरतरंच [सुदरतरंच] शोभीता । यदत्राही [तदत्रहि] अहुर्म्मिज्द रोजे स्यात् सर्वं कार्येषु सिद्धिदा । त्रिसंत् दिनानि माशानि द्वादश माश समाप्यते ॥ ३ ॥

મેખેરકે શાએને સૂરીએ તદ દીને બીજ નોરોપણં ॥ ફરૂઅરદેઆદી નુતન માશા સુનદર તરંચ શોભીતા ॥ એલાહી અહુરમજદ રોજ શેઆત સરવ કારીએસુ સીધીદા ॥ તરીશત દીનાની માશાની દવાદશ માશ સમાપેઅતે ॥ ૩ ॥

એ શલોક ૩ તરીજાની માએની.

હર વરેશમાં જે દાહડે મેખનો શાએન સૂરજ થાએ ઇઆંને મેખનો આફતાબ ફરૂઅરદીન નામનાં બરૂજમાં આવે તે દાહડે નવા રોજ માહનું બીજ રોપાએ છે. તે દીને નવા ફરૂઅરદીન મહીનાથી માશ ગણાએ છે. તે નવો માશ શુ સુનદર થકી શોભતો છે ઇઆને ઘણો ખુબસૂરત રોશંણ જલકતો છે. ને વરી તે મેખનાં આફતાબને દીને ઇલાહી ઇઆને મોટા ખુદાતાલાને નાંમે । હોરમજદ રોજ નવો શરૂ થાઅ તે શરવે કાંમમાં ફતેહ આપે તેવા નવા હોરમજદ રોજથી ૩૦ તરીશ દાહડાનો માશ ગણીએ તેહેવા ૧૨ માશ જે વારે પૂરા થાએ ॥૩॥

શલોક ૪ ચોથો.

यदानिं माश समाप्यंते तदा विजं च परीश्फुटं । पंचदश नाडीका हत्वा [हत्वा] पंच गाथा च उत्तमा ॥ संस्कार प्रथमे वर्षे प्रतिवर्षेषु संवत्सरे । खाक्षिंदुजायेते [खाक्षिंदुर्जायते] वर्षे सर्वं हत्वा [हत्वा] अवेक्षिते ॥ ४ ॥

એદાનીં માશ સમાપેઅંતે તદા બીજં ચ પરીશપૂતં ॥ પંચ દશ નાડીકા રહતેઆ પંચ ગાથા ચ ઉતમા ॥ શંસકાર પરથમે વરશે પરતી વરશેસુ સંવતછરે ॥ ખાઅખસીનદુઃ જાએતે વરશે શરવ રહતેઆ અવેશટીતે ॥ ૪ ॥

શલોક ૪ તરીજા [ચોઠા] ની માએની.

જેવારે માશ ૧૨ બાર પૂરા થાએ તે વારે તે વરશની કશરનાં બીજ જે છે તે જાહેર આપીએ. તે બીજ કીહાં જે પાંચ દીન ગાથનાં તથા રહતી શંસકાર ઇઆંને ઘડી ૧૫ પંદર જે ઓતંમ આફતાબી છે તે પરશનાં ૩૬૦ તરંણ શેહને શાહ દીનમાં જોડીએ હેવો શંસકાર

પેહલા વરશમાં આપીએ. પછે પરતી વરશે ઇઆને હર વરશે એ પરમાણે દીન ૩૬૫ નું વરશ કરીએ ને તેહની જે રહતી સંશકાર ઇઆને હર વરશની ઘડી ૧૫ છે તે શરવે વરશો શાથે લપેટાએલી રેહેછે. ઇઆને મલતી રેહે છે ॥ તે કાંહાં લગી જે નવે ફરૂરદીન માશને હોરમજદ રોજ બેશે તાંહાંથી તે વરશ ૧૧૯ પૂરાં થાએ ને પછે વરશ ૧૨૦ એકશો વીશમું બેશે તે વરશ સૂધાંની કશરની લપેટેલી રાખે ઇઆંને મલતી રાખે ॥ કાએ જે દીનના હોકંમ મુજબ વરશ ૪ થાએઆથી એક દીન જીઆદે કરવાનો હોકંમ નથી. તેથી એ શરવે ઘડી એક જુમે કરે તેવારે તે ૧૨૦ એકશો વીશ વરશ શરવે દીન ૩૬૫। તરંણ શેહે શવા પાંશટ વરશના થાએ તેહેને સંવતછર કરી કેહે છે ॥ ૪ ॥

શલોક ૫ પાંચમો.

ततस्ते हूत्य [हृत्वा] संस्कारौ तस्यै वयं कुरुते सदा । खखाष्टेंदुकला अश्लेष्टा षष्टिहत दिन त्रिंशका ॥ चाधिमासं सभागं च चांदाचिहिनेन स्मृता । पूर्वाचार्यैं रचिता भेदा या कवीसासु सिधका ५

તતશતે રહતેઅ સંસકારો તશટકં કુરૂતે સદા ॥ ખખાશટેંદુ કલા અશલેશટા શશટી રહત દીન તરીંશકા ॥ ચાધીમાંશ શભાગંચ ચાંદા ચીહીનેન શમરતા પૂરવાચારએઈ રચીતા ભેદા કરીઆ કવીશાસુ સિધકા ॥ ૫ ॥

શલોક ૫ પાંચમાંની માએની.

હવે તે જે રહતી શંશકારની ઘડીઓ છે તેહેને એકઠી કરીએ તે વરશ ૧૨૦ એકશો વીશની કુલ ઘડી અઢારશેહે ૧૮૦૦ એકઠી છે ॥ તેહેને શાથે કરીને ભાગ લીજીએ તે દીન ૩૦ તરીશ થાએ તેવારે તે છેહેલા વરશમાં અધીક માશ આવે. તેહેની વીગત એ જે જેવારે વરશ ૧૧૯ એકશો ઓગણીશ પૂરાં થાએ ને ૨૦ વીશમું વરશ બેશે તેવાર ફરૂઅરદીન માશ ૨ બેએ કરવા ને તે વીશમું વરશ માશ ૧૩ તેરનું પૂરૂ કરવુ. તેવારે કબીશો ૧ પેહેલાની કશર પૂરી થાએ. પછે વરશ ૧૨૧ મું બેશે તાંહાંથી ફરીને કશર ઉપર લખી છે તે પરમાને લેતા જાવુ ને જે વારે વરશ ૨૩૯ પુરાં થાએ ને વરશ ૪૦ ચેઆલીશમું બેશે તે વરશમાં અરદીબેહેશત માંશ ૨ બે કરવા ને તે વરશ ૪૦ ચેઆલીશમુ માશ ૧૩ તેરનુ પુરૂ કરવું. તે વારે કશર કવીશા ૨ બીજાની પૂરી થાએ. પછે વરશ ૨૪૧ મું બેશે તાંહાંથી ફરીને કશર ઉપર લખી છે તે પરમાણે લેતા જાવું ॥ તે જેવારે વરશ ૩૫૯ પુરા થાએ ને શાઠમું વરશ બેશે તે વરશમાં ખુરદાદ માશ ૨ બે કરવા ને તે શાઠમું વરશ માશ ૧૩ તેરનુ પુરૂ કરવુ. તેવારે કશર કવીશા ૩ તરીજાણી પુરી થાએ ॥ પછે વરશ ૩૬૧મું બેશે તાંહાંથી ફરીને કશર ઉપર લખી છે તે મુજબ લેતા જાવુ ને જેવારે વરશ ૪૭૯ ચેહારશે ઓગણાસી પુરા થાએ ને વરશ ૮૦ મું બેશે તે વરશમાં તીર માશ ૨ બે કરવા ને તે વરશ ૮૦ મું માશ ૧૩ નુ પુરૂ કરવું ॥ તેવારે કશર કવીશા ૪ ચોથાની પૂરી થાએ. પછે વરશ ૪૮૧ મું બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખી છે તે પરમાણે લેતા જાવું ને જેવારે વરશ ૫૯૯ પુરાં થાએ ને વરશ ૬૦૦ છશેહેમું બેશે તે વરશમાં અમરદાદ ૨ બેએ માશ કરવા ને તે વરશ ૬૦૦ છશેહેમું માશ ૧૩ તેરનું પુરૂ કરવું. તે વારે કશર કવીશા પાંચની પુરી થાએ ॥ પછે વરશ ૬૦૧ મું બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખી છે તે મુજબ લેતા જાવુ. જેવારે વરશ ૭૧૯ પુરાં થાએને વરશ ૨૦ વીશમું બેશે તે વરશમાં શેહેરેવર માશ ૨ બેએ કરવા ને તે વીશમુ વરશ માશ ૧૩ તેરનું પુરૂ કરવું. તેવારે કશર કવીશા ૬ છઠાની પૂરી થાએ. પછે વરશ ૭૨૧ શાતશેહે એકવીશમુ બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખી છે તે મુજબ લેતા જાવુ. જેવારે વરશ ૭૩૯ પુરાં થાએ ને વરશ ૪૦ ચેઆલીશમું બેશે તેવારે તે વરશમાં મેહર માશ ૨ બેએ કરવા ને તે ચેઆલીશમું વરશ માશ ૧૩ તેરનું પુરૂ કરવુ. તે વારે કશર કવીશા ૭ શાતમાની પુરી

થાએ. પછે વરશ ૮૪૧ મું બેશે તાંથી કશર ઉપર લખી છે તે મુજબ લેતા જાવું. જેવારે વરશ ૯૫૯ પુરાં થાએ ને વરશ ૬૦ શાઠમું બેશે તે વરશમાં આવાં માશ ૨ બેએ કરવા ને શાઠમું વરશ માશ ૧૩ નુ પુરૂ કરવુ. તે વારે કશર કવીશા ૮ આઠમાણી પુરી થાએ ॥ પછે વરશ ૯૬૧ મુ બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખી છે તે મુજબ લેતા જાવુ. જેવારે વરશ ૧૦૭૯ પુરાં થાએ ને ૮૦ મું બેશે તે વરશમાં આદર માશ ૨ બેએ કરવા ને તે હેશીમું વરશ માશ તેરનું પુરૂં કરવું. તેવારે કશર કવીશા ૯ નવમાંણી થાએ. પછે વરશ ૧૦૮૧ મું બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખી છે તે મુજબ લેતાં જાવું. જેવારે વરશ ૧૧૯૯ પુરાં થાએ ને ૧૨૦૦ બારશેહેમું બેશે તે વરશમાં દેએ માશ ૨ બેએ કરવા ને તે બાહારશેમુ વરશ માશ ૧૩ નુ પુરૂ કરવું. તેવારે કશર કવીશા ૧૦ દશમાંણી પુરી થાએ ॥ પછે વરશ ૧૨૦૧ બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખેઆ પરમાંણે લેતા જાવું. જેવારે વરશ ૧૩૧૯ પુરાં થાએ ને વરશ ૨૦ મું બેશે તે વરશમાં બેહેમણ માશ ૨ બેએ કરવા ને તે તેરશેહેને વીશમું વરશ માશ ૧૩ તેરનું પુરૂ કરવું. તેવારે કશર કવીશા ૧૧ અગીઆરમાંણી પૂરી થાએ. પછે વરશ ૧૩૨૧ મું બેશે તાંહાંથી કશર ઉપર લખેઆ મુજબ લેતા જાવું. જેવારે વરશ ૧૪૩૯ પુરા થાએ ને વરશ ૪૦ ચેઆલીશમું બેશે તે વરશમાં શપંદારમદ માશ ૨ બેએ કરવા. તે મધે પેહેલા સપંદારમાં ગાથાનાં દીન ૫ નહી કરવા. જેવારે બીજું શપંદાર પુરો થાએ તેવારે દીન ૫ ગાથાના કરવા ને એ ચઉદશેહે ચેઆલીશમું વરશ માશ ૧૩ નુ પૂરૂ કરવું. તેવારે કશર કવીશા ૧૨ બારમાંની પૂરી થાએ. એ શરવે વરશ પૂરાં થાએ એક દોહેરો [દોર, દૌર] પૂરો થાએ ॥ હેવું ચાંદાએ જાણીને કહીઉ ને આગલા દશતૂરોએ કવીશા કરવાની ભેદની રચના શીધ કીધી છે. ઇઆને શાચી બાંધી છે. તે મુજબ કહીઉ છે ॥ ૫ ॥

શલોક ૬ છઠો.

तदंते वर्षमध्येषु यो धिमासं संभवो भवेत् । ज्ञायते माश नामानि द्वौपि माशौ कुरुते तदा ॥
पूर्वाचार्यैं कथितै एवै पेहलवीजंदेषु पुस्तकं । ईजस्नौषु तथा न्येषु जानाति माथ्रवांणिषु ॥ ६ ॥

તદંતે વરશ મધેશુ ઇઓ ધીમાશં સંભવો ભવેત્ ॥ ગનાએતે માશ નામાની દવૌપી માસૌ કુરૂતે તદા ॥ પૂરવાચારેઈ કથીતઈ એ વૈઈ પેહેલવી જંદેશુ પૂશતકં ॥ ઈજશનૌસુ તથા અનેસુ જાનાતી માથરવાંણીસુ ॥ ૬ ॥

એ શલોક ૬ છઠાની માએની.

એ વીશમા છેહેલા વરસની કરીઆ ફરી એમ કીધીછે જે તે જે છેહેલાં વરશમાં જે હધીક માશ ઉદે પાંમેઓ હોએ ઇઆને જાહેર પેદા થએઓ હોએ તે માશનું નામ જાંણીને ઇઆને બેએ ફરૂઅરદીન ઇઆ બેએ અરદીબેહેશત ઇઆ બેએ ખુરદાદ ઇઆ બેએ તીર ઇઆ બેએ અમેરદાદ ઇઆ બેએ શેહેરવર ઇઆ બેએ મેહેર ઇઆ બેએ આવાં ઇઆ બેએ આદર ઇઆ બેએ દેએ ઇઆ બેએ બેહેમંન ઇઆ બેએ શપંદારમદ હેવા માશોનું નાંમ જાણીને તે વરશમાં તેહેજ નાંમનાં બેએ માશ કરવા ને પહડવા હેવું આગલા દશતૂરોએ કેહીઊછે. ને એ પરકારે પેહેલવી જંદનાં પૂશતકમાં તા. ઇજશનેના પૂશતકમાં તા. બીજાં પૂશતકોમાં ઇઆને બીજી કેતાબોમાં કબીશા કરવાનો હોકંમ લખેઓ છે. અને વરી માથર વાણીમાં આરાધના કીધી છે ઇઆને જંદ અવશતાનાં કલાંમમાં પહડીએ છેઇએ તેહેમાં વરશને તા. મહીનાને તા. ગહંબારને તા. દાહડાને તા. કશરની ઘડીને આરાધના કીધીછે. ઇઆને ઇજીવું કીધુંછે ॥ ૬ ॥

શલોક ૭ શાતમો.

केचित् गाहे हाउअनेषु केचित्समये रपीथ्वने । मार्गेषु शरफाशात्रे यत मासी वेहेतरक भवेत् ॥
तदनूत्तरेन कुरुते कार्यं पट गहंवारंच दिक दिनं । वृधाचार्या कथितै एवै अहं श्रोणोमि गूरूं पूस्तकं ॥

કેચીત ગાહે હાઊઅનેશો કેચીત સમએ રપીથ્વને ॥ મારગેસુ શરફાબતાએ ઈઅત માસી બેહેતરક ભવેત ॥ તદનું અંતરેન ફુરૂતે કારીએમ શટ ગહંબારંચ દીક દીનં ॥ વરધાચારીઆ કથીતેઈ ઈવિઈ અહં શરોણોમી ગુરૂ પૂશતકં ॥ ૭ ॥

એ શલોક ૭ શાતમાની માએની.

કોઈ વખત ઊપર કબીશાનો માશ હાઊઅંણ ઘેહેમાં આવેછે તથા કોઈ વખત ઊપર રપીથવંણમાં આવેછે. તે શરફ આફતાબની રાહે ઈઆને શરદાર મેખનાં શાએન સૂરજની રાહે જે મહીનો બેહેતરક હોએ ઈઆને બેહેતરક તે કવીશાનાં અધીક મહીનાને કેહેછે. તે બેહેતરક માશમાં ગહંબાર ૬ છ. તે કીહા જે અરદીબેહશત મહીનાનાં તથા તીર માશના તથા શેહરેવર માશનાં તથા મેહેર માશનાં તથા દેએ માશનાં તથા શપંદારમદ માશનાં જે ગાથા ગહંબાર. એ માશ ૬ છ મધે આગર કબીશો આવેઓ હોએં તે વારે પેહેલા માસમાં ગહંબાર નહી કરવા. તેહેજ નામે બીજો માશ કરીને તેહેમાં ગહંબાર કરવા. તથા શપંદારમદ માહામા મુકતાતમાના દશ દાહડા ગાથા સૂધાં નહી કરવા. બીજો શપંદાર માહા કરવો તેહેમાં મુકતાતમાનાં દીન ૧૦ કરવા. એ પરકારે બૂઢા દશતૂરે કહીઊછે તે અમોએ શાંભલેલું છે મોટાં પૂશતકોથી મોટી કેતાબોથી.

શલોક ૮ આઠમો.

माशे सप्तेषु संध्या रपिथ्वन समये मेषगे सायने च । मासे पंचेषु पंच विजशहीते वृश्चिके हाउनाख्ये ॥ तौद्वौ संध्यांतरे यदि हायेनेषु आयाति माश फरुअरदीने । जानाति प्रथमेषु हाउअने मासे द्वितियेच रपीथ्वने ॥ ८ ॥

માશે શપતેસુ શંધેઆ રપીથવન સમએ મેખગે શાએનેચ ॥ માસે પંચેશુ પંચ બીજ શહીતે વરશચીકે હાઊનાખેએ ॥ તઊ દવઊ સંધેઆંતરે એદી હાએનેસુ આએઆતી માશ ફરઅરદીને ॥ જાનાતી પરથમેસુ હાઉઅને માશે દવીતીએચ રપીથવને ॥ ૮ ॥

એ શલોક ૮ આઠમાની માએની.

મેખ રાશીના શાએન આફતાબને દીનેથી ઈઆને ફરૂઅરદીન મહીનો ને હોરમજદ રોજથી તે મેહેર મહીનોને હોરમજદ રોજ લગી માશ ૭ શાત રપીથવંણ ઘેહે જાંણવી. તથા વરશચકનાં શાએન આફતાબને દીનેથી ઈઆને આબા માહા ને રોજ હોરમજદથી તે શપંદારમદ માહા આખો ગાથાના દીન ૫ શાથે માશ ૫ ને દીન ૫ લગી બીજી હાઊઅણ ઘેહે જાણવી. એ બંધો ગેહે મધે જે ગેહેમાં કબીશાનો માશ આવી પોહોંચે તેવારે તે ઘહેમાં માશ ૧ જીઆદે કરવો ઈઆને રપીથવંણ માશ ૭ ની છે તે માશ ૮ આઠની ગનાએ તથા હાઊઅણ માશ માશ ૫ ને દીન ૫ ની છે તે માશ ૬ ને દીન ૫ ની ગનાએ એ રીતે જાણવું. તથા બીજાું એ જે જે વરશમાં ફરૂઅરદીન ૨ આવે તેવારે પેહલો ફરૂઅરદીન જે છે તે ગીઆ કબીશાની કશરનોછે. તે માશમાં હાઊઅંણ ઘેહે પડીએ. તે માશ પૂરો થાએઆથી કબીશાની કશર પૂરી થાએ ને બીજો નવો ફરૂઅરદીન માહને હોરમજદ રોજથી પેતેતી કરીએ. ને તે દીનથી રપીથવણ પહડીએ ને તે માસમાં ખુરદાદ શાલનું જશંણ કરીએ. પછે એજ રીતે ૧૨૦ વરશ લગી ચાલીએ એ હકીકત કશર લેવાની તથા માશ ૧૩ નું વરશ કરવું તે શરવે શલોક ૫ પાંચમાંણી માંએની મધે લખીઊ છે. તે વાંચેઆથી માલુમ થાશે.

શલોક ૯ નવમો.

यदानिं द्विमाश निकटा प्राप्ता । तद प्रथम मासेषु निश्चिता ॥ क्रिलाचंपु शिक्षापयतो स्म । चांदा उक्तंसु संबोधने ॥ ९ ॥

એદાનીં દવીમાશ નીકટા પરાપતા ॥ તદ પરથમ માશેપુ નીશચીતા કીલાદેએમસુ શીખ-શાપએતો અશમ ॥ ચાંદા ઊકતંસુ સંબોધને ॥ ૯ ॥

એ શલોક ૯ નવમાની માએની.

જેવારે જે વરશમાં કબીશો આવે ને માશ ૨ બેએ એકઠા પાશે પાશે એકજ નાંમના આવે ઈઆને ફરૂઅરદીન ૨ તથા અરદીબેહેશત ૨ તા. ખુરદાદ ૨ તથા તીર બેએ તથા અમેરેદાદ ૨ તથા શહેરેવર ૨ તથા મેહેર ૨ તથા આવાં ૨ તથા આદર ૨ તથા દેએ ૨ તથા બેહમંણ ૨ તથા સપંદારમદ ૨ એ મીશાલે બેએ બેએ માશ શાથે આવે તેવારે તે પેહેલા કશરનાં માશમાં અવલ શાચી રુડી સીખાંમંણ દેઊ છેઊ તે મુજબ કબીશાના માશની કીરીઆ કરવી હેવું ચાંદાએ રુડે ગનેઆણે કરી નેક અકલે કહેઊ છે ॥ ૯ ॥

શલોક ૧૦ તથા અગીઆર ૧૧ મુ.

नगरे देशे भुवने भुवनेषु । ग्रामे गेहे संन्निहीतेच युक्ते ॥ अक्षयता च धर्मरक्षाय कस्तै । गेहे स्वामि मधिष्टारे च सर्वे ॥ १० ॥ सपुत्रादौस्य वर्गस्य । गुर्वनूज्ञाय प्राप्यते ॥ अग्रतो गौमूत्रेण । षुजलस्नानं कार्येत् ॥ ११ ॥

નગરે દેશે ભુવને ભુવનેશુ ॥ ગરાંમે ગેહે સંનીહીતેચ ઈઓકતે ॥ અખશએતાચ ધરમ-રખશાએ કશતઈ ॥ ગેહે શવાંમી મધીશહતારેચ સરવે ॥ ૧૦ ॥ સપુતરાદૌસીઅ વરગસીઅ ॥ ગુરવનૂગનેઆએ પરાપેઅતે ॥ અગરતો ગઉ મુતરેણ ॥ સુજલ શનાંનં કારએત ॥ ૧૧ ॥

એ શલોક ૧૦ તથા ૧૧ ની માએની.

હર નગરે નગર તથા દેશેદેશ તથા જગોએ ઈઆને મેહેલે મેહેલે તથા ગાંમે ગાંમ તથા ઘેહેરે ગર કવીશાનાં વરશની તથા માશની ખબર કરે. તથા જે કોઈ એક એક સાથે બેશનારા તથા શાથે રેહેનારા પડોશી વગરે શરવે પોતાની ઈછાએ કરીને ઈઆંને હરખહાંશે મોરાદ પક-ડીને કોણ હેવા જે ધરમના રાખનારા જે એકે દેલ થાઇને કબીશો પડે. તેહેની રીત એજે હર ઘરેઘહરનો ખાવીંદ તથા તેહેણી ધનીઆની તથા છોકરાં શરવે તથા પોતાનો બેશ કબીલો એ શરવે હર રોજ દશતૂરનો હોકમ લીએ ઈઆને દશતૂરને ઘેહેર જાઈ શવાબના કામ કરવાના પૂછે ને પોતાનાં દશતૂરને શેજદો શલાંમ કરીને પછે નેરંગદીને કરીને પોતાનું તંણ પાક કરે અંદરથી તથા બાહારથી. પછે પાક પાંણી ઈઆને આઓ નાંમેલાં પાવ કીધેલાં પાંણીએ નાહીને તંણ પાક કરે ઈઆને નવશો નાહે. એ મીશાલે શરવે કોઇતે બેહેતરક માશમાં હર રોજ તંણ પાક કરે. મનશની નેક રાખે.

શલોક ૧૨ બારમો.

अस्तिकता च राज्ञां समोह विश्वता च । समोवेद बेहेदीनयुता पंक्तिता च ॥ श्रीकां नामता शुधता सत्यताच । कुरुते सुभक्ति जरथुश्त्रोतिमांमच ॥ १२ ॥

અસતીકતા ચ રાગનેઆમ સમોહ વીશવતા ચ ॥ સમોવેદ બેહેદીન ઇઉતા પંકતીતા ચ ॥ શ્રીકાંનાંમતા સુધતા સતેઅતાચ ॥ કુરૂતે સુભકતી જરથુશતરોતીમાંમચ ॥ ૧૨ ॥

એ શલોક ૧૨ બારમાની માએની.

દીનદારીનાં પાદશાહા લોકોનો ટોલો તથા શરવે ખલકના મોબેદ બેહેદીન એકઠા થાઇને એક બીછાને થાએ. ઈઆંને હર જગોનો ટોલો એક બીછાંણે તથા બેસીને બંદગી કરે. તે કેહવા લોક કે પોતાનાં દીલથી નીરમલ ઈઆંને ગાલેલા સૂનાં જેહેવા તથા ઘણાં નામદાર તથા

ઘણાં ખાલેશ શાફ તથા ઘણા શાચા હેવા હુએ તે. તથા એ મીશાલે દેલ શાફ રાખીને જરથુશતની દીનના બંદાઓ મરદ તથા ઓરત શરવે રૂડી ભકતી કરે ઈઆને બંદગી કરે ॥ ૧૨ ॥

શલોક ૧૩ તેરમો.

कुरुते पु कृस्ति नुतन मुहु मुहु । कुरुते सु न्यायेश तरणौ समेहेरौ ॥ कुरुते च पापपरिवर्त्तयं च । कुरुते पु संध्या सकल साधनंच ॥ १३ ॥

કુરૂતે પુ કૃશતી નુતંન મુહુ મુહુ ॥ કુરૂતે સુનેઆસ તરણઉ સમેહરઉ ॥ કુરૂતે ચ પાપ પરીવરતએમ ચ ॥ કુરૂતે સુ શંધેઆ શકલ સાધનં ચ ॥ ૧૩ ॥

એ શલોક ૧૩ માની માએની.

રૂડી કૃશતી ફરી ફરી નવી કરીએ ઈઆને પાએ દીઆબ કૃશતી હર વખત કરેઆ કરીએ. પાએદીઆબ શાબેત રાખીએ. પછે હર વખત ગેહ ગેહની વાર ૩ તરંણ ખુરશદે તથા મેહેરની નેઆએશ કરીએ. પછે પોતાનાં ગોનાહા ફ્રીધેલાથી પાછા ફરીએ ઈઆને હર વખત પતેત ઘણી કરીએ. એ મીશાલે પાંચે ગેહે વખતની બંદગી દીનને હકે ફરજ ગુજારી કરીએ.

શલોક ૧૪ ચઉદમો.

प्रथम अध्यन माहाज्ञानिनां । द्वितिये वर्षे असिम स्वामिनां ॥ प्रथुलं पवित्र मुक्तात्मानां । चंद्रे श्रीकां अर्दीसुराणां ॥ १४ ॥

પરથમ અધેએન માહાગનાનીનાં ॥ દવીતીએ અસેમ શવામીનાં ॥ પરથુલં પવીતર મુકતાતમાનાં ॥ ચંદરે સીકાં અરદીસુરાણાં ॥ ૧૪ ॥

એ શલોક ૧૪ માની માએની.

પેહેલુ અવલ પડવું બંદગી કરવી તે દાદાર હોરમજદની નઈઅતે. બીજી બંદગી કરવી તે હર તરેહનુ પહડવુ અરદીબેહેશત અમેશાસપંદની નઈઅતે કરવી. તથા મોટાં પવીતર મુકતાતમાં અશો ફરોહરની નઈઅતે આરાધના કરવી. ઈઆને વંદીદાદથી તથા ઈજિશનેથી દરૂન મીઅજદ આફરંગાંણથી આરાધના કરવી. તથા ચંદરમાહાની ઈઆને મોહોર ઈજિદની બંદગી ગહણી કરવી. તથા નીરમલ શાફ અરદૂઈસુર બાંનુની બંદગી ઘણી કરવી.

શલોક ૧૫ પંદરમો.

पारीदं भक्ति श्रोशं प्रभुत्वेन । पारीदं ईजस्नौ रुचिरेण ॥ पारीदं मारंण दैत्या अध्यनेन । पारीदं होम सुगंधि सन्मानेन ॥ १५ ॥

પારીંદં ભકતી શરોશ પરભુતવેન ॥ પારીંદં સુ ઈજિશનૌ રૂચીરેણ ॥ પારીંદ મારણું દેવા અધએનેન ॥ પારીંદ હોમ સુગંધી શનમાનેન ॥ ૧૫ ॥

એ શલોક ૧૫ પંદરમાની માએની.

પાર વનાની ભકતી જે બંદગી શરોશની ઘણી વધારો. તથા પારવનાં રૂડી ઈજિશને હરખે કરીને કરાવો. પાર વનાંનું દેવોને મારવાનું પહડવું કરાવો ઇઆને હર તરહેના વંદીદાદ ઘહણાં કરાવો. તથા પારવનાનું સુગંધી હોમ ઘણો કરો ઈઆને આતશ બેહેરામને તથા બીજા હર આતશોને ઈજિત આબરૂ શાથે ઈઆને નેઆએશના પડવાએ કરી રૂડી ખુશબો શંદલ લોબાંણ અગર શાથે ઘહણી ચહડાવો.

શલોક ૧૬ શોલમો.

आराधये सर्वं असराणां उत्तमया च भक्त्या त्वयि ॥ पश्चात दानं कृतं कार्यं । गोरुपां कय राज्ञवत ॥ १६ ॥

આરાધએ શરવ ઉત્તમઇઆચ ભકતેઆ તવઇ ॥ પશચાત દાનં કરતં કારીઅમ ॥ ગોરૂપાં કએ રાગનેએવત ॥ ૧૬ ॥

એ શલોક ૧૬ શોલમાની માએની.

શરવે ફરેશતાઓની આરાધના કરવી ઈઆને હરરોજ ફરેશતા ૩૩ તેતરીશ વગરેનાં દરૂન આફરંગાંણુ ઈજીશને તથા વંદીદાદ જારી કરવા. ઉત્તમ ભકતીએ કરીને ઈઆને રૂડા અવશતાના પહડવાએ કરીને હેવી શરવે તહરેની બંદગી કરે. તેવાર પછે તે માશમાં દાંન શખાવતનાં કામ કરીએ. જે મીશાલે કે ઉતમ પુરૂશ જે કએઆંની રાજાઓ એ એ માશમાં શખાવત કીધેલી છે તે મુજબ કરીએ.

શલોક ૧૭ શતરમો.

खाद्यं मिष्टान्नदानं ददतु गुणवतां सर्वदा पंडितानां । प्रथ्वी वस्त्रच कांचन गोहययुतं मेपवर्षे छुदानं ॥ उर्णा कुस्ति पु कंचूकं वरफलबहुलं । मद्य दुग्धं च पूष्पं रोप्पीयं [रौप्पीयं] घटा पुपात्र मुक्तावलि सहीतं द्रव्यदानं च नित्यं ॥ १७ ॥

ખાદેઅમ મીશટાંનદાનં દદતુ ગુણવતાં સરવદા પંડીતાનાં ॥ પરથવી વશતરંચ કાંચનં ગોહઇઉતં મેખ વરશો શટુદાનં ॥ ઉરનાં કૂશતી સુ કંચુકં વરફલ બહુલં ॥ મદેઅ દુગ્ધં ચ પૂસપં રૌપીઅમ ઘટાં સુપાતર મુકતાવલી શહીતં દરવેઅ દાનં ચ નીતેઅમ ॥ ૧૭ ॥

એ શલોક ૧૭ શતરમાની માએની.

પેહેલુ દાંન એજે મોટા દશતૂર મોબેદોને તથા બીજા અશો મરદોને મીઠું [મીઠું] ખાંણુ ભાંત ભાંતણુ જમાડે. તથા જે દીનનાં જાણનારા એલમનાં પહડેલા લોકોને અશોદાદ હર તરહેની શખાવત કરે. તેહેની વીગત એ જે પરથવી ઈઆંને જમીણ પેદાએશ શાથેની તથા વશતર ઈઆંને ખાશ પોશાક તથા સુનુ તા० [તથા] ગાએ દૂધ ભહરેલી બચ્ચાં શાથે તા० [તથા] શાજદાર ઘોહોડો તથા બકરાં ગોસપંદોનો ટોલો બલદ નર ઘોધા તથા ઉઠજાણવર તથા ઉનની કૂશતી રૂડા શદરા શાથે તથા મોટાં ફલ ઈઆને હર તરહેનો મોટો મેવો ઘણાં રંગીન ભાંત ભાંતનો શરાબ તથા પાક ગાએ ગોશપંદનાં દુદ તથા ખુશબોદાર ભાંત ભાંતનાં કુલ તથા રૂપાંનાં ઘાટનાં વાશંણ ઈઆને અશતાંમાં વંદીદાદ ઈજીશને વગેરેનાં કાંમમાં આવે છે તેહેવાં વાશંણ તથા ઈથીઅશેમ ઘણીને પહડવાને કાજે મોતીની માલા ઈઆને તસબીહ તથા રૂપઇઆ રોકડા તા. [તથા] પઇશાનુ દાંન હરરોજ આપે. હેવાં દાંન આગલા પાદશાહા કેઆંણી શાહાઓ કરી ગીઆછે.

શલોક ૧૮ અઠારમો.

एवं दर्शयतो प्रकार प्रगटं पूर्ण्यं गुरुणां दिनां । यो यं पुण्यकार्यं करोतो सदैव लभतेच स्वर्ग गत ॥ सुक्ता चांदा प्रब्रुविमि निवासि नवशारी नागमंडले । आचार्य नेरीउसंगे वंसेपु स्छे [स्थे] कविशा क्रतातिश्रम ॥

એવં દરશએતો પરકાર પરગટં પૂણેઅમ ગોરૂનાં દીના ॥ ઇઓએમ પૂણેએકારીએ કરોતુ સદઈવ લભતે ચ સવરગે ગતી ॥ સુકતા ચાંદા પરબુરૂવીમી નીવાસી નવશારી નાગ મંડલે ॥ આચારીએ નેરીઉસંગે વંશે સુસથે કવીશા કરતા તીશરમ ॥ ૧૮ ॥

એ શલોક ૧૮ અઠારમાની માએની.

એ દેખાડુ છુ પરગટ પરકાર ઈઆંને જાહેર કરીઆ હેવી જે મોટા પુનવંત કવીશાના દાહડાની વાશતે તમો જે જરથુશતીનો ટોલો તેહેવાં પૂનનાં કામ કરો. હમેશે તે કામ કીધાથી મોટા બેહેશતને પામો. રૂડુ કહીઉ ચાંદાએ જારી કરીને હવે હું નોશારી નાગમંડલનો રેહેનાર છેઉ અને માહારી બુનીઆદ દસ્તૂર નેરીઓશંગની ઓલાદથી રાખુ છેઉ.

એ હકીકત કવીશો કરવાની શલોક ૧૮ ની માએની તમામ કીધી.

મેખનાં શાએન સૂરજની હકીકત.

ચાંદા અધેઆરૂએ નવો દાહડો મેખનાં શાએન સૂરજથી કાહાડવા લખેઓ છે. વાશતે જે ખુદાન ખાશતે જરથુશતી ટોલાને કાંઇ આશમાંણી આફ્‌ત પોહોચે અને તે નોકશાંણથી રોજ માહા ઈઆદ નહી રેહે ઈઆ હવે પછે વખત બારીક આવે છે ને દીનનો ફીરકો કેટલોએક બાહાર દેશાવર નીકલી ગીઓ છે તે કેટલાએક લોકો પુરો દાહડોવાર આપડો જાણતા નથી તે કારણ માથે તથા જે દીનથી ઇરાંણ શેહેર મૂકીને હીંદોશતાંણમાં આવેઆ તેવાર પછે કેટલાએક કવીશા હાતથી ગીઆછે ને થાઈ શખેઆ નથી તેથી જો કદી દીન માજદીઅશનીનો ટોલો એકદેલ થાઇને આગલા જે દાહડા ગીઆ ૩૬૫ ની ચાલનાં તે શરવે હેશાબ સુમાર કરીને દીન ૦। પાની કશર લેઇને નકી કરે ને તેહેજ રાહે ચાલે તે બેહેતર છે. કાંએજે મોબેદ ઈઅજદ જરદ હજારીએ આવાં માશ ૨ કીધા છે તે દરૂશત છે. ઈઆ નહી તો નવો મેખનો આફ્‌તાબ વરતીને દાહડો પકડે તે કાંમને વાશતે આફ્‌તાબી ચાલ ચાંદા અંધેઆરૂનાં કીધા મુજબ શેવકે વરતી કાહડી છે તેની વીગત.

શંવત ૧૮૮૭ શાકે ૧૭૫૩ નાં ચઈતર શુદ ૭ વાર રવેઉ તારીખ ૫ માહે શવાલ શને ૧૨૪૫ હીજરી તા૦ તારીખ ૨૦ મારચ શને ૧૮૩૧ ઈશવી તથા શ્રી ઈઅજદગરદ શેહેરીઆર શેહેનશાહી શને ૧૨૦૦ રોજ ૨૦ બેહેરાંમ ઈજદ માહા ૬ શેહેરેવર એ દીને ઉદેઆત ઘડી ૩૩ પલ ૨૦ ઈઆંને રાત ઘડી ૩ પલ ૨૫ ગીઆ પછે મેખનો શાએન સૂરજ થાએઓ છે. તે દીને નવો ફરૂઅરદીન માહાને નવો હોરમજદ રોજનુ બીજ રોપાસે ઈઆને શરૂ થાસે તે સૂરજ વરતેલાના કોઠાછે.

સૂરજ વરતેલો છે.	અએના અંશા છે.	શાએન સૂરજ છે.
રવી	૨૧	રવી
૧૧	૪૮	૦
૮	૦	૦
૧૨		૦
૦		૦

એ પરમાંણે આફ્‌તાબ ટીપરાંની ચાલે જોશી લોકો વરતે તેહેની ચાલ એ જે એ શંવત ૧૮૮૭ ના શાકે ૧૭૫૩ નાં વરશમાં મીનનો સૂરજ રાશી ૧૧ અખશ [અંશ] ૮ ઘડી ૧૨ પલ હેવો વરતેલો આવેઓ. તે મધે એહેજ વરશના શાકે ૧૭૫૩ નાં અએનાં અંશા ૨૧ ઘડી ૪૮ પલ ૦ એ આંક સૂરજમાં જોડેઆ તેવારે રાશી ૦ અંશ ૦ ઘડી ૦ પલ ૦ એહેવો મેખના બરૂજમાં એ દીને આફ્‌તાબ આવેઓ. તે દીને નવો ફરૂઅરદીન માહાને હોરમજદ રોજ શરૂ થાએઓછે. હવે અંનજુમણ શાહેબની નજર પોહોચે તે પરમાંણે કરે. અગર કદી હેવો આફ્‌તાબ જે વરશમાં કાહડવો ચાહે તો એ આફ્‌તાબ વરતેલાની ઘડી ૧૨ આવેલી છે તેહેમાથી હરવરશ ઘડી ૧ ઓછી લીજીએ ને અએના અંશા જોડીએ તો તે આફ્‌તાબ ઠીક આવે. અગર હેવુ ફરમાવેઉ છે જે જે વખતે એ શાએન સૂરજ બેશે તે શાએતમાં રમલનો ધણી પાશાની શકલ જોજ ફરદ પડાવે તો તે પાશા દરૂશત હોએ ને તે ઊપર રમલનો અમલનો હોકમ અમલ ચલાવે તે આબાદ ફલ મલે છે.

હકીકત રોજ માહ શાબેત પોહોચાડવાની વરતારાની રાહે.

જે વારે ઇરાન જમીનની તરફ આપડો ફીરકો કબીશો કરીને નીકલેઆ ને હીનદોશતાણની તરફ આવેઆ તે દીનથી લાચારીના શબબે ૩૬૫ દાહડાની ચાલ ચાલીએ છેઇએ. તે દાહાડો શાબેત તેહેકીક જાણવાને વાશતે એ શેહેનશાહી દાહાડા ઊપર હીનદુ લોકો [નો] શંવત શાકે તથા મહીનો તથા તીથી વાર કાહાડેઓછે તથા મુશલમાણી હીજરી શને તથા મહીનો તથા તારીખ કાહડી છે. તેહેનાં વરતારાની ચાલ ચાંદા અંધેઆરૂ એ શલોક શાથે બાંધેલીછે. તે ચાલ કમતરીને હીનદી ગુજરાતી હરફે ખોલાશો કરીને કેટલાં એક વરશનો વરતારો કરીને શરવે શએને [?] લખેઆછે. તે મધેથી હાલ શેહેનશાહી શને ૧૨૦૦ બારશેહે રોજ ૨૦ બેહેરામ માહ ૬ શેહેરેવર એ દીનેનો ગણીત વરતારો હીનદી શંવત્ શાક તથા મુશલમાણી શહને દાહડો વાર સૂધાં કાહાડવાનો દરશટાંત ઇઆને નમુનો જાહેર ખોલાશો કરી દેખાડુંછું જે એહેજ રીત પરમાંણે કમતરીને કેટલાંએક વરશના દાહડા વાર કાહાડેઆછે. તે જોશી લોકો મેલવીને નીશાં કરે હર વરશનાં ટીપરાંથી કાંએજે એ વરતારો ટીપરાં વીનાં આપડા ડાહાડા ઊપર મુકરર મલે છે તે લખીઉંછે.

શંવત શાક હીનદી કાડવાની વીગત.

વરતમાંણ ઇઆને ચાલતો શેહેનશાહી શને ૧૨૦૦ છે તેથી ગત શને ઇઆને ગેએલા શને ૧૧૯૯ માંડીએ. તેહને ૩૬૫ તરંણશેહે પાંશટે ગણેઆ તે ૪૩૭ ૬૩૫ થઆ તે મધે ગત માશ અમરદાદ છે તે માશ ૫ પાંચમાણે તરીશે ગણેઆ તે ૧૫૦ થાએઆ. તે મધે ગત રોજ ૧૯ મો ફરઅરદીન મુકીએ તે ૧૬૯ થાએઆ. તેહેને ઉપર જે શનેના આંક ૩૬૫ તરણશેહે પાંશટે ગણેલાછે તે મધે જોડીએ તે ૪૩૭૮૦૪ થઆ. તેહેને ઇઅજદી દીનગણ કહીએ હવે તે દીનગણ મધેથી ૩૪૧૭૩૬ કાહાડી નાંખીએ તે ૯૬૦૬૮ રહા. તેહેને ઈશટ કરણનો ગણ કહીએ તે ઈશટ કરણના ગણને ૧૧ અગીઆરે ગણેઆ તે ૧૦૫૬૭૪૮ થઆ. તે મધેથી ૬૯૨ છશે. હેને બાંણએ કરી ભાગ લીધો તે ૧૫૨૭ થએઆ. તે મધે એક વધારેઓ તે ૧૫૨૮ થાએઆ. તે પેહેલું ફલ થાઇઉં તેહેને જુદું માંડી રાખીએ. પછે ફરીથી ઈશટ કરણનો ગણ જે ૯૬૦૬૮ છે તે માંડીને તે મધે પેહલુ ફલ ૧૫૨૮ છે તે જોડેઆ તે ૯૭૫૯૬ થાએઆ. તે મધેથી ૩૦ તરીશે ભાગ કાહાડેઓ તે ૩૨૫૩ આવેઆ. તે જુદા માંડી રાખવા. તે મધેઅ [મધ્ય] ફલ ઇઆને બીજું ફલ આવેઊ. અને તે મધેના જે શેશ ઇઆને બાકી ૬ છ રહાતે ગત તીથી આવી તે મધે એક મુકીએ તે ૭ શાતમ આવી. તે માંડી રાખીએ. પછે જે મધેઅ ફલ ૩૨૫૩ છે તેહેને ૧૫ પંદરે કરી ગણીએ તે ૪૮૭૯૫ થએઆ તે મધેથી ૫૦૩ પાંચશેહેને તરંણે ભાગ લીધો તે ૯૭ આવેઆ. તે મધે ૧ વધારેઓ તે ૯૮ થએઆ તે તરીજુ ફલ થાઇઊ. હવે જે મધેઅ ફલ ૩૨૫૩ છે તે મધેથી તરીજું ફલ જે ૯૮ છે તેહને કાહડી નાંખેઆ તે ૩૧૫૫ થાએઆ તે માશગણ થએઓ. તે મધેથી ૧૨ બારે ભાગ લીધો તે ૨૬૨ આવેઆને શેશ જે બાકી ૧૧ રહા તે ગત માશ આવેઆ. તે મધે ૧ વધારેઓ તે ૧૨ બાર થએઆ. તે બારનુ ૦ શુન મુકીએ. તે ચઇતર માશ આવેઓ. ને તે બારનું શુન મુકતાં એક વધેઓ તે જે ૨૬૨ છે તેહેમાં જોડેઓ તે ૨૬૩ થએઆ તે મધે કરણ શાક ૧૪૯૦ જોડેઆ તે રાજા શાલી વાહનનાં શાકે ૧૭૫૩ થાએઆ. તે મધે ૧૩૪ જોડેઆ તે શંવત ૧૮૮૭ થાએઆ. એ પરમાણે શેહેનશાહી દાહડા ઉપર હીંદુના શંવત ૧૮૮૭ શકે ૧૭૫૩ ચઇતર શુદ ૭ વાર રવેઉ રોજ ૨૦ માહ ૬ શને ૧૨૦૦ એજદ જુરદી તે એ મીશાલ કાહાડીએ.

હીંદવી શંવત શાક ઊપર મુશલમાની દાહડો કાડવાની વીગત.

शक खाभ्रपंचेन्दुहीनोर्कनिघ्नो । मधुर्मासयुक्तो अधस्त्र्यश्वियुक्तो । द्विनिघ्नो स्वखव्योमनंदांशहीन । शरांगैखाप्तधिमासैर्युगुर्ध्वं ॥१॥ पतंगाप्तशेशे महर्मादिमाशो । रसाष्टांकयुक्तेषु लब्धेषु सन्न ॥२॥

શક ખાભર પંચેદુ હીનો ૨૬ નિઘનો ॥ મધુર માશ ઈઓકતો અધશ તરેશવી ઈઓ-કતો ॥ દવી નીધનો શવખવેઓમ નંદાંશ હીન ॥ શરાંગઇ રવાપતાધી માશેઈ ઇઉગૂરધવં ॥૧॥ પતંગા પત શેશે મહરમાદી માશો ॥ રસાશટાંક ઇઉકતેસુ લબધેસુ સનહ ॥૨॥

એ શલોકની માએની.

રાજા શાલીવાનનાં જે વરતમાન શાકે હોએ તે માંડીએ. તે મધેથી ૧૫૦૦ કાહાડી નાખીએ પછે તે જે શેશ રેહે તેહેને ૧૨ બારે ગણુએ. પછે તે મધે જે માશ હોએ તે અઈતરથી ગણીને મૂકીએ. પણ અધીક માશ તપાસી મૂકીએ. જો અધ્તર હોએ તો ૧ મૂકીએ વઈશાખ હોએ તો બેએ વધારીએ. એ મીશાલે બાહારે માશે ચડાવીએ. પછે તેહેને જુડા માંડીએ. ઈઆને તે અંકની હેઠળ ફરીથી તેહેજ આંક માંડીએ. તે બીજીવાર માંડેઆછે તેહેમાં ૨૩ વધારીએ. પછે તેહેને બમણાં કરીએ. પછે તે આંક તરીજીવાર હેઠે માંડીએ. તે તરીજી વારના આંક મધેથી ૯૦૦ કરી ભાગ કાઢીએ. શેશ રેહે તેહને માંજી નાખીએ ને તે નવશેહે ભાગ કાહાડતાં જે આંક આવે તે ઉપલા બીજી વારના આંકમાંથી કાઢી નાખીએ. પછે તેહેમાંથી ૬૫ પાંશટે ભાગ કાહા-ડીએ તે ભાગ ઉપલા આંકમાં જોડીએ તે માશગણ થાએ. તે મધેથી ૧૨ બારે કરી ભાગ કાહા-ડીએ તે જે ફલ આવે તેહેમાં ૯૮૬ જોડીએ તે હીજરી શને આવે. બાકી શેશ રેહે તે વર-તમાંણ માશ આવે. મોહરમ મહીનાથી તે માંશ આવે. તેહેનાં નાંમ કોઠા કાઢી લખેલાં છે ॥ તથા હીનદૂની જે તીથી પડવાથી તે અમાંશ લગી તીથી ૩૦ થાએ તે જે તીથી હોએ તેહેમાથી ૨ કાહાડી નાંખીએ તે હીજરી મુશલમાંણી તારીખ આવે. તેનુ જાણવું એ જે હર મહીને ચાંદ-રાત થાએ તેહેને બીજે દનથી મુશલમાંણની પેહેલી તારીખ જાણવી ॥

પારશી શને ઉપર મુશલમાની શનેહે માહા કાહડવાની વીગત છે.

शकपारशी पंचषटरामनिघ्नं । खरामहृतं सन्न लब्धं दुरुक्त ॥ रुद्राहतं उर्धांकांन् दिनं युतं । माशाह्नि दिना श्रष्टी आरबा ॥१॥ आरबी दिनाश्रष्टि वेदाशुषट्त्रिधनं वेद बाणायरामा हरंति ॥ अभ्राग्निहृतं माश-नूनं क्रमेण स्फुटं सन्न माशाह्नि मुक्तं मुनींद्रा ॥२॥

શક પારસી પંચશટ રામ નીઘનં ॥ ખરાંમ રહતં શનેહ લખધં દુઈઉકતં ॥ રૂદરાહતં ઉર-ધાંકાંન દીન ઇઉતં ॥ માશા અહની દીના શરશટી આરબા ॥૧॥ આરબી દીના શરસટી. વેદાસુ શટ તરી ધન વેદ બાણાઈ રામા હરંતી ॥ અભરાગની રહતં માશ નૂનં કરમેણ ॥ સપુટં શનેહ માશાની મુકતં મુનીંદરા ॥૨॥

માએનિ લખીછે.

પારસી શને ૧૧૯૯ ગત માંડીએ. તેહેને ૩૬૫ તરંણશેહે પાંશટે ગણેઆ તે ૪૩૭૬૩૫ થાએઆ. તે મધે ગત માસ ૫ ને ૩૦ તરીશે ગણેઆ તે ૧૫૦ થઆ. તે મધે ગત રોજ ૧૯ મુકેઆ તે ૧૬૯ થાએઆ. તે ઉપલા આંક જે ૩૬૫ ગણેલાંછે તેહેમાં જોડેઆ તે ૪૩૭૮૦૪ થાએઆ. તે મધેથી કવીશાની કશરના આંક ૪૪૦ કાહાડી નાખેઆ તે ૪૩૭૩૬૪ રહેઆ. તે કવીશા કાહાડવાની હકીકત આગલ લખીસુ. હવે જે કબીશા કાડેલા આંકછે તે મધે ૩૬૫૪ જોડીએ તે ૪૪૧૦૧૮ થાએઆ. પછે તે મધેથી ચંદરમાહાની ચાલે દીન ૩૫૪ તરણશેહે ચોપને કરી ભાગ લીધો તે ગત સને ૧૨૪૫ આવેઆ તે મધે ૧ જોડેઓ તે વરતમાણ શને ૧૨૪૬ આવેઆ, હવે એ શનેહે કાડેઆ પછે જે બાકી ૨૮૮ રહા તેહેમાંથી ૩૦ તરીશે ભાગ કાડેઓ. તે ગત માશ ૯ નવમો આવેઓ. તે મધે ૧ જોડેઓ તે વરતમાણ માશ ૧૦ દશમો આવેઓ તા૦ તારીખ એજે એ દીને હીંદુની તીથી ૭ શાતંમ છે. તે મધેથી ૨ કાહાડી નાંખીએ તે તારીખ ૫ મી આવી. એ પરમાંણે હીજરી શને ૧૨૪૬ માહે શવાલ તારીખ ૫ એ દીને થાઇ તેહેનું દરશટાંત લખેઉંછે ॥

શનેહ મધેથી કબીશાના આંક કાહાડવાનો શલોક લખેઓછે.

शन्ने प्रवर्त्त हीजरी खगुणैर्विभाज्यं लब्धं । महीभूमि॰तं किल शेषं संख्या ॥ ज्ञेया कर्मेण कवी-शाप्युभयुतास्यु । भुक्ता च भोग्य सहिता स्फुटता कविशा ॥१॥

શનેહ પરવરત હીજરી ખગુણઈરિ વીભાજેએમ લબધં ॥ મહીભૂમી હતં કીલ શેશં સંખેઆ ॥ ગણેઆ કરમેણુ કવીશાપી ઊભઇઊતા સીઊ ॥ ભુક્તાચ્ર ભોગેઅ શહીતા સપુટતા કવીશા ॥૧॥

શલોકની માંએની.

હીજરીના જે પરવરતમાંન શને હોએ તે માંડીને ૩૦ તરીશે ભાગ લીજીએ તે ભોગવાએલા કવીશા આવે. તે આંકને ૧૧ અગીઆરે ગણીએ તે લબધ કબીશા થાએ. તથા શેશ જે બાકી રહા તેહેનાં આંક લખીશ તે પરમાણે શેશના કવીશા જાણવા અને તે ભુક્ત ભોગએ ઈઆને ગએલા તથા બાકીના કબીશાને જોડીને એક જુમે કરીએ તે સપશટ કબીશા થાએ ॥

બાકીના કવીશાનો શલોક છે.

द्विपंच पर्व दशा स्त्रिनिशाकरा च । पंचदेवो धृतयकुक्षिजीनाषडश्वि ॥ खेटाक्षिणिश्च गदिता कवि-शास्तु शेषा । संख्या क्रमेण गणया येवनाद्वकालात् [यवनाब्दकालात्] ॥

દવી પંચ પરવ દશા શતરીની શાકરાચ ॥ પંચ દેવો ધરતઈઅ કુખક્ષી જીના શડશવી ॥ ખેટાઅખશીણીશચ ગદીતા કવીશાસ્તુ શેશા ॥ શંખેઆ કરમેણુ ગણએઆ એવનાબદ કાલાત ॥

માએની લખીછે.

૨ બે ૫ પાંચ ૭ સાત ૧૦ દશ ૧૩ તેર ૧૫ પંદર ૧૮ અઢાર ૨૧ એકવીસ ૨૪ ચોવીશ ૨૬ છવીસ ૨૯ ઓગણતીસ એ આંક પરમાણે જે વારે શનેહેમાથી ભાગ કાડતાં તેવા આંક બાકી રેહે. તેહેની શમજ એ જે જે વારે ૦।૧।૨ શેશ રેહે તેવારે ૧ પેહેલો કબીશો જાણવો. ૩।૪।૫ બાકી રેહે તેવારે ૨ બીજો કબીશો જાણવો. ૬।૭ બાકી રેહે તેવારે તરીજો કબીશો જાણવો. ૮।૯।૧૦ બાકી રેહે તેવારે ૪ ચોથો કબીશો જાણવો. ૧૧।૧૨।૧૩ બાકી રેહે તેહેવારે ૫ મો કબીશો જાણવો. ૧૪।૧૫ બાકી રેહે તેવારે ૬ છઠો કબીશો જાણવો. ૧૬।૧૭।૧૮ બાકી રેહે તેવારે ૭ શાતમો કબીશો જાણવો. ૧૯।૨૦।૨૧ બાકી રેહે તેવારે ૮ આઠમો કબીશો જાણવો. ૨૨।૨૩।૨૪ બાકી રેહે તેવારે ૯ નવમો કબીશો જાણવો. ૨૫।૨૬ બાકી રેહે તેવારે ૧૦ દશમો કબીશો જાણવો. ૨૭।૨૮।૨૯ બાકી રેહે તેવારે ૧૧ અગીઆરમો કબીશો જાણવો. એ મીશાલે શેશના કબીશા છે.

બાકીના કબીશા જાણવાના આંકનો કોઠો લખેઓછે હીજરીના તા. ઈજિદી જુરદીના.

કબીશાના બાકી આંક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
	૦	૩	૬	૮	૧૧	૧૪	૧૬	૧૯	૨૨	૨૫	૨૭
	૧	૪	૭	૯	૧૨	૧૫	૧૭	૨૦	૨૩	૨૬	૨૮
	૨	૫		૧૦	૧૩		૧૮	૨૧	૨૪		૨૯

શેહેનશાહી શનેમાંથી કબીશા કાડવાની વીગત.

એહેજ શલોક જે હીજરી કબીશાનો લખેલોછે તે મુજબ કરીઆ લેવી. પરથમ જે એજ-દે જુરદી શને હોએ તેહેનો ગત શને માંડીએ, તેમાથી તરીશે ભાગ કાહાડીએ. તે જેટલા આંક આવે તેહેમાં ૧ વધારીએ. પછે તેહેને ૧૧ અગીઆરે ગણીએ તે લબધનાં કબીશા થાએ ને જે શેશ રેહે બાકી જેટલા રેહે તે આંક કોઠામાં જોઇએ તે પરમાણે કબીશા શેશનાં જાણવા. હવે તે લબધના તથા શેશના ઇઆને ભોગવાએલા તા૦ [તથા] બાકીના કબીશાને જોડીએ તે શપશટ કબીશા થાએ.

8

હીનદી શંવત શાક ઉપરથી ઈંગ્રેજી શેહેનશાહી રોજમાહ કાહાડવાનો શલોક છે.

शक पंचटीकचंद्रहिनोर्केनिघ्नो मधोर्यातमासान्वितोधोद्विनिघ्नात् । रसांगान्वितात् स्वाभ्रखांकांशहीनात् शरांगेरवाप्ताधिमासैर्युगूर्ध्वं ॥ १ ॥ खरामाहतो याततिथ्यन्वितोधस्त्रियुक्तात्स्वरामाभ्रशैलांशयुक्तात् । युगांगेरवाप्तावमोनस्तदुर्ध्वो भवेज्जीववारादिको अहर्गणोयं ॥ २ ॥

શક પંચટીક ચંદર હીનો રકનીઘનો મધોર ઈઆતમાશાનવીતો ધો દવી નીઘનાત ॥ રશાંગાનવીતાત સવાભર ખાંકાંશ હીન શરાગઈરિવાપતા ધીમાસઈરિ ઇઊગુરધવ ॥ ૧ ॥ ખરામાહતો ઈઆત તીથેઆન્‌વીતો ધતરી ઇઊકતા સવરામાભરશઇલાંશઇઊકતાત્ ॥ ઇઊગાંગઈરિ વાપતાવમોન સત દુરધવો ભવેત જીવવારાદીકો અહરગણો એમ ॥ ૨ ॥

એ શલોક બેની માએની.

ચાલતા શાકે ૧૭૫૩ માંડીએ તે મધેથી ૧૧૦૫ કાડી નાંખેઆ તે ગતાબદા ૬૪૮ રહા. તેહેને ૧૨ બારે કરી ગણેઆ તે ૭૭૭૬ થાએઆ. તે મધે ગત માશ ફાગણ થાએઓ. તેહેનુ ૦ સુન મુકેઊ તે ૭૭૭૬ થાએઆ. તેહેને એહેજ આંકની તલે ફરીથી એહેજ આંક માંડીને બમણાં કીધા તે ૧૫૫૫૨ થાએઆ. તે મધે ૬૬ જોડેઆ તે ૧૫૬૧૮ થાએઆ. વરી તેહેને ફરી હેઠલ માંડીને તે મધેથી ૯૦૦ નવશેહે કરી ભાગ લીધો. તે ૧૭ આવેઆ તેહેને ઊપલા ફલના આંકમાંથી કાડી નાખેઆ તે ૧૫૬૦૧ થએઆ. તે મધેથી ૬૫ પાંશટે કરી ભાગ કાડેઓ. તે ૨૪૦ અધીકમાશ આવેઆ. તે ઊપલું ફલ જે ૭૭૭૬ છે તેહેમાં જોડેઆ. તે ૮૦૧૬ થઆ પછે તેહને ૩૦ તરીસે કરી ગણેઆ તે ૨૪૦૪૮૦ થાએઆ તે મધે ગત તીથી ૬ જોડી ૨૪૦૪૮૬ થાએઆ. વરી તે ફલને હેઠલ માંડી તે મધે ૩ જોડીએ તે ૨૪૦૪૮૯ થએઆ. વરી તેહેને હેઠલ માંડીએ ને તે મધેથી ૭૦૩ શાતશેહે તરંણે ભાગ લીધો તે ૩૪૨ આવેઆ. તેહેને ઊપલું ફલ જે ૨૪૦૪૮૯ છે તેહેમાં જોડીઊં તે ૨૪૦૮૩૧ થાએઆ. પછે તે મધેથી ૬૪ ચોશટે કરી ભાગ કાડેઓ તે ૩૭૬૨ ખેહે તીથીના દીન આવેઆ તેહેને ઊપલા આંક જે ૨૪૦૪૮૬ છે તે મધેથી કાડી નાખીએ તે ૨૩૬૭૨૪ થએઆ. તે બરહશપતવારનો અહરગણ થાએઓ. એ શલોક ૨ છે તે જોતીશના બરહમ તુલેઅ નામની કેતાબ મધેના છે. તેણે કરીને એ રીતે અહરગણ જે ગમે તે દાહડાનો કરીએ તે એહેજ રીતે આવે. પણ એ વરશમાં વઈશાખ ૨ છે તેથી એ હરગણ એક માશ ચડતો આવેઓ છે. તેથી એ હરગણનાં આંક જે ૨૩૬૭૨૪ છે તે મધેથી દીન ૩૦ તરીશ કાહાડી નાખીએ તે ૨૩૬૬૯૪ થાએઆ તે ચઇતર માશનો અહરગણ આવેઓ. હવે એ અહરગણ ઉપરથી રોજ માહા નીકલશે.

બરહમ તુલેઅનાં [બ્રહ્મ તુલ્યના] અહરગણ મધેથી રોજ માહ શને કાહાડવાનો શલોક લખ્યું છે.

गुरो अहरगणो यं स्फुटं बाणनुनं । शरांगे गुणितंच शेसे खरामे ॥ शशिबाण भूते उध्वाकंच युक्तं । स्फुटं सन्नमाशान्ही भुक्तंच चांदा ॥ १ ॥

ગુરો અહરગણો એમ સપુટં બાંણનુનં ॥ શરાંગે ગુણીતંચ શેશે ખરામે ॥ શશીબાણ ભૂતે ઉરધાંકંચ ઇઉકતં ॥ સપૂટં શન માશા અહની ભુકતંચ ચાંદા ॥ ૧ ॥

અરથ લખેઆ છે.

બહરશપત વારનો જે અહરગણ થએઓછે ૨૩૬૬૯૪ તે માંડીએ. તે મધેથી ગાથાના દીન ૫ પાંચ બીજનાં છે તે કાહાડી નાખેઆ, તે ૨૩૬૬૮૯ રહેઆ. પછે તે આંક મધેથી ૩૬૫ તરણશેહે પાંશટે ભાગ કાહાડેઓ તે ૬૪૮ આવેઆ. તેહેને જુદા માંડી રાખીએ. પછે જે બાકી શેશ ૧૬૯ રહા તે મધેથી ૩૦ તરીશે ભાગ કાડેઓ તે ૫ પાંચમો ગત સાશ આવેઓ. તે મધે

૧ જોડીએ તે માશ ૬ શહરેવર આવેઓ. તે આવતાં જે બાકી ૧૯ રહા તે ગતરોજ આવેઓ તે મધે ૧ જોડીએ તે રોજ ૨૦ બેહેરામ આવેઓ. હવે જે પેહેલો ભાગ કાહાડીને જુદો માંડેલો છે ૬૪૮ તે મધે ૫૫૧ પાંચશેહે ને એકાવણ જોડીએ તે ૧૧૯૯ ગત શને આવેઆ. તે ઉપર એક વધારીએ તે વરતમાન ચાલતા શને ૧૨૦૦ ઇઅજદ જુરદી આવેઆ એ મીશાલે જે વરશનો રોજ માહા કાડવા ચાહીએ તે આવી મલે.

પારશી શને ઊપરથી બહરહમ તુલેઅનો અહરગણ કરવાનો શલોક છે.

पारसी सन्न शशिशरशटं ऋणं पूर्वंच सम्यक् । बाणांगरामे गुणितं युतं माशाह्नी भूतं च युक्तं ॥ ब्रह्मतुल्यं अहर्गणजोक्तं जीववारादि कार्यं । सुगमगणितं मुनिवररचितं वृत्तबंध च चांदा ॥ १ ॥

પારશી શન શશી શર રૂણાં પૂરવં ચ સમેએક ॥ બાંણાંગ રામે ગુણીતં ઇઉ તં માશાઅહની ભુતં ચ ઇઊકતં ॥ બરહમ તુલેઅમ અહરગણ જોકતં જીવવારાદી કારીએમ ॥ સુગંમ ગણીતં મુનીવર રચીતં વરત બંધં ચ ચાંદા ॥ ૧ ॥

માએની લખી છે.

પારશી શને ૧૧૯૯ ગત માંડેઆ. તે મધેથી ૫૫૧ કાહડી નાંખેઆ તે ૬૪૮ રહા. તેહેને ૩૬૫ તરણશેહે ને પાશેટે ફરી ગણેઆ. તે ૨૩૬૫૨૦ થાએઆ. હવે ગત માશ ૫ પાંચસોછે તેહેને ૩૦ તરીશે ગણેઆ તે ૧૫૦ દીન થએઆ તે મધે ગત રોજ ૧૯ જોડેઆ તે ૧૬૯ થાએઆ. તે મધે ગાથાના દીન ૫ જોડેઆ તે ૧૭૪ થાએઆ. તે શરવે દાહડાને ઊપલા આંક જે ૨૩૬૫૨૦ છે તે મધે એ દીન ૧૭૪ જોડેઆ. તે ૨૩૬૬૯૪ થએઆ. તે પારશી શને ઊપર બરહમ તુલનો અહરગણ બરોબર આવેઓ.

એ બરહમતુલના અહરગણમાંથી વાર કાહાડવાની વીગત લખી છે.

પરથમ એ અહરગણ ૨૩૬૬૯૪ છે તે માંડીએ. પછે તે મધેથી ૭ શાતે કરી ભાગ કાડેઓ તે ૩૩૮૧૩ આવેઆતે માંજી નાખીએ. ને જે શેશ બાકી ૩ રહા તે રવીવાર આવેઓ. તેહેની શમજએ જે જેવારે બાકી ૦ શુન રેહે તે વારે બરહશપતવાર જાણવા, તથા બાકી ૧ રેહે તો શુકરવાર, એએ ૨ વધે તો શનીશર વાર, ૩ વધે તો રવીવાર, ૪ વધે તો શોમવાર, ૫ વધે તો મંગલવાર, ૬ વધે તો બુધવાર, ૭ વધે તો બરહશપત વાર જાણવો. એ પરમાણે વાર કાહાડવા.

કરણ પરકાશ નામના ગરંથમાંથી શુકરવારો અહરગણ લખેઆ છે.

शाक शक शक्रदशा निरस्ता रविगुणचैत्रादिमाशेयुता । द्विष्टा दस्त्रहना द्विराम सहिताऽधो भूपनंदे हृत ॥ लब्धानाविहुत शिलिमुख रशेराप्ताधिमाशे युतं । खत्रिघ्नंनि द्विधा कररशे युक्तस्तताध कूर्म ॥ १ ॥ विलोचनघ्नं रशत्रखवेदभूहूरत । फलान्वित शागरषड्भिरुध्दृत ॥ फलावमाना भृगुवार पूर्वका । भवदेयं रव्युदयादहर्गण ॥ २ ॥

શાક શક શકરદશા નીરશતા રવીગુણ ચઈતરાદી માશે ઇઊતા ॥ દવીશથા દશતર હતા દવીરામ શહીતા અધો ભુપનંદે રતહ ॥ લબધાના વીરહત શીલીમુખ રશે રાપતા ધીમાશે ઇઊતં ॥ ખતરી ધનંતી દવીધા કરરશ ઇઊકતાશ તતાધ કરમ ॥૧॥ વીલોચન ધનં રશતરીખ વેદ ભુરહત ॥ ફલાનવીત શાગર શડભી રૂધરત ॥ ફલાવમાના ભૃગુવાર પૂરવકા ॥ ભવેદ ઇમ રવીઊદઅઆદ હરગણ ॥ ૨ ॥

માએની લખી છે.

શાકે ૧૭૫૩ માંડેઆ. તે મધેથી ૧૦૧૪ કાહાડી નાંખેઆ તે ૭૩૯ ગતાબદા રહા. તેહને ૧૨ બારે ગણેઆ તે ૮૮૬૮ થએઆ. તે મધે ગત માશ ૦ શુન મૂકેઊ તે ૮૮૬૮ રહેઆ. તેહેજ આંકને હેઠલ મુકીને બમના કીધા તે ૧૭૭૩૬ થએઆ. તે મધે ૩૨ જોડેઆ તે ૧૭૭૬૮

થએઆ. તેહેજ આંકને તેહેની હેઠેલ માંડીને ૯૧૬ નવશેહે શોલે ભાગ કાડીએ. તે ૧૯ આવેઆ તેહેને મધેઅની રાશીના જે આક ૧૭૭૬૮ છે તે મધેથી કાહાડી નાખીએ. તે ૧૭૭૪૯ રહેઆ. તે મધેથી ૬૫ પાંશટે કરી ભાગ લીધો તે ૨૭૩ અધીક માશ આવેઆ. તેહેને ઊપરની રાશી જે ૮૮૬૮ છે તે મધે જોડેઆ તે ૯૧૪૧ થએઆ. તેહેને ૩૦ તરીશે ગણેઆ તે ૨૭૪૨૩૦ થએઆ. તે મધે ગત તીથી ૬ જોડીને ૨૭૪૨૩૬ તેહેને હેઠલ ફરી તેહેજ આંક માંડીએ. તે મધે ૬૨ જોડેઆ તે ૨૭૪૨૯૮ થએઆ. વરી તેજ આંકને હેઠલ માંડીને બમણા કીધા તે ૫૪૮૫૯૬ થએઆ. તે મધેથી ૧૪૦૩ ભાગ લીધો તે ૩૯૧ આવેઆ. તેહેને મધેઅની રાશીના આંક ૨૭૪૨૯૮ છે તેહેમાં જોડેઆ ૨૭૪૬૮૯ થએઆ. તે મધેથી ૬૪ ચોશટે ભાગ કાડેઓ તે ૪૨૯૨ આવેઆ તે એહેની તીથી આવી. તેહેને પેહેલા આંક જે ૨૭૪૨૩૬ છે તે મધેથી કાડી નાખેઆ, તે ૨૬૯૯૪૫ થએઆ. એ આંક ચઈતર મહીનાનો અહરગણ આવેઓ પણ હેની પછાડી વઇશાખ માશ ૨ છે તે શબબથી એ હરગણ મધેથી દીન ૩૦ કાહાડી નાંખીએ તે ચઈતર મહીનાનો અહરગણ ૨૬૯૯૧૫ થએઆ. તે સીધ જાણવા.

એ શુકરવારના અહરગણ મધેથી પારસી રોજ માહા કાહાડવાનો પરકાર છે.

એ શુકરવારો અહરગણ ૨૬૯૯૧૫ માંડેઆ તે મધેથી ૧૧ કાડી નાંખેઆ તે ૨૬૯૯૦૪ રહા. તે મધેથી ૩૬૫ તરંણશેહે પાંશટે ભાગ કાડેઓ તે ૭૩૯ આવેઆ. તે જુદા માંડવા. પછે જે શેસ બાકી ૧૬૯ રહા તે મધેથી ૩૦ તરીશે ભાગ કાહાડેઓ તે ગત માશ ૫ આવેઆ. તે મધે એક જોડેઓ તે માશ ૬ શહરેવર આવેઓ ને બાકી ૧૯ રહા તે ગત રોજ જાણવા. તે મધે ૧ જોડીએ તે રોજ ૨૦ વીશમો બેહેરામ આવેઓ. પછે જે પેહેલો આંક ૭૩૯ જુદા માંડેલાછે તે મધે ૪૬૦ જોડીએ તે ગત શને ૧૧૯૯ આવેઆ. તે ઉપર ૧ વધારીએ તે ૧૨૦૦ આવેઆ એ મીશાલે જે વરશ રોજ માહ કાડવા ચાહીએ તે દરૂશત આવી મલે.

શુકરવારનો હરગણ પારસીના રોજ માહા ઉપર કરીએ તેહેનો શલોક છે.

चांदा प्रकाश सुगुवार जोक्तं । शष्टियुगं पारसीसन्नहीनं ॥ शरांगरामे हत रुद्रयुक्तं । युन्यिकमाशाह्नि स्फुटं हरगणे यं ॥ १ ॥

ચાંદા પરકાશ ભરગુવાર જોકતં ॥ શશટીઇઉગ પારસી શને હીનં ॥ શરાંગરામે હત રૂદરઇઊક્તં ॥ ઇઉનવીક માશા અહની શપુટ હરગણો એમ ॥ ૧ ॥

માએની લખી છે.

ચાંદાએ જાહેર શુકરવારનો અહરગણ કહેઓ છે. પારશી ગત શને ૧૧૯૯ માંડેઆ. તે મધેથી ૪૬૦ કાડી નાંખેઆ તે ૭૩૯ ગતાબદા થાએઆ. તેહેને ૩૬૫ તરંણશેહે પાંશટે ગણેઆ તે ૨૬૯૭૩૫ થએઆ. તે મધે ૧૧ જોડેઆ તે ૨૬૯૭૪૬ થએઆ તે મધે અમરદાદ માશ ૫ પાંચ-માને ૩૦ ગણેઆ તે ૧૫૦ થએઆ. તે મધે રોજ ૧૯ ગત જોડેઆ. તે ૧૬૯ થએઆ તે ઉપલા આંક જે ૨૬૯૭૪૬ છે તે મધે જોડેઆ તે ૨૬૯૯૧૫ થાએઆ. તે કરણ પરકાશની બરોબર હરગણ થએઓ છે, હવે જે મીશાલે રોજ માહા કાડવા ૧૧૯ મે વરશે લખેઉ છે તે પરમાણે કરવું.

વાર કાડવાની વીગત.

પરથમ એ હરગણ જે ૨૬૯૯૧૫ આવેલો છે તેહેને માંડીએ. તે મધેથી ૭ શાતે ભાગ કાડેઓ. તે ૩૮૫૫૯ આવેઆ. તે માંજી નાંખીએ. ને જે બાકી શેશ ૨ બે વધેઆ તે રવીવાર આવેઓ. તેહેની વીગત એ જે શુન ૦ વધે તો શુકરવાર, એક વધે તો શનીશરવાર, ૨ વધે તો રવીવાર, ૩ વધે તો શોમવાર, ૪ વધે તો મંગલવાર, ૫ વધે તો બુધવાર, ૬ વધે તો ગુરૂવાર, ૭ વધે તો શુકરવાર જાણવો.

આફ્તાબી ચાલના બરૂજોના નામનો શલોક લખેઓછે.

फरवर्दिन चा अर्दीबेहशत पुरदाद तीर संज्ञका पंचमो अमरदादश्च षष्ठ शहरेवर स्मृता ॥ तद्वत् मेहेर आवां आजरश्च दयस्तथा बेहेमंन अस्फंदार सायना जात्क्रमादिमे ॥ १ ॥

ફરવરદીન ચા અરદીબેહેશત ખુરદાદ તીર શંગનીકા પંચમો અમરદાદસચ શશટ શહરેવર શમરતા ॥ તદવત મેહેર આબાં આજરશચ દએશ તથા બેહમંન અશફંદાર શાએના જાત કરમાદીમે ॥

શલોક બીજો ફારશી ભાષાનો બાહારે બરુજનાં નામનો.

हमल सौर तथा जोजा सरतांन अशद क्रमात् । संवुलाचैव मीजांन आकरब कोश जदय ॥ दल्व-हुतौ क्रमात् ज्ञेया मेषादि राशयो ध्रुवं ॥

હમલ શોર તથા જોજા શરતાન અશદ કરમાત ॥ સંબુલા ચઈવ મીજાંન અકરબ કોશ જદઇઅ ॥ દલવહુતૌ કરમાત ગનેઆ મેષાદી રાશીઓ ધરુવં ॥ ૧ ॥

એ શલોકની માએનીના કોઠા કાડેઆછે તેથી માલુમ થાશે.

શાએન સૂરજની ચાલથી એ મહીના ગણવા એ મહીનો તેજ બરુજનાં નામ છે.

	બરૂજના નામ	રાશી ૧૨	ફારસી જુબાં
૧	ફરૂઅરદીન	મેખ	હમલ
૨	અરદીબેહેશત	વરખ	શૌર
૩	ખુરદાદ	મેથુન	જોજા
૪	તીર	કરક	શરતાન
૫	અમેરદાદ	શહી	અશદ
૬	શેહરેવર	કનેઆ	શંબુલે
૭	મેહેર	તુલા	મીજાંન
૮	આબાં	વરશચક	અકરબ
૯	આજર	ધન	કોશ
૧૦	દએ	મકર	જદી
૧૧	બેહમન	કુંભ	દલવ
૧૨	અસફંદાર	મીન	હૂત

આફતાબી રોજ માહાના નામનો શલોક છે.

अहुर्मिझ्दश्च वेहमंन अर्दीबेहेशत संज्ञिकौ । शहरेवर अस्फंदारमद पुरदाद अमेरदादकौ ॥ १ ॥ देपादरादरा चांवां ॥ पुरो माहश्च तिरका । गोसस्तु देपमेहेरो । मेहेरस्तु श्रोशरश्नाच ॥ २ ॥ फरवर्दीन बेहेरामाख्यो रांमवाददेपर्दीन । दीनं अर्द आशताद आस्मान जमिआद ॥ ३ ॥ मारेश्फंद अनेरां रोजश्चैवांन्तिम सब माशा नाम्ना तु यस्तारिख स्त्याशिदिस्तु मासिका ॥ ४ ॥

અહુરમજદશચ બેહમન ॥ અરદીબેહેશત શંગનાકૌ ॥ શાહરેવર અશફંદાર ॥ ખુરદાદ અમેરદાદકૌ ॥ ૧ ॥ દેપાદરાદરૌ ચાંબાં ॥ ખુરો માહાશચ તીરકા ગોશસ્તુ દેપમેહેરો ॥ મેહેર-શતા શરોશ રશનોચ ॥ ૨ ॥ ફરૂઅરદીન બેહેરાંમાખેઓ ॥ રાંમ વાદ દેપદીન ॥ દીન અરદ આશતાદ ॥ આશમાન જમીઆદક ॥ ૩ ॥ મારેશફંદ અનેરાંસચ રોજશચૈવાંતીમ શબ માશા નામના તુ એશ તારીખ ॥ તએઆ મીદીસતુ માસીકા ॥ ૪ ॥

માએની છે ॥ હોરમજદ રોજથી તે અનેરાં રોજ લગી રોજ ૩૦ ના નામ છે ॥ તેહેના કોઠામાં શરવે નાંમ છે ॥ તથા છેલો અરથ એ જે ખુરશેદ રોશન થાએને હાઉઅન ગેહે બેશે તેહેજ વખત નવો રોજ બદલાએ તા. જે માશ હોએ તેહેજ રોજે પરબ કરવાં ॥

રોજ તરીશના નામ તથા ગાથાના નામ.

૧	હોરમજ	૮	દેપાવર	૧૫	દેપમેહેર	૨૨	ગોવાદ	૨૯	મારેશપંદ
૨	બેહેમન	૯	આદર	૧૬	મેહેર	૨૩	દેપદીન	૩૦	અનેરાં
૩	અરદીબેહેશત	૧૦	આબાં	૧૭	શરોશ	૨૪	દીન	ગા ૧	હોનૂઅદગેહે
૪	શેહરેવર	૧૫	ખુરશેદ	૧૮	રશને	૨૫	અરદે	ગા ૨	ઓશતૂઅદગેહે
૫	અશફંદાર	૧૨	મોહોર	૧૯	ફરૂઅરદીન	૨૬	આશતાદ	ગા ૩	શપંતોમદ
૬	ખુરદાદ	૧૩	તીર	૨૦	બેહેરાંમ	૬૭	આશમાન	ગા ૪	વોહુખશથરોશ
૭	અમેરદાદ	૧૪	ગોશત	૨૧	રાંમ	૨૮	જમીઆદ	ગા ૫	વેહેશતોઇઅશત

શરવે પરબ ઇઆને જશંણનો શલોક લખેઓછે.

नंदेंदवं त्रिषट्‌काम । सप्त वेद नृप दश नवाजीरां क्रमात् ज्ञेया ॥ तिथ्याष्टायाश्विना देय ॥ १ ॥ दूतिया बेहमनाख्ये अस्फंदार चैव पंचमि तेरीष ईदकार्येषु बुधैः प्रोक्तश्चतुर्दश ॥ २ ॥

નંદેઇનિદવ ૧૯ તરી ૩ શટ ૬ કાંમ ૧૩ સપત ૭ વેદ ૪ નરપા ૧૬ દશ ૧૦ નવા ૯ જીરાં કરમાંત ગનેઆ તીથેઅ ૧૫ અશટા ૮ તરેશવીનો ૨૩ દએઅ ॥ ૧ ॥ દવીતીઆ ૨ બેહેમનાખે અસફંદાર અઇવ પંચમી ૫ તેરીખ ઇદિકારીએસુ બુધ પરોકતશ ચતુરદશ ॥ ૨ ॥

એ શલોક ૨ ની માએનીના એ કોઠાછે.

	માશ ૧૨ ના નામ	જશન કરવાના રોજ લખેઆ છે
૧	ફરૂઅરદીન	રોજ ૧૯ ફરૂઅરદીન
૨	અરદીબેહેશત	રોજ ૩ અરદીબેહેશત
૩	ખુરદાદ	રોજ ૬ ખુરદાદ
૪	તીર	રોજ ૧૩ તીરઇજિદ
૫	અમેરદાદ	રોજ ૭ અમેરદાદ
૬	શહરેવર	રોજ ૪ શહરેવર
૭	મેહેર	રોજ ૧૬ મેહેર
૮	આબાં	રોજ ૧૦ આબાં
૯	આજર	રોજ ૯ આદર
૧૦	દએમાશ	દેપાદર દેપમેહેર દેપદીન
૧૧	બેહેમન	રોજ ૨ બેહેમન
૧૨	અસફંદાર	રોજ ૫ અશફંદારમદ

વારનાં નામનો શલોક છે.

रवेरेकसंबे दोसंबे शेशंबे । ततश्चारसंबे तथा पंचसंबे जुमाचैव संबे दिने रोज संज्ञा शब शर्वरी ध्वस्ततश्च प्रवर्ति ॥ १ ॥

રવેરેકશંબે દોશંબે શેશંબે । તતશચાર સંબે તથા પાંચશંબે જૂમા ચૈવ શંબે દીને રોજ સંગનેઆ । શબ શરવરી શબસ તતસચ પરવરતી ॥

એ શલોકનો અરથ એ જે વાર સાતના નામ પારસી જૂબાંમાં કહેઆં છે. તેહેના કોઠા કાડેઆ છે તેથી માલૂમ પડશે. અને એ વાર જે બેશેછે તે જોતીસ શાહાશતરથી આફતાબી ચાલે જે વાર બામદાદ થાએ તે વેલાની વાર બેશે. તે આખો દીન ને આખી રાત રેહેછે. તથા ચંદર માહાની ચાલથી જેવાર આફતાબ મગરેબના મુલકમાં જાએ ઇઆને શાંહાંજ પડે તેવારે વાર બેશે તે બીજી શાંહાંજે ઊતરે એ મીશાલે ચંદરમાની ચાલવાલા લોક કરેછે.

એ વારનાં નામ લખેઆં છે

રવીવાર	૧	એક શંબે
શોમવાર	૨	દો શંબે
મંગળવાર	૩	શે શંબે
બુધવાર	૪	ચેહાર શંબે
ગુરૂવાર	૫	પંજ શંબે, જૂમેરાત
શુકરવાર	૬	જૂમાં
શનીવાર	૭	શંબે

એ હીજરી માશા ૧૨ ના નામનો શલોક છે.

महरम राफरश्चान्यो रबिअलअबलस्तथा जूमादिअलअवलस्तद्वत जूमादि अल आखरस्मृता ॥ १ ॥ रजब शाबांन रमजाना । शव्वालोजीलकादिच । जीलहज्ज ईमे माशा क्षपेशो देवत सदा ॥ २ ॥

મરહમ શફરશ ચાંનેઓ ॥ રબીઅલ અવલશ તથા જુમાદીઅલ અવલશ તદવત જૂમાદી-અલ આખર શમરતા ॥ ૧ ॥ રજબ શાબાન રમજાન ॥ શવાલો જીલકાદીચ જીલહજ ઇમે માશા અખશીયેશો દઇતિ સદા ॥ ૨ ॥

એ શલોકની માએનીના કોઠા લખીસે. તથા એહેની મતલબ એ જે જેવારે ચંદર દર-શંણ હર મહીને થાએ તેહેને બીજે દાહાડેથી ઇઆને સુદ તરીજને દીનથી માશ બેશે ને તેજ દાહડે પેહેલી તારીખ ગણાએ. તેહેની વીગત એજે એ હીજરી મુશલમાની વરશ ૧ ના દીન ૩૫૪ જાંણવા. તે મધે અવલ માહોરંમ માશ દીન ૩૦ નો બીજો શફર માશ દીન ૨૯ નો તરીજો રબીઅલ અવલ દીન ૩૦ નો ચોથો રબીઅલ આખર દીન ૨૯ નો પાંચમો જમાદીઅલ અવલ દીન ૩૦ નો છથો જમાદીઅલ આખર દીન ૨૯ નો શાતમો રજબદીન ૩૦ નો આઠમો શાબાનદીન ૨૯ નો નવમો રમજાનદીન ૩૦ નો દશમો શવાલદીન ૨૯ નો અગી-આરમો જીલકાદદીન ૩૦ નો બારમો જીલહજદીન ૨૯ નો જાણવો. એ પરમાણે મુશલમાની દાહદા ચંદરમાની ચાલ ઊપર છે. તે બાજે વખત વરતારાની ચાલે કોઈ માશ દીન ૨૮ નો ભી આવે છે. તથા જે વારે એ દાહડાઓ ઊપરથી વરતારો કરવો પડે છે ને કશરના દાહડા જોડવા ઈઆ કાહડવા પડે તેવારે શફર માશ દીન ૨૮ નો લેવો.

ચંદરમાની ચાલના માશના નામ છે

૧	મહરમ	દીન	૩૦	એ મુશલમાની વરશના જુમલે દીન ૩૫૪ છે
૨	શફર	,,	૨૯	
૩	રબીઅલ અવલ	,,	૩૦	
૪	રબીઅલ આખર	,,	૨૯	
૫	જમાદીઅલ અવલ	,,	૩૦	
૬	જમાદીઅલ શાની	,,	૨૯	
૭	રજબ	,,	૩૦	
૮	શાબાંન	,,	૨૯	
૯	રમજાંન	,,	૩૦	
૧૦	શવાલ	,,	૨૯	
૧૧	જીલકાદ	,,	૩૦	
૧૨	જીલ હજ	,,	૨૯	

રપીથવન બેશેછે તે દીનથી દાહડો વધેછે મેખના સુરજથી તેહેની વીગત.

દીન વધેછે. રોજ ૧ માહા ૧ એ દીને દાહાડો ઘડી ૩૦ પલ ૧ નો થાએછે. તેહેને દીન બીજેથી હરરોજ પલ ૩ વીપલ ૮ દાહાડો વધેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૧ દાહાડો ઘડી ૩૧ પલ ૩૪ નો થાએછે.

દીન વધેછે. રોજ ૧ માહા ૨ એ દીને દાહાડો ઘડી ૩૧ પલ ૩૬ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૨ વીપલ ૨૮ દાહાડો વધેછે તે રોજ ૩૦ માહા ૨ દાહાડો ઘડી ૩૨ પલ ૪૮ નો થાએછે.

રોજ ૧ માહા ૩ એ દીને દાહાડો ઘડી ૩૨ પલ ૪૮ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૧ વીપલ ૪ વધેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૩ દાહાડો ઘડી ૩૩ પલ ૨૨ નો થાએછે.

દીન ઘટતોછે. રોજ ૧ માહ ૪ એ દીને દાહાડો ઘડી ૩૩ પલ ૨૦ નો થાએછે તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૧ વીપલ ૪ ઘટે છે. તે રોજ ૩૦ માહા ૪ દાહાડો ઘડી ૩૨ પલ ૪૯ નું થાએછે.

દીન ઘટતોછે. રોજ ૧ માહા ૫ એ દીને દાહડો ઘડી ૩૨ પલ ૪૬ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૨ વીપલ ૨૮ ઘટેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૫ દાહાડો ઘડી ૩૧ પલ ૩૫ નો થાએછે.

દીન ઘટતોછે. રોજ ૧ માહા ૬ એ દીને દાહાડો ઘડી ૩૧ પલ ૩૨ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૩ વીપલ ૮ ઘટેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૬ દાહાડો ઘડી ૩૦ પલ ૧ નું થાએછે.

દીન ઘટતો. રોજ ૧ માહા ૭ એ દીને દાહાડો ઘડી ૨૯ પલ ૫૮ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૩ વીપલ ૮ ઘટેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૭ દાહાડો ઘડી ૨૮ પલ ૨૪ નો થાએછે.

દીન ઘટતો. રોજ ૧ માહા ૮ એ દીને દાહાડો ઘડી ૨૮ પલ ૨૧ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૨ વીપલ ૨૮ ઘટેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૮ દાહાડો ઘડી ૨૭ પલ ૧૦ નો થાએછે.

દીન ઘટતો. રોજ ૧ માહા ૯ એ દીને દાહાડો ઘડી ૨૭ પલ ૯ નો થાએછે. તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૧ વીપલ ૪ ઘટેછે તે રોજ ૩૦ માહા ૯ દાહડો ઘડી ૨૬ પલ ૩૮ નો થાએછે.

દીન વધેછે. રોજ ૧ માહા ૧૦ એ દીને દાહાડો ઘડી ૨૬ પલ ૩૯ નો થાએછે. તેહને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૧ વીપલ ૪ વધેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૧૦ દહાડો ઘડી ૨૭ પલ ૧૦ નો થાએછે.

દીન વધેછે. રોજ ૧ માહા ૧૧ ને દીને દાહાડો ઘડી ૨૭ પલ ૧૨ નો થાએછે તેહને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૨ વીપલ ૨૮ વધેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૧૧ દાહડો ઘડી ૨૮ પલ ૨૪ નો થાએછે.

દીન વધેછે. રોજ ૧ માહા ૧૨ એ દીને દાહાડો ઘડી ૨૮ પલ ૨૭ નો થાએછે તેહેને બીજે દીનથી હરરોજ પલ ૩ વીપલ ૮ વધેછે. તે રોજ ૩૦ માહા ૧૨ દાહાડો ઘડી ૨૯ પલ ૫૮ નો થાએછે. ગાથા ૫ સુધાં એ દીનમાન છે.

द्वौ द्वौ मासौ समावंते अस्फंदार शहरेवरौ फरवर्दिन अमरदादौ द्वौ । तिर अर्दीबेहेस्त संज्ञिकौ ॥ १ ॥ बेहेमन मेहेरौ ज्ञेयौ दयांबौच समालिकौ ॥ खुरदादांत दिवा तुल्या । त्वगीरांत क्षपा स्मृता ॥२॥

દવૌ દવૌ માંશૌ સમાવંતે ॥ સફંદાર શહરેવરૌ ॥ ફરવરદીન અમરદાદૌ દવૌ । તીરા અરદી-બેહેશત શંગનીકૌ ॥ ૧ ॥ બેહમન મેહેરૌ ગનેઅઉ દએ આંમઔચ સમાંનકૌ । ખુરદાદાંત દીવા તુલેઆ તવજીરાંતે ખસપા સમરતા ॥ ૨ ॥

માએની છે ॥ રોજ ૩૦ માહા ૬ તથા રોજ ગાથો ૫ માહા ૧૨ એ બંધે માશને છેહેલે દાહાડે દાહાડો ઘડી ૩૦ નો બરોબર જાંણવો. રોજ ૩૦ માહા ૧ તથા રોજ ૩૦ માહા ૫ એ બંધે માશને છેહેલે દાહાડે દાહાડો ઘડી ૩૧ પલ ૩૪ બરોબર જાણવો. રોજ ૩૦ માહ ૪ તથા રોજ ૩૦ માહા ૨ એ બંધો માશને છેહેલે દાહાડે ઘડી ૩૨ પલ ૪૯ બરોબર જાણવો. રોજ ૩૦ માહા ૭ તથા રોજ ૩૦ માહા ૧૧ એ બંધો માશને છેહલે દાહાડે દાહડો ઘડી ૨૮ પલ ૨૪ બરોબર જાણવો. રોજ ૩૦ માહા ૮ તથા રોજ ૩૦ માહા ૧૦ એ બંધે માશને છેહલે દાહડે દાહાડો ઘડી ૨૭ પલ ૧૦ બરોબર જાંણવો. હવે એની સમજ એ જે ખુરદાદ માશ ને અનેરાં રોજથી દાહાડો ઘટતો જાએ માશ ૬ સુધી તથા રોજ ૩૦ માહા ૯ આદર મહીનો ને અનેરાં રોજથી માશ ૬ સુધી દાહાડો શરવ દેશને વીસે વધેછે ને રાત ઘટેછે. હવે એ સુમાર પરમાણે ઘણી દાનાઇએ કરી અકલમંદ દીનદાર હોએ તે પીછાને જે એ મીશાલે ખુરશેદની ચાલ વધતી ઘટતી આવેછે. ને તે ખુરશેદ હરરોજ બાંમદાદ શરૂ થાએછે તેવારે હમેશે આપડો નવો રોજ બદલાએ છે. ને તે રોજ માહા હર અવશતાના પડવામાં આવેછે. તેવારે એમ જાણવું જે આપડા રોજ માહાની ચાલ ખુરશેદ ઊપરથીછે. ને તે ખુરશેદની ચાલ વરશ ૧ ના દાહાડા ૩૬૫ા નીછે. તેથી આપડી દીનમાં કવીશો કરવો મુકરર ઠરે છે તેથી જાણવું જે આગલા બુજોરગ દીનદારો કબીશો બેશક કરી ગીઆ છે. એ બાબતમાં કાંઈ શક નથી.

કેટલાંએક વરશના વરતારા કરીને દાહાડા વાર કાહાડેઓછે તેની વીગત.

ચાંદા અંધેઆરૂએ પારશીના દાહાડા ઊપર હીનદુનો તથા મુશલમાંણનો દાહાડો વાર કાહાડવાની ચાલ બાંધીછે. શા વાશતે જે આગલા દશતૂરોએ કવીશો કીધેલો મુકરર જાણવાને વાશતે. તે શલોક તથા તેની તદબીર પાને ૭૯ મે શને ૧૨૦૦ ઇઅજદેજૂરદી મધે નવો શરફ અફતાબ કાહડેઓ છે તે જગે લખેલું છે. તે વરતારાની ચાલ મુજબ કંમતરીને કેટલાંએક ગીઆ શનેની પતેતી ગેઈ તે તથા આવતી પતેતીઓનો દાહાડો વાર જે રીતે હાલ આપરે ચાલીએચ તે પરમાણે કાહાડેઓછે. શા વાશતે જે ચાંદા અંધેઆરૂનાં શલોક બાંધેલાને શાબેત કરવાને વાશતે.

રોજ ૧ માહ ૧ શને ૯૬૦ શેહેનશાહી ઇઅજદેજુરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત ૧૬૪૭ શાકે ૧૫૧૨ માગસર સૂદ ૨ વાર ગરેઉ તારીખ ૩૦ શલખ માહે મોહારમ શને ૯૯૯ હીજરી એ દાહાડો આવી મલેઓ છે. તે દાહાડાનો વરતારો કરી હરગણ માંડેઓછે, તેના કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશત કરણ હરગણ	બરહમ તોલ હરગણ
૩૫૦૦૩૫	૮૨૯૯	૧૪૮૯૨૫

રોજ ૧ માહ ૧ શને ૧૦૮૦ શેહેનશાહા ઇઅજદજૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત્ ૧૭૫૭ શાકે ૧૬૩૨ કારતક સૂદી ૯ વાર શુકરે તારીખ ૭ માહે રમજાન શને ૧૧૨૨ હીજરી એ દાહાડો આવી મલેઓ છે. તે દાહાડાનો વરતારો કરી હરગણ માંડેઓછે તેહના કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશિત કરણ હરગણ	બરહમ તુલ હરગણ
૩૯૩૮૩૫	૫૨૦૯૯	૧૯૨૭૨૫

રોજ ૧ માહ ૧ શને ૧૨૦૦ શેહેનશાહા ઇઅજદજૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત્ ૧૮૮૬ તથા સંવત ૧૮૮૭ શાકે ૧૭૫૨ આશો શુદ ૧૫ વાર શનેઉ તારીખ ૧૩ માહે રબીઅલ શાંની શને ૧૨૪૫ હીજરી એ દાહાડો આવી મલેઓછે. તે દાહાડાનો વરતારો કરી હરગણના કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશિત કરણ હરગણ	બરહમ તુલ હરગણ
૪૩૭૬૩૫	૯૫૮૯૯	૨૩૬૫૨૫

રોજ ૧ માહ ૧ શને ૧૩૨૦ શેહેનશાહા ઇઅજદજૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીંદી સંવત ૨૦૦૬ તથા સંવત ૨૦૦૭ શાકે ૧૮૭૨ શરાવંણ વદ ૬ વાર રવેઉ તારીખ ૧ લી જીલકાદ શને ૧૩૬૯ હીજરી એ દાહાડો આવી મલેઓછે. તેનો વરતારો કરી હરગણ માંડેઆ છે. તેહેના કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશિત કરણ હરગણ	બરહમ તુલ હરગણ
૪૮૧૪૩૫	૧૩૯૬૯૯	૨૮૦૩૨૫

રોજ ૧ માહા ૧ શને ૧૪૪૦ શેહેનશાહા ઇઅજદજૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત ૨૧૨૬ તથા સંવત ૨૧૨૭ શાકે ૧૯૯૨ આખાડ વદ ૧૨ વાર સોમે તારીખ ૨૫ જમાદીઅલશાની શને ૧૪૯૩ હીજરી એ દાહડો આવી મલેઓછે. તે દાહડાનો વરતારો કરી હરગણનાં કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશત કરણ દીનગણ	બરહમતુલ હરગણ
૫૨૫૨૩૫	૧૮૩૪૯૯	૩૨૪૧૨૫

રોજ ૧ માહા ૧ શને ૧૫૬૦ શેહેનશાહા ઇઅજદ જૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત્ ૨૨૪૬ તથા ૨૨૪૭ શાકે ૨૧૧૨ આખાડ સુદ ૪ વાર ભોમે તારીખ ૨ માહે શફર શને ૧૫૧૭ હીજરી એ દાહાડો આવી મલેઓ છે. તે દાહાડાનો વરતારો કરી હરગંણના કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશત કરણ હરગણ	બરહમતુલ હરગણ
૫૬૯૦૩૫	૨૨૭૨૯૯	૩૬૭૯૨૫ સૈકં.

રોજ ૧ માહા ૧ શને ૧૬૮૦ શેહેનશાહા ઇઅજદ જૂરદી એ દીને પારસી લોકની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત્ ૨૩૬૬ શાકે ૨૨૩૨ જેઠ સુદ ૧૦ વાર બૂધે તારીખ ૮ માહે રમજાંણ શને ૧૭૪૦ હીજરી એ દાહડો આવી મલેઓ છે. તે દાહડાનો વરતારો કરી હરગંણના કોઠા ૩ કીધા છે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશત કરણ હરગણ	બરહમતુલ હરગણ
૬૧૨૮૩૫[1]	૨૭૧૦૯૯	૪૧૧૭૨૫

શને ૧૮૦૦ ઇજદજરદીનો કોઠો પછવાડે લખેઓછે.[2]

રોજ ૧ માહા ૧ શને ૧૯૨૦ શેહેનશાહા ઇઅજદજૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીનદી સંવત ૨૬૦૬ શકે ૨૪૭૧ ફાગણ વદ ૭ વાર શુકરે તારીખ ૨૦ માહે જીલકાદ શને ૧૯૯૭ હીજરી એ દાહડો આવી મલેઓછે. તે દાહડાનો વરતારો કરી હરગંણનાં કોઠા કીધાછે.

ઇજદી દીનગણ	ઈશત કરણ હરગણ	બરહમતુલ હરગણ
૭૦૦૪૩૫	૩૫૮૬૯૯	૪૯૯૩૨૫

એ પરમાણે એ વરતારો વરશ ૧૨૦ એકશો વીશનો કાએદો બાંધીને કીધોછે. શેહેનશાહા ઇઅજદજૂરદનાં શનેહે પકડીને તે કદી કોઇ જોતીસીને સંધે ઇઆને શક પડે તો તે ઘણી ભોગરાજનાં ટીપરાં વરતીને તથા જોગરાજના ટીપરા વરતીને દાહડો વાર મેલવી જોએ તો તેહનો શક ભાગે. અગર કદી એ ગણીત કોઈ કરે ને પોતાની ભૂલથી એમ કહેજે એ વરતારો ખોટોછે ઈઆને પોતાની સફાઇથી કેહેજે એ વરતારો મારેથી આવી મલતો નથી તો ખાકશાર હાજર છેઉં, જેહેની મરજી ચાહે તે એ વરતારાની શહમજ પૂછે. ઇઆ કોઈ શખસ સીખવા ચાહે તો દોઆગો હાજર છેઉ. કાંએ જે એ વરતારાને કાજે ખાકશારે ઘણી મેહનત લીધીછે તેવારે એ વરતારો દુરશત શહી કીધોછે. તેથી ખાતર જમેથી જાણુ છેઉ જે ચાંદા અધેઆરૂ નેક નાંમીએ શંસકરત જૂબાંમાં તમામ આફતાબી ચાલ દીનના હોકમ મુજબ જાહેર કીધીછે. શા વાશતે જે તમામ આગલ બુજરગો થાઈ ગીઆ તે લોકો એહેજ રવેશે પાદશાહી શાથે કબીશો કરતા હતા. તે હાલના તથા આવતા લોકોને માલુમ થવાને કાજે એ કેતાબ બનાવીછે. જેમ કે આકાશ અધેઆરૂએ તમામ દીનની હકીકતનાં શલોક ૧૬ શોલ બનાવીને રાજા જાદીરાંનને જાહેર દીન દેખાડી હતી તે પરમાને એ ચાંદા અંધેઆરૂએ કબીશો કરવાની હકીકત દીનદાર લોકોને જાહેર કીધીછે.

પેગમબર શાહેબ જરથુસજીનાં તાલે નામાની હકીકત લખીછે.

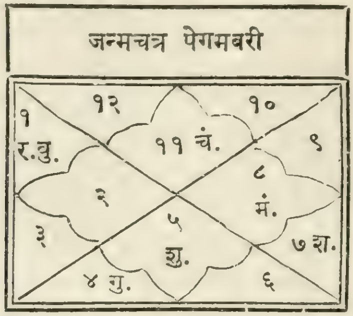
શ્રી દાદારની મદતથી ને તે પાક પેદાના કરનારની કુદરતથી હરદો જેહાંનની રૂશંણ એરાગ પેદા કીધી, ઇઆને પેગમબર શાહેબ અશો જરથુશત પેદા કીધા તેઓનું તાલે નાંમું લખેઉછે. જે તે પાક શેતારા જોએઆથી ને તેહેના ખવાશની હકીકત નેકનામ ચાંદા અંધેઆરૂએ શંશકરત તથા ફારસી જૂબાં મેલવીને શલોક ૫ બનાવીને તારીફ કીધીછે તે વાંચેઆથી દેલ ખુશહાલ થાએ. હવે લખૂ છેઉં જે કેટલાએક જોતીસી લોક કહેછે જે હેવા ગહરે છૂટા કેમ હુએ પણ તેહેનું જાંણવું એ જે હેવા ગહરે નહી હોએ તો હેવો પાક પેગમબરભી નહી હોએ. તે મુકરર જાણવું જે ખુદાની કૂદરત હેવીજછે જે હેવા નેક નરને પેદા કરવાને વાસતે ગહરેને છુટા પાડે ને વરી પોતાની કૂદરતથી ગહરેને મેલાવો કરેછે. હેની અજમતની પાર નથી.

---

૧ અસલ આંકડાને છેકી નાખી પાછલથી કોઇએ નીચલા આંકડા લખ્યાછે. અસલ આંકડા ૬૫૬૬૩૫, ૩૧૪૮૯૯, ૪૫૫૫૨૫ છે [એ આંકડા ઈઅજદે જરદી ૧૮૦૦ ને લાગુ પડતાછે]

૨ એ વાકય પણ પાછલથી કોઇને હાથે લખાયલોછે.

તાલેનાંમુ પેગમબર શાહેબ જરથુશતજીનું ઇઆને જનમ કૂંડલી.

એ દાએરાના ખવાશનાં શલોક છે.

यदा माताबो भवेत् लग्नखांने । अतारी हमल आफताबो तृतिये । भवेत् चस्मकोरो यदा कंदूर-खांने । पवित्रो पेगमबर भवेत् दिनदारी ॥१॥ मीरीखो स्वगेहे भवेत् वप्तखांने । शनौ खेरखांने यदा उच्चराशौ ब्रहद शाहेबि स्यात् यदा धर्मकार्ये । अमररूप आढ्यो जरी जरजरीणां ॥ २ ॥ भवेत् मुशतरी उच्चगे शत्रुखांने । जनब कोकबे मालखांने यदा स्यात् । प्रथम शत्रुतो नृपते कष्ट भाज्यं केचित् केद-गांमि अव्वल शाहेबिषु ॥ ३ ॥ यदा योगमध्ये नरो जायेते स्यात् । खंजानाहं आढ्यो मुलुकु शाहेबिच । जेहांनस्त खुबि नरो काबिल स्यात् ॥ ४ ॥ स जातो गुरूणां गुरुसत्यमार्गे । दयाधर्मदायि च दाता सखायौ । ज़रीरक्ष वाहन भवेत् शर्फराजो । कुनम हर शेफत शुक्र चांदा सेपासो ॥ ५ ॥

એદા માહાતાબો ભવેત લગન ખાંને । અતારી હમલ આફતાબો તરતીએ । ભવેત ચશમ કોરો એદા કંડર ખાંને પવીતરો પેગમબર ભવેત દીનદારી ॥ ૧ ॥ મીરીખો સવગેહે ભવેત વપતખાંને । શનૌ ખેરખાંને એદા ઊચરાશૌ । બરહદ શાહેબી શેઆત એદા ધરમ કારીએ । અમરરૂપ આઢયો જરી જર જરીનાં ॥ ૨ ॥ ભવેત મુશતરી ઉચગે શતરૂખાને જનબ કોકએ માલખાંને એદા શેઆત । પરથમ શતરૂતો નરપતે કશટ ભાજે એમ કેચીત કેદ ગામી અવલ શાહેબીશો ॥ ૩ ॥ એદા ઇઓગમધે નરો જાએતે શેઆત । ભવેત દીનદારો થવા શેહેન શાહો । ખજાંનાંહ આઢેઓ મુલક શાહેબીચ । જેહાંનશત ખુબી નરો કાબીલ શેઆત ॥ ૪ ॥ શ જાતો ગુરૂણાં ગુરૂ સતેઅ મારગે । દઇઆ ધરમ વરધીશ દાતા સખાએઊ । જરી રખશ વાહન શર-ફરાજો । કૂનમ હર શેફત શુકર ચાંદા સપાશો ॥ ૫ ॥

એ શલોક ૫ ની માએની લખી છે.

જે વારે ચંદરમા લગને ઇઆને પેલે ઘેહેર બેઠો હુએ તથા મેખનો રવી તથા મેખનો બૂધ તરીજે ઘહર બેઠો હુએ તથા સુકર કેદરીઆ ઘેહેરમાં બેઠો હુએ હેવા ઘહરેમાં પેદા થાએ તે પાક પેગમબર દીનનો રાખનાર હુએ ॥ ૧ ॥ મંગલ પોતાનાં ઘરનો થાઇને દશમે ઘર બેઠો હુએ તથા શનીશર ઉચનો થાઇને નવમે ઘર બેઠો હોએ તેવારે તે શખશને હદથી જીઆદા શાહેબી હુએ ધરમના કામમાં. અને તે શખશને ફરેશતાના જેવુ નૂર રૂપ રંગ હુએ ને સુના જેહેવું ચરણ હુએ, ઇઆને જલકાટ ભહરેલો હુએ ॥ ૨ ॥ બરહશપતી ઉચનો થાઇને છઠે ઘર બેઠો હુએ તથા કેતુ શેતારો બીજે ઘર હુએ, તે વારે પેહેલી ઊમરમાં દુશમણથી તથા પાદશાહાથી હલાકી ભોગવે । તથા કોઇએક પેહેલી શાહેબીમાં કેદ ભોગવે ॥ ૩ ॥ જે વારે હેવા શરવે ઘહરેના દાએરામાં જે પૂરશ પેદા થાએ તે શખશ દીનનો રાખનાર અથવા દીનનો શેહેનશાહા હોએ । તથા ઘણા ખજાણનો ખાવંદ મુલકનો શાહેબ હુએ ॥ ૪ ॥ તે જે પૂરશ

૧ भवेत् दीनदारोऽथवा शेहेनशाहो એટલા શબ્દો ગુજરાતીમાં છે તે અત્રે ચુકથી નીકલી ગયાછે.

પેદા થાએઓ તે ઊશતાદોનો ઊશતાદ હુએ ને શાચા મારગનો દેખાડનાર હુએ । દએઆ મેહ-રબાનીનો કરનાર ને પરમ શવાબનો વધારનાર દાતાપણુ રાખનાર રૂડા મારગની દોશ તીનો રાખનાર ઈઆને ખુદાનો દોશત જાણવો । તથા સુનેરી રંગના ઘોડાનો શવાર હુએ અને શરદારોનાં શરનો તાજ જાણવો. હેવી હર તહરેની શેફ્ત તારીફ કરૂંચ હૂં ચાંદા શુકર શેપાશ કરૂંચ ॥ ૫ ॥

ચાંદરાતને દીને ચંદરમા જોઇને રૂડા સુકન જોવાના શલોક લખેઆછે.

फरवरदिनादि प्रतिमासेषु वस्तुदर्शणा उच्यते ॥ मधुजलानां सुगंधि च तत् समये चंद्र दर्शणे ॥ वर्षा पवित्र पुरुषाणां सुजलवाटिका वनस्तथा कुरुते दर्शण आकाशं प्रत्याशा सुकथिता बुधैः ॥ १ ॥ भक्तिकार्यचंद्रस्वामिनां आदर्शच सुवर्णतां तरुणे नरं सुवर्णरौप्यं अशेम जानते शमृता अहुनवरं च तथा रत्नं सदा स्मृणे सिघ्रतां ॥ न पश्येत् । अंधकाणंच तथा तथ्यो प्रकिर्तिता ॥ २ ॥

ફરવરદીનાદી પરતી માસેસુ વસતો દરશણ ઊચેઅતે. મધુ જલાના સુઘંધીચ તત સમએ ચંદર દરશણે ॥ વરશો પવીતર પૂરૂષણાં શુજલ વાટીકા વનશ તથા કુરૂતે દરશણ આકાશ ॥ પરતે આશાસુ કથીતા બુધે ॥ ૧ ભકતી કારી એમ ચંદર શવામીનાં આદરશચ શુવરણતાં તરૂણે નરં ॥ શોવરણ રૌપેઅમ અશેમ જાનાતી શમરત ॥ અહુનવરંચ તથા રતનં સદા સમરણે ॥ સીઘરતાં ન પશએત અંધકાણુંચ તથા તથેઓ પરકીરતીતા ॥ ૨ ॥

માએની લખી છે.

આફતાબી ફરૂઅરદીન માશથી માશ બાર સુધીમાં જે દીને ચાંદરાત થાએ તે દીને ચાંદ રમા જોઇને તુરત સુકનની વશતો જે કોઠામાં લખીછે તે ઉપર નજર કરવી. પછે બીજી વશત જોવી. એ જોએઆથી તે માશમાં ઘણી ખુશાલી લાભ હાશલ થાએ પણ એ શલોકમાં હેવો હોકમ છે જે ચંદર દરશણ થાએ તે વેલા જે આદમી અથવા જાણવર આંધલુ ઇઆ કાંણૂ હોએ તેહેને જોવું નહી ॥

ચાંદરાતને દીને સુકન જોવાના માશછે.		
મેખ–ફરવરદીન	ધૂમાડા વીનાનો આતશ ખૂશબો શાથે	૧
વરખ–અરદી બેહેશત	ગાએ તથા બલદ	૨
મેથુન–ખોરદાદ	નેક અશો મરદ	૩
કરક–તીર માશ	ચાલતું પાંણી તથા શબજો	૪
શહી–અમેરદાદ	આશમાંણ જોઇને ઊમેદ માંગવી	૫
કનેઆ–શેહેરેવર	બંદગી મોહોર ઇજદની	૬
તુલા–મેહેર	સુનેરી આરસીમાં પોતાનુ મોહ જોવું	૭
વરશચક–આવાં	જોવાંણ મરદ ખુબ સુરત	૮
ધન–આજર	સુનું તથા રૂપૂ જોવું	૯
મકર–દએમાશ	અશેમ વોહુ ૩ પઢીએ	૧૦
કુભ–બેહેમન	ઇઅથા અહૂ વેરીઓ ૩ પઢીએ	૧૧
મીન–અશફંદાર	જવાહેર જોવૂ.	૧૨

(આ પછીની કોઠા સાથની આખી બીના કોઈ તરાહેત હાથે જેવા તેવા હરેફે ઊતાવલે લખાયલીછે.)

રોજ ૧ માહા ૧ શને ૧૮૦૦ શેહેનશાહ ઈઅજદજૂરદી એ દીને પારસી લોકોની પતેતી થાઈ તે દીને હીદવી સંવત ૨૪૮૬ શાકે ૨૩૫૨ વઇશાખ વદ પરવો વાર ગરેઉ

તારીખ ૧૪ માહે જમાદીઓલ અવલ શને ૧૮૬૪ હીજરી એ દાહડો આવી મલીઓ છે. તે દાહડેનું વરતારો કરી હરગંણના કોઠા ૩ કીધાછે.

ઇઅજદી દીનગણ	ઇશટ કરણ હરગણ	બરહમ તોલ હરગણ
૬૫૬૬૩૫	૩૧૪૮૯૯	૪૫૫૫૨૫

મીનો ખેરદ કેતાબ માંહાભી હેની ગવાહીછે તે નીચે જાહેર કીધીછે.[1] ઉ દુરૂસ્ત દાશતન્ રોઝ્ ઉ માહ્ ઉ સાલ્ ઉ હામીન્ ઉ દમીસ્તાન્ ઉ વાહાર્ ઉ પાદેઝ્ ઉ હરવિસ્તીન્ ઉ માર ઉ અંગાર ઇ પરદુમાં સાઇન્ત્ આયાષ્ન્ ઉ વીનસ્તન્ ઉ દાનસ્તન્

सुदरज्ञानाय दिनस्य मासस्य वर्षस्य उष्णकालस्य शीतकालस्य वसंतस्य शरदः अपरेषां च सर्वेषां संख्या लेख्यकानां यानि मनुष्याः शक्नुवंति प्राप्तुं ईष्टुं ज्ञातुं च ॥

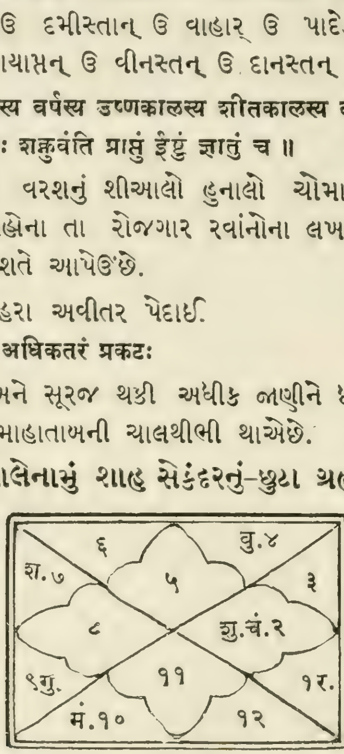
જાણવું રોજ માહ અને વરશનું શીઆલો હુનાલો ચોમાસુ તમામ સાઅત અને વકતનું ને હેશાબનું વરશ પાદશાહેના તા રોજગાર રવાંનોના લખવાને કાજે તા. ફરજંદોનાં તાલે નામાં એ તમામ જાણવાને વાશતે આપેઉંછે.

[1]વહેઝઇ ખુરશેત ઉ માહરા અવીતર પેદાઈ.

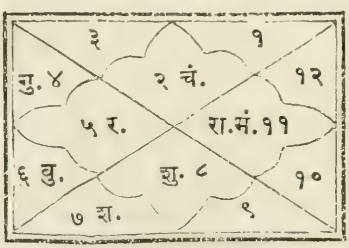
नवरोजश्च सूर्यात् चंद्राच्च अधिकतरं प्रकटः

અને નોરોજ ચંદરમા અને સૂરજ થકી અધીક જાણીને ઇઆને હેશાબ નોરોજનો ખોરશેદની ચાલથી થાએછે. તા. માહાતાબની ચાલથીભી થાએછે.

તાલેનામું શાહ સેકંદરનું–છુટા ગ્રહ.

હીન્દુ લોકોના કરશનજી થાઇ ગીઆચ તેહેનું જન્મ ગ્રહેભી આએ તરે છુટાછે.

એ તાલે નામાં એટલા વાશતે લખવાં પડેઆં કે પેગાંમબર શાહેબ જરતોશતનાં તાલેનામાં માંહાં ગ્રહે છુટાછે અને તેહેને વાશતે કોઈ એહમક લોકો કેહેશે કે ગ્રહે છુટા નહી હોએ તેટલા માટે ગવાહીને કીજે લખવા પડેઆછે શહી.

૧. [અસલ પાઝંદ હરફે લખેલું છે તે ગુજરાતી હરફમાં ઉતાર્યું છે.]

A portion of YASNA 65 (Ardvisur Nyâyesh).

१ आराधये जलं अरदूईसूरनाम निर्म्मलं नैसर्ग्रिकं ततश्च निर्म्मलं स्थानं यत तत् निर्म्मलं स्थानं तारापदे विधति ॥

२ वृद्धिदायात् संपूर्णस्थाने अंतर्भुवने आरोग्यकरतमा यत तेषां ये विभन्नदेवा येषां देवा नास्ति होर्म्मिज्दन्यायवर्ति येषां न्यायवर्त्ती येषां न्याय आचारि दादार स्यात् ॥

३ आराधनीयं उत्कृष्टभुवनं स्थितिमतां यत् तत्र दधात् नमस्कृतिमंतः उत्कृष्टभुवनं स्थितिमतां ॥

४ एवं वृद्धिदानं मुक्तात्मनां मनुष्याणां लक्ष्मि किं येन प्रचुरावृद्धिदानं मुक्तात्मनां मनुष्याणां ॥

५ प्रथिव्यां वृद्धिदानं मुक्तात्मनां लक्ष्मी वृद्धि ददाति मुक्तात्मनां लक्ष्मी निर्म्मेला ॥

६ ग्रामवृद्धिदानं मुक्तात्मनां एकं स्यात् गुरौ दक्षणा ॥

७ यत सर्वे सत्योक्तानां यत् निर्म्मलं सुंदरं समं रुधिरणे मलिनेन आगच्छेत् मार्गेण अस्या नद्याः ॥

८ सर्वेसां स्त्रीणां यत भवेत् गर्भो पवित्रतरो याचते यत तत् वारेद्वयं गर्भो भवेत यत मार्ग्रो ॥

९ सर्वासां स्त्रीणां सुप्रसवा भवत् यत् तत् सुव्यापारे सुंदर आगच्छेत् मार्ग्रो यत अर्दुईसूरस्य ॥

१० सर्वासां स्त्रीणां आचार किंचित् युज्यते स व्यापारात् यत सुंदर क्षीरं भवेत् ॥

११ महत्तरा अर्दुईसूर दूरे प्रकृष्टे विख्यातां यासानां दूरे मार्ग्रो कर्त्ता विधत्ते ॥

१२ यत अस्ति तत् महत्तरा किंचित् सर्वांसां यासां पानीयं प्रथिव्यां प्रकृष्टं परचरति संति अर्दु-ईसूरनद्यः ॥

१३ यत तत बलिष्टतरा प्रकृष्टं प्रचरति ॥

१४ उत्कृष्टकाया उच्चैसूरा उपरि अस्य जरहि परहांकर्दं समुद्रस्य ॥

१५ नैयोजनयंति स असा अविध अ प्रभृति जरह पराकर्दं कदर्थं का एताः सर्वा मध्येनो योजयंति ॥

१६ एत उपरि प्रकृष्टं प्रचरति विभन्नगुरवः एता प्रकृष्ट प्रचरति एका यत् गुरु अर्दुईसूर निर्म्मला ॥

१७ यतः अंतः सहस्र गोफायां सहस्रअवाहेय स्वां जलं उत्कृष्टभुवनं अवाहेअस्वां अंतः अवाज-विधत्ते अंतः अर्दुईसूर अस्ति यतः अंतः क्षीरसमुद्रे विदंति ॥

१८ कदाचित् अस्यां गोफायां कदाचित् सुव्यकृता चत्वारिस्त दिनानि उदीरितं यतशोभन अश्वनरः भवति अंतः यत् पक्ष अस्ति यत सर्वपक्षे वदंति ॥

१९ मे एकं यतजलं सुव्यक्ततरं प्राप्नोतु निर्म्मलत्य उपरि सवासां सप्तद्वीपावत्यां ॥

२० मे येकं सुव्यक्ततरं जलं नैसर्ग्रकं उरु उष्णकालीयं शीतकालीयं ॥

२१ मे जलं पवित्रांकरणं ध्वायात यत सत्योक्तानां वीजं अन्यत् स्त्रीणां गर्भं यत तत स्त्रीणां क्षीरं दधाति ॥